

Regeringens proposition

1984/85: 1

om omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter

beslutad den 7 juni 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokoll ovan nämnda dag.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

BENGT GÖRANSSON

Propositionens huvudsakliga innehåll

En beskrivning av musikens situation och regionmusiken och Rikskonserterns betydelse för musiklivet ger bakgrund till förslaget i propositionen att riksdagen nu bör fatta ett principbeslut om att verksamheten vid regionmusiken och Rikskonserter skall omorganiseras.

Förslaget till principbeslut innehåller följande huvudpunkter. Regionmusiken och Rikskonserter samordnas både på central och regional nivå. Landstingen erbjuds att överta huvudmannskapet för den regionala verksamheten. Statligt bidrag skall utgå till den nya regionala musikorganisationen. En central musikinstitution – för vilken staten har ansvaret – skall finnas på riksnivå och ha till uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet och inom olika musikaliska uttrycksformer. Staten skall även i fortsättningen ta ett särskilt ansvar för musiken i försvaret och i statsceremoniella sammanhang och föreslås därför behålla ansvaret för regionmusikavdelningen i Stockholm. Ute i landet läggs ansvaret för tjänstemusik inom försvaret på fem regionala ensembler. Omorganisationen genomförs inom ramen för befintliga statliga resurser.

Propositionen innehåller också riktlinjer för det förberedelse- och förhandlingsarbete som skall ta vid sedan principbeslutet är fattat. Riktlinjer anges för arbetet med den nya regionala musikorganisationen vad gäller den regionala indelningen, uppgifterna, verksamhetsformen och fördelningen av det statliga bidraget till den nya organisationen. Av tillgängliga resurser, nu sammanlagt 142 milj. kr., föreslås 110 milj. kr. gå till den regionala verksamheten, vilket är i runt tal 10 milj. kr. mer än vad den regionala delen av regionmusiken och rikskonserterverksamheten nu kostar.

Bl. a. föreslås att totalt 4 750 000 kr. skall användas för att förstärka musikresurserna i Kalmar län, i Värmlands län, i Gävleborgs och Västernorrlands län samt i Norrbottens län.

Riktlinjer anges också för arbetet med den centrala musikinstitutionen och dess uppgifter, verksamhetsform och resurser.

Enligt propositionen kommer regeringen att ge statens förhandlingsnämnd i uppdrag att träffa avtal med de nya huvudmännen om villkoren för att överta den regionala verksamheten. En organisationskommitté kommer att tillkallas för att bl. a. utforma förslag till central musikinstitution. Avsikten är att riksdagen skall behandla frågan på nytt under våren 1986 och att omorganisationen skall genomföras den 1 januari 1988.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-06-07

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Lundkvist, Feldt, Sigurdsen, Hjelm-Wallén, Peterson, Andersson, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom.

Föredragande: statsrådet Göransson

Proposition om omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter

1 Inledning

I propositionen 1983/84:100 (bil. 10 s. 316, 317 och 327) anmälde jag att jag avsåg att föreslå regeringen att i en särskild proposition lägga fram förslag om regional musikverksamhet m. m.

Jag anhåller nu om att få ta upp dessa frågor.

Av de två institutioner som skall behandlas i detta sammanhang är Institutet för rikskonserter äldst. Institutet, som jag i fortsättningen kommer att kalla Rikskonserter, tillkom efter beslut av riksdagen år 1968 (prop. 1968: 45, Su 114, rskr 263). Det är en statligt finansierad stiftelse med uppgift att på olika sätt främja musiklivet. Enligt sina stadgar som fastställdes i regleringsbrev 1968/69 (ändrade i brev 1974-06-08 till teater- och musikrådet samt 1979-08-31 och 1982-03-11 till statens kulturråd) skall Rikskonserter ge råd och informera i frågor om konsertverksamhet och andra musikframträdanden, anordna och förmedla konserter som komplettering till annan musikverksamhet samt i övrigt verka för musiklivets utveckling.

Regionmusiken tillkom efter en omfattande omorganisation av militär-musiken, en omorganisation som påbörjades redan i mitten av 1950-talet. I riksdagen behandlades den nya organisationen dels år 1970 (prop. 1970: 31, SU 21, rskr 282), dels år 1973 (prop. 1973: 65, KrU 18, rskr 142). Regionmusiken är en statlig myndighet. Dess uppgift är enligt förordningen (1973: 446) med instruktion för regionmusiken (ändrad 1973: 793, 1975: 1232, 1977: 487 och 1979: 395) att framföra musik inom det allmänna musiklivet, främst genom medverkan i rikskonsertverksamheten och inom försvaret. I förordningen finns även bestämmelser om regionmusikens samverkan med Rikskonserter och med överbefälhavaren.

Regionmusiken och Rikskonserter svarar för en betydande del av de statliga insatserna i musiklivet. Under så gott som hela den tid som de båda institutionerna funnits och verkat har frågan om organisationen av dessa statliga insatser diskuterats, dock utan att detta lett till några beslut om större förändringar.

Genom beslut den 20 oktober 1978 uppdrog regeringen åt statens kulturråd att göra en utredning om regionmusikens och Rikskonserterns roll i den regionala musikverksamheten. Kulturrådet har under år 1981 till regeringen avlämnat två rapporter, Musik i försvaret (1981: 5) och Regional musikpolitik (1981: 6). Rapporterna har remissbehandlats tillsammans med en promemoria, kallad Regionmusikens och Rikskonserterns roll i det regionala musiklivet, som utarbetats gemensamt av direktörerna för regionmusiken och Rikskonserter.

Till protokollet i detta ärende bör fogas dels, som *bilaga 1–3*, sammanfattningar av kulturrådets båda rapporter och direktörernas promemoria, dels, som *bilaga 4*, en förteckning över remissinstanserna och en sammanställning av remissyttrandena. Två figurer som visar regionmusikens och Rikskonserterns regionala organisation bör bifogas som *bilaga 5 resp. 6*. Beträffande bakgrund, nuvarande förhållanden samt de närmare överväganden, som görs i rapporterna, hänvisas till dessa.

I fråga om de förslag som jag i det följande lägger fram har samråd ägt rum med Landstingsförbundet. I samband därmed gjorde Landstingsförbundet följande uttalande: Landstingens övertagande av regionmusiken och Rikskonserter sker under förutsättning att de villkor som anges i regeringens förslag till riksdagen inte förändras under återstående tid med statligt huvudmannaskap och att överenskommelse om ekonomiska ersättningar och andra frågor träffas mellan staten och de nya huvudmännen innan riksdagen fattar slutligt beslut om ändrat huvudmannaskap.

I frågor som rör musik i försvaret har jag samrått med chefen för försvarsdepartementet.

2 Föredragandens överväganden

2.1 Musiklivet, regionmusiken och Rikskonserter. Bakgrund och allmänna slutsatser

2.1.1 Det musikpolitiska utgångsläget

Den musikpolitiska situationen i vårt land är i dag helt annorlunda än den vi hade i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet. Då fanns visioner om levande musik åt alla och en så gott som obegränsad tilltro till möjligheterna att överbygga klyftorna i musiklivet och ge rum för alla musikintressen. I dag är situationen en annan. Musiklivet har visserligen under 1970-talet på många områden utvecklats positivt. Många människor sjunger och spelar och musiklyssnandet ökar stadigt. Men samtidigt är de

negativa utvecklingstendenserna flera och framför allt starkare än tidigare. Den levande musiken hotas av explosionen på elektronik- och massmediområdet och av de allt starkare kommersiella styrkrafterna på musikområdet. Detta framgår av kulturrådets översikt över den musikpolitiska utvecklingen från det år då Rikskonserter inrättades i sin permanenta form fram till början av 1980-talet. Översikten ingår i rapporten Regional musikpolitik och behandlar främst den del av musikpolitiken som rör Rikskonserters och regionmusikens ansvarsområde.

Kulturrådet beskriver i sin rapport hur de vittsyftande visionerna i slutet av 1960-talet kommer till uttryck i riksdagsbesluten om Rikskonserter och om omvandlingen av militärmusiken till en civil regionmusik. Det var en snabb reformprocess utan bestämda organisatoriska och ekonomiska begränsningar som då inleddes. Men utbyggnaden blev aldrig genomförd fullt ut. Utrymmet för reformen blev alltmer begränsat. Det fanns också kulturpolitiska förklaringar till förändringen.

När det kulturpolitiska programmet fastställdes av riksdagen år 1974 ändrades riktlinjerna för de statliga insatserna till bl. a. kulturinstitutionerna. De nya riktlinjerna utgår från det mål för den statliga kulturpolitiken som säger att kulturpolitiken skall främja en decentralisering av verksamhet och beslutsfunktioner på kulturområdet. För kulturinstitutionernas del betyder detta att de måste sträva efter en ökad geografisk spridning av verksamheten och en bredare förankring av beslut och ansvarstagande. Statens uppgift blir att stödja uppbyggnaden av en självständig regional kulturverksamhet. Målen för den verksamheten skall landsting och kommuner kunna fastställa på egen hand. Folkrörelsernas engagemang och direkta medverkan i verksamheten skall understödjas.

Även för institutionerna på musikområdet, däribland Rikskonserter och regionmusiken, gäller dessa nya riktlinjer. Också för dem betonas genom 1974 års kulturpolitiska beslut vikten av ett ökat regionalt ansvarstagande. I beslutet förutsattes att ett arbete med att planera en regional musikverksamhet skulle komma igång på regionalt initiativ. Arbetet skulle klarlägga villkoren för en musikverksamhet på regional nivå som bl. a. skulle bygga på regionmusiken som en viktig tillgång och som skulle kunna överta ansvaret för de uppgifter som lagts ut på regionkontor inom Rikskonserters organisation.

Genom den nya inriktningen av kulturpolitiken blev regionmusiken och Rikskonserter mer än tidigare beroende av regionala initiativ och önskemål. Uppgiften ändrades för Rikskonserter som blev ett allmänt expert- och konsultorgan för musiklivet mer än en producerande institution. För musikutbudet kom nya riktlinjer som innebar att Rikskonserter skall komplettera det regionala musikutbudet och därmed mer än tidigare anpassa sitt utbud till de behov och önskemål som finns i musiklivet ute i landet.

Kulturrådet gör i sin översikt ett försök att sammanfatta regionmusikens och Rikskonserters betydelse för musiklivet. I detta syfte går kulturrådet

igenom de båda institutionernas insatser under 1970-talet och förväntningarna på deras framtida verksamhet. De frågor som kulturrådet försöker besvara är följande. I vilken mån har verksamheten vidgat intresset för levande musik? Har den nått en ny publik? Har den stimulerat människor till eget musicerande eller sjungande? Har den betytt något som stöd för nyskapandet i musiklivet och inom olika musikaliska genrer? Har verksamheten inspirerat regionala och lokala organ till egna initiativ och självständig verksamhet? Kulturrådets slutsats är att det finns många positiva tendenser men att det också finns brister som inte går att avhjälpa så länge de nuvarande organisations- och verksamhetsformerna bibehålls.

En av de positiva tendenser som kulturrådet särskilt framhåller är att Rikskonserter tillsammans med regionmusiken gjort en pionjärinsats i skolorna. Rikskonserter har också betytt mycket för utvecklingen av nya konsertformer.

De problem och brister som kulturrådet pekar på är för regionmusikens del bindningen till vissa ensembler typer som mer återspeglar de anställdas intressen och försvarets specifika behov än det regionala musiklivets önskemål. Regionmusikernas anställningsvillkor har, genom att de styrs av statliga avtal, lagt vissa hinder i vägen för samarbetet med andra musikinstitutioner. Regionmusiken har inte heller i tillräcklig utsträckning stött amatörverksamheten.

För Rikskonserter del är det framför allt bristen på verklig regional förankring som kulturrådet påtalar. Rikskonserter regionala verksamhet har inte, som kulturrådet uttrycker det, "vuxit fram utifrån regionala traditioner och behov". En utomstående uppfattar Rikskonserter enheter som slutna, de har sin egen verklighetsuppfattning och en större lojalitet med den egna institutionen än med regionens organisationer och institutioner. Kontakterna med folkbildningen och dess organisationer har inte motsvarat de förväntningar som fanns när rikskonsertverksamheten startade.

En annan viktig omständighet som påverkat utvecklingsmöjligheterna för regionmusiken och Rikskonserter nämns också i kulturrådets översikt. Det är vad kulturrådet kallar det oklara partsförhållandet mellan de båda institutionerna som hela tiden komplicerat såväl ansvarsfördelningen mellan dem som deras inbördes relationer. När Rikskonserter inrättades fick institutionen ett slags övergripande konstnärligt ansvar för regionmusiken. Detta sammanhänger med att Rikskonserter förutsätts utnyttja en stor del av regionmusikens kapacitet inom sin verksamhet, en uppgift som Rikskonserter med åren haft allt svårare att fylla. Att Rikskonserter är en stiftelse och regionmusiken en myndighet har bidragit till svårigheten att samverka.

Kulturrådet drar slutsatsen att en aktiv musikpolitik till stöd för den levande musiken nu är angelägnare än någonsin. Tiden är inne för att fullfölja ambitionerna i 1974 års kulturpolitiska beslut.

Jag delar i stort kulturrådets bedömning av musikens situation. Jag delar också uppfattningen att det behövs en aktiv musikpolitik för att främja en levande kontakt mellan människor med musiken som medium. Som ett led i detta behövs en decentralisering av ansvaret för musiklivet. Och jag vill särskilt betona hur viktigt det är, särskilt i tider av ekonomisk åtstramning, att insatserna på musikområdet riktas och används så att de på bästa sätt främjar våra kulturpolitiska intressen. Därför ser jag det som angeläget att nu inleda en omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter. Jag hänvisar till mina förslag som kommer att presenteras närmare i det följande, i första hand under avsnittet 2.1.4 Principbeslut.

2.1.2 Bättre regional/lokal förankring

Decentralisering har redan från början varit ett stående tema i diskussionerna om regionmusiken och Rikskonserterns uppgifter och ansvar. Det framgår av kulturrådets redogörelse för hur de båda institutionernas regionala förankring har utvecklats under 1970-talet. Hos både regionmusiken och Rikskonserter har det funnits ett intresse för att stärka det regionala och lokala inflytandet över verksamheten och få denna bättre förankrad både hos samhällsorgan på det regionala och lokala planet och i föreningslivet, då framför allt i folkbildningsorganisationerna. En hel del åtgärder har också genomförts under åren i detta syfte. Rikskonserter har inte bara flyttat ut resurser och verksamhet till sina regionkontor utan också utvecklat metoder för samverkan och samarbete med det lokala och regionala musiklivet. Detta har framför allt skett i olika projekt som bedrivits från regionkontoren och i den försöksverksamhet med social och pedagogisk inriktning som varit en av huvudkontorets uppgifter. Regionmusiken, som redan från början har haft huvuddelen av sin organisation regionalt placerad, har strävat efter att profilera sina ensembler på ett sätt som anpassar dem till olika regioners musikliv och behov och gjort ett försök med regionala råd. Men eftersom det hela tiden rört sig om en decentralisering som tillkommit på centralt, statligt initiativ och som är gjord efter interna och administrativa bedömningar och önskemål har detta, som kulturrådet också visar i sin redogörelse, haft begränsade effekter. En sådan decentralisering leder inte automatiskt till ett stärkt regionalt eller lokalt inflytande. Dessutom har det också funnits ett visst motstånd inom institutionerna mot en alltför långtgående decentralisering med hänvisning till riskerna för att den konstnärliga överblicken och sammanhållningen i arbetet kan gå förlorad.

Rikskonserterns regionala organisation har byggts ut successivt och omfattar i dag nio regionkontor. Det började under budgetåret 1969/70 med tre kontor för vilka Rikskonserter fick särskilda medel, ett i Luleå, ett i Göteborg och ett i Kristianstad. Genom egna beslut och omfördelning av resurser inom organisationen inrättade sedan Rikskonserter under budgetåret 1971/72 två nya regionkontor i Härnösand och Norrköping. Året därpå

tillkom på samma sätt regionkontoren i Karlstad och Jönköping. Det åttonde regionkontoret i Stockholm började sin verksamhet år 1975. Det sista regionkontoret, i Falun/Gävle, som inrättades år 1981, är det första som tillkommit på uttrycklig begäran från landsting som också delvis finansierar det. Utbyggnaden av den regionala organisationen har lett till att Rikskonserter i dag har en regional personalstyrka på sammanlagt 58 anställda. Den regionalt verkamma personalen består av regionintendenter, producenter, assistenter/sekreterare samt redaktörer.

I regionmusikens regionala organisation ingår 22 musikavdelningar. Dessa består av den musikaliskt verkamma personalen, sammanlagt ca 530 tjänster som musiker och 23 som kapellmästare, jämte en tjänst som inspicient vid varje avdelning. Musikavdelningar finns i alla län i landet utom Kalmar och Gävleborgs län. Detta innebär att 21 landsting jämte Gotlands kommun har en regionmusikavdelning inom sitt område. I anslutning till åtta av musikavdelningarna finns ett regionkansli med en regionkapellmästare, som tillika är kapellmästare i en egen musikavdelning, musiksekreterare och viss kontorspersonal.

Rikskonserter och regionmusikens regionindelning överensstämmer, utom på en punkt. I regionmusikens Bergslagsregion ingår inte bara Värmlands och Örebro län utan även Kopparbergs och Gävleborgs län.

I fyra regioner finns Rikskonserter regionkontor och regionkansli inom regionmusiken på samma ort. Det gäller Stockholm, Karlstad, Jönköping och Kristianstad. I övriga regioner ligger inte regionkontor och regionkansli på samma ort. Jag hänvisar till bilagorna 5 och 6 som visar var Rikskonserter och regionmusiken f. n. har sin regionala organisation.

I sin rapport redovisar kulturrådet de argument för och emot en förändring av huvudmannaskap och ansvar för regionmusiken och Rikskonserter som brukar komma upp i diskussionen om de båda institutionernas framtid. Den första frågan som kulturrådet ställt sig är om det går att förena ett fortsatt statligt huvudmannaskap för regionmusiken och för Rikskonserter regionala verksamhet med ökad decentralisering enligt 1974 års kulturpolitiska beslut. Den andra frågan gäller formerna för att flytta över ansvaret till regional nivå. För regionmusikens del är argumenten mot en regionalisering, som innebär att enskilda landsting övertar huvudmannaskapet, att de olika regionensemblerna inte lever ett självständigt liv utan kompletterar varandra. En riksorganisation är därför fördelaktigast både av konstnärliga och administrativa skäl. Ett annat argument är att regionmusikens engagemang för den militära musiken kan minska kraftigt med ett regionalt huvudmannaskap. Ett fortsatt statligt ansvar skulle således vara en garanti för att försvaret får sina intressen tillgodosedda. När det gäller Rikskonserter är det främsta argumentet mot ett regionalt huvudmannaskap att rikskonserterverksamheten ute i landet behöver det oberoende och den självständighet som verksamheten nu har.

Kulturrådet sammanfattar diskussionen på ett sätt som jag tycker det finns anledning att upprepa här. Att regionmusiken och Rikskonserter, två statliga organ på musikområdet, skall fortsätta att arbeta parallellt på det regionala planet under så vaga villkor för samverkan sinsemellan som nu råder, anser kulturrådet ohållbart. En förändring av organisationen är alltså nödvändig redan av detta skäl. Det avgörande argumentet för ett regionalt huvudmannaskap är dock att både regionmusiken och den regionala delen av rikskonserterverksamheten skall kunna ingå som ett organiskt led i en sammanhängande regional musikpolitik som landsting och kommuner gemensamt svarar för och som omfattar alla delar av musikpolitiken: musikundervisning, folkbildning, institutionsverksamhet i orkestrar och ensembler, frilansmusikernas situation och insatser, amatörmusikalisk verksamhet, arrangörsuppgifter och publikarbete m. m. Även om ett överfört huvudmannaskap inte erbjuder någon patentlösning på musikområdets problem så öppnar det i alla fall en framkomlig väg. Det ger nya möjligheter för samverkan och utveckling, medan det rådande systemet snarare passiverar det regionala musikpolitiska arbetet.

Landstingen har under 1970-talet tagit en rad initiativ som tyder på ett ökat intresse för det musikpolitiska området. Vid Landstingsförbundets kongress år 1976 togs vissa beslut som underlag för landstingens kulturpolitiska programarbete. Under senare hälften av 1970-talet har flertalet landsting satt i gång utredningar och antagit kulturpolitiska program som också innefattat musikpolitiska riktlinjer. Under 1970-talets sista år har flera landsting tagit upp sin musikpolitik till förnyad prövning. Olika projekt har tagit form som innebär ett ökat regionalt ansvar. Exempel på detta nämns i sammanfattningen av kulturrådets rapport Regional musikpolitik (se bilaga 1) och beskrivs mer utförligt i själva rapporten. Bland exemplen finns initiativ som tagits i samverkan mellan regional och lokal nivå, dvs. mellan landsting och primärkommuner, och exempel i vilka både samhällsorgan och fria organisationer är inblandade.

Kulturrådet finner att grunden för en regional musikpolitik redan är lagd. På många håll pågår en decentralisering inte bara av verksamhet utan också av ansvar till regional och lokal nivå. Det gäller nu att ta ytterligare ett steg och föra över hela ansvaret för den regionala musikpolitiken till regional nivå. Kulturrådet använder termen regionalisering för en sådan fullständig decentralisering. Regionaliseringen innebär att det direkta statliga ansvaret för regionmusiken och den regionala delen av Rikskonserter upphör. Genom att använda termen regionalisering markerar kulturrådet också att det politiska ansvaret läggs på länsnivå, i första hand på de enskilda landstingen, och att en samverkan på länsnivå behövs. Kulturrådet menar att det är inom en sådan samverkan som det lokala inflytandet bäst gör sig gällande. Resurserna kan utnyttjas så att de kommer alla, även de mindre kommunerna, tillgodo. En samverkan kan ske mellan samhällsorgan och organisationer på flera olika nivåer.

Jag delar kulturrådets uppfattning att en samordning av regionmusiken och Rikskonserter och en regionalisering av verksamheten i den mening som rådet använder i sitt förslag bör genomföras. Kulturrådets arbete, liksom de kontakter med Landstingsförbundet och landstingen som jag haft under arbetet med detta förslag, har övertygat mig om att det nu finns förutsättningar för en sådan förändring. När jag i förslaget talar om regionalisering till landsting avser jag därmed även Gotlands kommun. Jag hänvisar till mina förslag i det följande, i första hand under avsnittet 2.1.4 Principbeslut.

2.1.3 Det statliga ansvaret

Det statliga huvudmannaskapet för regionmusiken är ett arv från den tidigare militärmusiken. När militärmusiken med början under åren 1970-73 omvandlades till regionmusik ansågs det nödvändigt att staten bibehöll huvudmannaskapet. Omvandlingen innebar ändå mycket genomgripande förändringar både av organisationen och för de människor som arbetade i den. De gamla militärmusikkårerna blev regionensembler med helt nya uppgifter och regionmusikerna fick en ny yrkesroll i musiklivet. Trots önskemålet om ett allt starkare regionalt engagemang i regionmusiken förblev alltså organisationen statlig. De nya regionensemblerna förblev statliga ensembler. En ny statlig myndighet, regionmusiken, skapades. Dess huvuddel består, som jag tidigare har redogjort för, av en regional organisation med 22 musikavdelningar och åtta regionkanslier. Den leds av en styrelse och en direktör och har ett centralt kansli i Stockholm med huvudsakligen administrativa uppgifter.

Rikskonserter är, som redan har framgått, en statligt finansierad stiftelse. När beslutet togs år 1968 om att lägga ansvaret för rikskonsertverksamheten på ett permanent organ uttalade sig riksdagen för en organisation som kunde verka i så fria former som möjligt. Bakgrunden var de mycket stora krav som ställdes framför allt på den centrala verksamheten, på dess förmåga till samarbete med olika intressenter i musiklivet, dess möjligheter att anpassa verksamheten till nya erfarenheter, att ta nya initiativ och planera sitt mångskiftande arbete på ett effektivt sätt. Därför beslöts att den centrala verksamheten behövde organiseras som en stiftelse vars uppgift och organisation bara skulle regleras genom ett begränsat antal allmänna föreskrifter. Samma frihet skulle gälla den kansliorganisation som behövdes för arbetet på central nivå. Stiftelsens styrelse fick bl. a. i uppgift att avtala om löner och anställningsvillkor för personalen.

Redan år 1968 betonades att det statliga ansvaret för rikskonsertverksamheten främst var knutet till det centrala institutet. Frågan om ansvaret för den regionala organisationen och utformningen av den lämnades öppen. I stället gavs vissa riktlinjer som gick ut på att rikskonsertverksamheten efterhand måste förankras på det regionala planet och att den regionala organisationen både organisatoriskt och ekonomiskt skulle vara fristående i förhållande till staten och institutet.

Som jag redan har nämnt återkom kravet på ett ökat regionalt ansvarstagande i samband med 1974 års kulturpolitiska beslut. Då fanns också förhoppningar om att ett regionalt utrednings- och planeringsarbete skulle klargöra villkoren för att bygga upp en självständig regional musikverksamhet med regionmusiken och den regionala delen av rikskonsertverksamheten som viktiga beståndsdelar. Dessa förhoppningar har bara delvis infriats. Först i och med kulturrådets utredning finns nu en samlad genomgång av problemen på området och därmed också underlag för beslut.

Det förslag till regionalisering av regionmusiken och Rikskonserter, som jag här lägger fram, innebär inte en avveckling av det statliga ansvaret. Statens musikpolitiska ansvar och det statliga engagemanget i den fortsatta verksamheten kommer att finnas kvar – men i andra former. Även om landstingen efter en regionalisering tar över det direkta ansvaret för verksamheten på det regionala planet kommer staten att indirekt medverka genom att ge ekonomiskt stöd till den nya regionala musikorganisationen.

Ett direkt statligt ansvar kommer också att finnas kvar. Det kan sammanfattas i följande tre punkter.

För det första bör staten även i fortsättningen ta ansvar för en central musikinstitution med uppgift att på olika sätt stödja musikverksamheten och den musikpolitiska utvecklingen ute i landet.

För det andra bör staten behålla ett särskilt ansvar för musikverksamheten inom försvaret.

Slutligen bör staten också ta huvudansvaret för omställningen till den nya organisationen.

Sammantaget betyder det jag nu sagt att det statliga engagemanget uttryckt i ekonomiska termer i princip kommer att vara lika stort som nu även efter en ändring av organisation och ansvarsfördelning.

2.1.4 Principbeslut

Mitt förslag: Regionmusiken och Rikskonserter samordnas både på central och regional nivå. Landstingen i berörda län erbjuds att överta huvudmannskapet för den regionala verksamheten. Statligt bidrag skall utgå till de nya huvudmännen.

På central nivå skall finnas en statlig musikinstitution med uppgift att stödja den regionala musikverksamheten och den musikpolitiska utvecklingen i landet.

Staten skall även i fortsättningen ta ett särskilt ansvar för musiken inom försvaret och för att upprätthålla och utveckla de militärmusikaliska traditionerna. Detta innebär att staten behåller ansvaret för regionmusikavdelningen i Stockholm. Ute i landet läggs ansvaret för tjänstemusik inom försvaret på fem regionala ensembler. Ekonomisk kompensation från staten skall utgå för dessa åtaganden.

Omorganisationen genomförs inom ramen för befintliga statliga resurser. Den nya organisationen bör träda i verksamhet med början den 1 januari 1988.

Utredningsförslaget: Överensstämmer i stort sett med de ställningstaganden som jag här har gjort. Kulturrådet har emellertid en annan uppfattning om hur regionaliseringen bör genomföras, nämligen att den skall ske successivt och att nya huvudmän övertar verksamheten allteftersom förhandlingar kan slutföras med varje enskilt landsting. Kulturrådet anser också att alla musikuppgifter i försvaret kan lösas inom ramen för en regional organisation och att således även musikavdelningen i Stockholm bör få ny huvudman. Ett tiotal ensembler ute i landet skall enligt kulturrådets förslag ha en profilering som hela blåskåarer, dvs. efter militärmusikaliska behov.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser är positiva till kulturrådets rapporter och de förslag som dessa innehåller. Det finns emellertid många remissinstanser, framför allt bland landstingen, som stöder förslaget om en fullständig regionalisering endast på ett bestämt villkor, nämligen att statens bidrag bibehålls på minst nuvarande nivå och att bidragets värdebeständighet garanteras. Vissa remissinstanser, som är tveksamma, förordar stället fortsatt statligt huvudmannskap, antingen för både regionmusiken och Rikskonserter eller för någon av dem.

De båda berörda institutionerna, regionmusiken och Rikskonserter, tillför de remissinstanser som anser att staten även i fortsättningen bör ha huvudansvaret för att de resurser som ställs till musiklivets förfogande är av hög kvalitet och kommer alla landsdelar till godo på någorlunda lika villkor. De förordar därför bibehållet statligt huvudmannskap. Men de vill

också ha en fullständig sammanslagning av de båda nuvarande institutionerna. Till de remissinstanser som instämmer i detta, hör bl. a. Stockholms läns landsting och Musikaliska akademien. TCO liksom några andra fackliga organisationer uttalar sig mot en sammanslagning av regionmusiken och Rikskonsertter. Svenska kommunförbundet och Svenska musikerförbundet förordar att staten bibehåller huvudmannaskapet för regionmusiken. Överbefälhavaren m. fl. förordar att musikavdelningen i Stockholm förblir en statlig musikkår.

Skälen för mitt förslag: Bakgrunden till mina övergripande ställningstaganden och mitt förslag till principbeslut har jag redovisat i de inledande avsnitten. Mina slutsatser i denna del avviker från kulturrådets på två punkter. För det första anser jag att det är nödvändigt att genomföra omorganisationen på ett samlat sätt. Förhandlingar och andra förberedelser i vilka både nuvarande och blivande huvudmän är inblandade kan inte genomföras successivt så som kulturrådet föreslår. Alltför många problem är gemensamma för att detta skall vara en lämplig eller praktisk lösning. Den andra punkten gäller regionmusikavdelningen i Stockholm. Med hänsyn till att avdelningen har och kommer att behålla omfattande uppgifter för försvaret och i statsceremoniella sammanhang bör den inte föras över till regional huvudman.

Liksom kulturrådet anser jag att det finns goda skäl för att nu samordna regionmusikens och Rikskonserters verksamhet och organisation både på central och regional nivå.

Det viktigaste syftet med det förslag till principbeslut som jag här lägger fram är emellertid att uppnå en regionalisering av regionmusikens och Rikskonserters verksamhet ute i landet, dvs. att överlåta ansvar och beslutanderätt till landstingen för en betydelsefull del av den nuvarande statliga musikverksamheten. Det är självklart att det är de nya huvudmännen som skall fastställa riktlinjer för och fatta beslut om den nya regionala musikorganisationen. Lika självklart är att det från statlig sida finns önskemål och rekommendationer om den verksamhet som landstingen tar över. Verksamheten tillhör f. n. det statliga ansvarsområdet. Den är och förblir en viktig kulturpolitisk angelägenhet av stor nationell betydelse. Det är med dessa utgångspunkter som jag nu går över till att närmare behandla den nya organisationen, under huvudrubrikerna Den regionala musikorganisationen och Den centrala musikinstitutionen. Tidsplanen och formerna för det fortsatta arbetet med omorganisationen återkommer jag till i avsnittet Genomförande.

2.2 Den regionala musikorganisationen

2.2.1 Grunder för regional indelning

Mitt förslag: Verksamheten vid regionmusiken och den regionala delen av rikskonsertverksamheten skall överföras till en ny musikorganisation med landstingen som huvudmän. De nya huvudmännen får själva avgöra vilken regional indelning som är lämplig. De kan därmed välja en regional indelning som bygger på samverkan över länsgränserna.

Samverkan kan ske i olika former, såsom samarbetsavtal, delat huvudmannaskap m. m. De nya huvudmännen har att själva besluta om detta.

Med Stockholms läns landsting, som inte berörs direkt av omorganisationen, bör staten träffa en särskild överenskommelse.

Utredningsförslaget: Kulturrådet behandlar regionaliseringen av regionmusiken och den regionala delen av Rikskonserter som två separata frågor. Risken med en regionalisering av regionmusiken är enligt kulturrådet att musikutbudet inte längre får samma variation och bredd som det kan få med den nuvarande samlade organisationen med dess regionbaserade profilering av ensemblerna. Kulturrådet menar att det måste vara ett självklart intresse för varje landsting att främja ett brett och varierat musikutbud genom ett rikt nationellt och internationellt utbyte. Landstingen bör därför vara angelägna om att konstnärligt utveckla de ensembler, som de övertar, så att dessa inte direkt dubblar ensembler i angränsande län. Eftersom det är en stor, kulturpolitiskt betydelsefull resurs som överförs bör staten enligt kulturrådet överväga att ställa som villkor för överföringen att musikerna inte bara skall disponeras inom sin egen region.

Kulturrådet konstaterar också att en regionalisering av regionmusiken inte behöver följa modellen ett landsting – en regionmusikavdelning. Där ett samarbete är naturligt kan det mest ändamålsenliga vara ett delat huvudmannaskap för två eller tre avdelningar. Det kan också på vissa håll bli aktuellt att dela huvudmannaskapet mellan landsting och primärkommuner. Kulturrådet föreslår att landsting eller, om så är lämpligt, även vissa primärkommuner skall erbjudas att överta huvudmannaskapet för enstaka avdelningar eller grupper av avdelningar. Villkoren för övertagandet skall knytas till den s. k. basresurs som kulturrådet föreslår.

Kulturrådet kommer även in på de särskilda svårigheter att uppnå en rimlig regional rättvisa som uppstår, framför allt i Gävleborgs och Kalmar län eftersom dessa saknar regionmusikavdelning. Samtliga landstingsområden bör enligt rådet tillförsäkras en basresurs.

För Malmö och Göteborgs kommuner, som står utanför landstingsindelningen, är det enligt kulturrådet lämpligt att diskutera samverkan med

omgivande landsting. Ett delat huvudmannaskap för en eller flera regionmusikavdelningar, i vilket de båda kommunerna ingår, är också tänkbart.

Kulturrådet föreslår att regionaliseringen av Rikskonserter skall gå till på samma sätt som för regionmusikavdelningarna. De nya huvudmännen – enskilda landsting, landsting i samverkan eller landsting och primärkommuner – erbjuds att disponera de resurser som nu går till rikskonsertverksamheten i resp. region.

Remissinstanserna: Huvudfrågan vid remissbehandlingen av förslagen har varit regionalisering eller fortsatt statligt ansvar. Flera remissinstanser är emot en regionalisering med motiveringen att denna kan motverka en förnyelse och utveckling av den musikaliska repertoaren. Udda musikgenrer, som redan har svårt att göra sig gällande, även på riksplanet, skulle möta ännu större svårigheter.

Endast ett fåtal av de remissinstanser, som stöder förslaget om en regionalisering, har några särskilda synpunkter på den regionala indelningen av den nya organisationen. I allmänhet har de inte haft något att invända mot kulturrådets synpunkter i denna fråga.

Skälen för mitt förslag: De nya huvudmännen kommer att få överta en organisation med en fungerande verksamhet och ett stort antal kunniga och engagerade människor med rik erfarenhet av musiklivet i olika regioner. Det är viktigt att denna både konstnärligt och kulturpolitiskt värdefulla resurs utnyttjas på rätt sätt. En nyckelfråga är den regionala indelningen av den nya organisationen. Som kulturrådet framhåller bör en regionalisering inte leda till att varje landsting bygger upp en organisation som isolerar sig, vare sig gentemot omgivande landstingsområde eller gentemot omvärlden på ett vidare nationellt eller internationellt plan. Den regionala organisation som regionmusiken och Rikskonserter nu har, är uppbyggd av enheter som arbetar över mer än ett län. Det finns i den nuvarande organisationen en bestämd uppfattning att ett län i allmänhet är en för liten enhet för den typ av organisation och verksamhet som det är fråga om. För egen del anser jag att de nya huvudmännen bör ha möjlighet att göra en regional indelning som bygger på samverkan över länsgränserna. Det kan vara viktigt att de olika enheterna inom den nya organisationen får möjlighet att verka även utanför den egna regionen. Därför är det angeläget att undvika likriktning när det gäller enheternas musikaliska profil och användningsområde. De olika enheterna bör helst inte stöpas i samma form. De bör inriktas på att komplettera varandra, så att de kan delta i ett brett och varierat utbyte av konserter och musikupplevelser inom en större del av landet, ibland t. o. m. hela landet. Det gäller, som kulturrådet uttrycker det, att vid regionaliseringen behålla och utnyttja fördelarna av ett väl organiserat riksjamband.

En regional indelning som bygger på samverkan över länsgränserna är motiverad också av ett annat skäl, nämligen för att olika regioner på ett någorlunda rättvist sätt skall kunna utnyttja resurserna. I den förestående omorganisationen är det särskilt viktigt att försöka åstadkomma största möjliga rättvisa mellan de län som redan har en musikavdelning inom regionmusiken och de län som inte har det – Kalmar och Gävleborgs län – samt mellan län med stora geografiska avstånd och mindre län. Detta måste göras på ett sätt som inte ställer organisationen inför alltför stora omflyttnings- och omställningsproblem. Med en samverkan över länsgränserna skulle de nuvarande musikavdelningarna inom regionmusiken inte behöva splittras och inte heller flyttas, om inte berörda parter är eniga om detta. De resurser som finns i regionmusikens regionkanslier och regionkontoren inom Rikskonserter bör kunna fördelas på ett sätt som är rimligt, både med hänsyn till den regionala rättvisan och till kravet på en fungerande organisation och goda arbetsförhållanden.

Mina kontakter med företrädare för de nya huvudmännen har visat att det bland landstingen finns ett intresse av att den nya organisationen kan spela en roll inte bara inom sitt eget område. Givetvis är det i första steget viktigt att bygga upp en organisation som i fråga om musikalisk profil, verksamhetsformer m. m. passar det egna området. Men detta skall inte behöva vara något hinder för att den nya organisationen och de däri ingående enheterna också inriktas så att de passar in i en större helhet.

Redan nu finns erfarenheter av och konkreta exempel på samverkan inom en större region än ett landstingsområde. Exempelen visar både att en samverkan behövs och att det hos de nya huvudmännen finns en beredvilighet att ta ett sådant vidare ansvar. Det första exemplet är den samverkan som sker inom Stiftelsen Västsvensk musikverksamhet som började sin verksamhet redan år 1979. Initiativet kom från Rikskonserterers regionkontor i Göteborg. Stiftelsens uppgift är att utveckla och främja samarbetet kring musikfrågor i Västra Sverige. Göteborgs och Bohus läns landsting, Skaraborgs läns landsting och Göteborgs kommun står som stiftare medan Älvsborgs läns landsting är adjungerat i stiftelsens styrelse. Kulturrådet anser i sin rapport Regional musikpolitik att en gemensam västsvensk stiftelse är något att bygga vidare på när en regionalisering genomförs.

Ett liknande initiativ är på gång inom Kultur i Skåne, som är en organisation för regionala och kulturpolitiska frågor, gemensam för landstingen i Malmöhus och Kristianstads län samt Malmö kommun. Där har under senare år de regionala musikfrågorna stått i centrum för den kulturpolitiska diskussionen. Till att börja med vill landstingen i Malmöhus, Blekinge och Kristianstads län tillsammans med Malmö kommun få möjlighet att göra en utredning som skall syfta till att skapa en ändamålsenlig organisation och samordning av de professionella musikresurserna i regionen.

I båda dessa exempel samverkar alltså landsting med primärkommuner.

Det bör också noteras att exemplen gäller Göteborgs och Malmö kommuner som båda står utanför landstingen.

Ett annat exempel, som tillkommit på gemensamt initiativ av Rikskonserter och berörda landsting, är det regionkontor i Falun/Gävle som svarar för rikskonserterverksamhet inom Gävleborgs och Kopparbergs län. De båda landstingen bidrar tillsammans med hälften av personalkostnaderna vid regionkontoret. Rikskonserter har arbetsgivaransvaret för de anställda och skjuter till huvuddelen av produktionsmedlen men får också visst bidrag till dessa från landstingen.

De nya huvudmännen får själva besluta om omfattningen och formerna för samverkan. Denna kan göras mer långsiktigt bindande genom att huvudmannskapet för en del av den nya regionala musikorganisationen delas mellan flera landsting eller mellan landsting och primärkommuner. Men samverkan kan givetvis också ske genom samarbetsavtal. Detta är frågor som får övervägas under det förberedelse- och förhandlingsarbete som tar vid sedan principbeslutet fattats.

Önskemålet om en regional indelning som bygger på samverkan över länsgränserna leder till att alla landsting blir berörda av arbetet med omorganisationen, inte bara de som nu har en del av den statliga organisationen inom sitt område. Det enda undantaget är Stockholms läns landsting. Staten bör, som jag redan nämnt och som jag återkommer till närmare i det följande behålla ansvaret för regionmusikavdelningen i Stockholm. I det läget anser jag det lämpligt att även rikskonserterverksamheten i Stockholms län blir kvar under statligt ansvar. Frågan om anknytningen av Stockholms musikavdelning och rikskonserterverksamheten i Stockholms län till den nya centrala musikinstitutionen återkommer jag till senare (avsnitt 2.3.2). Jag förordar att en särskild överenskommelse träffas mellan staten och Stockholms läns landsting om utnyttjandet av de statliga musikresurserna inom landstingets område. En ganska stor del av de statliga musikresurserna kommer nämligen liksom nu att kunna användas för uppgifter inom det allmänna musiklivet, i skolor, i föreningssammanhang och vid offentliga konserter. Även om Stockholms läns landsting inte kommer att ha ansvaret som huvudman för en egen regional musikorganisation har landstinget ett fortsatt ansvar för att länets musikbehov tillgodoses, att de statliga musikresurserna i länet utnyttjas för detta ändamål och att arrangörerna inom länet kan göra detta på samma villkor som kommer att gälla för landet i övrigt.

2.2.2 Uppgifter

Mitt förslag: För att klargöra uppgifterna för den nya regionala musikorganisationen behövs en regional musikpolitisk planering som utgår från musiklivets totala situation inom regionen. I planeringen bör beaktas att den nya regionala organisationen byggs upp för att fullfölja regionmusikens uppgifter på det regionala planet och den regionala delen av Rikskonserters verksamhet. Att planeringen utgår från musiklivets totala situation innebär emellertid att den bör ha betydligt vidare syften. Bl. a. bör den klargöra situationen och behovet av insatser för frilansande musiker och för arrangörsverksamhet.

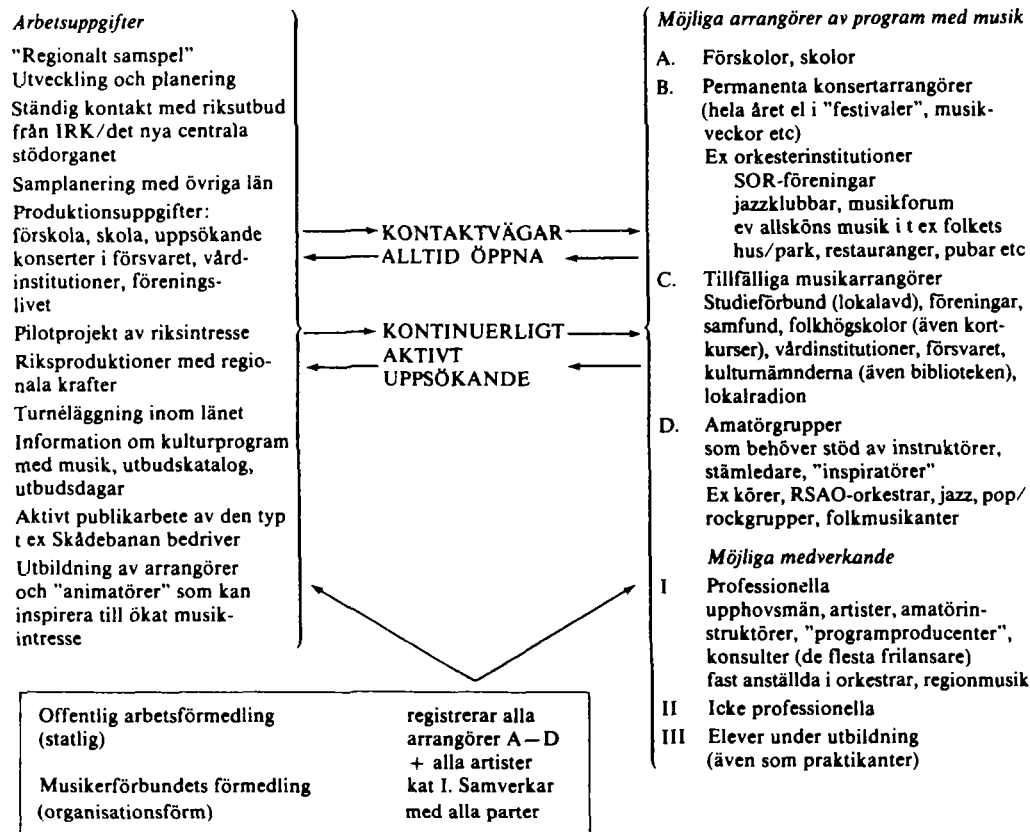
Fem regionala ensembler, nämligen de nuvarande musikavdelningarna i Boden, Östersund, Linköping, Uddevalla och Karlskrona bör, tillsammans med den statliga musikkåren i Stockholm, få ansvaret för att tillgodose behovet av tjänstemusik för försvarets myndigheter inom var sin räjong.

Utredningsförslaget: Enligt kulturrådet bör statens förhandlingsnämnd och Landstingsförbundet börja förhandla efter det att riksdagen fattat beslut om en regionalisering. Vidare förutsätter kulturrådet att rådet som tillsynsmyndighet bör följa förberedelsearbetet och även medverka i förhandlingsarbetet.

Som villkor i förhandlingsarbetet bör enligt kulturrådet gälla att landstingen tagit ställning till en långsiktig målsättning för den regionala musikpolitiken som ett led i regionens samlade kulturpolitik. Vidare föreslår rådet att landstingen skall redovisa en organisationsplan med ett utvecklingsprogram för den regionala musikpolitiken, som bl. a. innefattar ansvarsfördelning, uppgifter samt organ för samplanering och samverkan. Rådet sammanfattar sitt förslag på följande sätt. Figuren är hämtad från rapporten Regional musikpolitik (s. 322).

Vem skall göra vad?

Musikpolitiska uppgifter på länsplanet inom sektorn produktion, uppsökande information, utläggning av kulturprogram, musikförmedling, arrangörsutbildning o.d.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissyttranden innehåller synpunkter på uppgifterna för den nya regionala musikorganisationen. Malmöhus läns landsting framhåller att reformen inte bara får leda till att landstingen övertar en verksamhet som staten hittills svarat för. Den regionala musikpolitiken måste enligt landstinget ses som en utveckling av de kulturpolitiska insatserna. LO saknar förslag till aktivt publikarbete. Rikskonserter anser att det är viktigt för den kulturpolitiska och konstnärliga utvecklingen att den nya organisationen får stora möjligheter att engagera frilansmusiker. Även Svenska musikerförbundet pekar på behovet av att resurserna för frilansmedverkan ökar, dock utan att antalet fast anställda minskar.

Skälen för mitt förslag: Ett viktigt skäl för att omorganisera regionmusiken och Rikskonserter på det sätt jag förordar är att detta ger betydligt bättre förutsättningar än hittills för en självständig och heltäckande regional musikpolitik. Därför är det lämpligt att landstingen innan de övertar huvudmannaskap och ansvar för en ny regional musikorganisation engagerar sig för att göra en regional musikpolitisk planering. Arbetsuppgifter och arbetssätt för den nya organisationen bör bestämmas med ledning av en sådan planering.

Jag använder begreppet regional musikpolitik på samma sätt som kulturrådet gör i sin huvudrapport. I ett avsnitt av rapporten går kulturrådet igenom vad det är för frågor som måste beaktas i ett regionalt musikpolitiskt utvecklingsarbete. Jag skall här nämna några. Arbetet bör leda fram till ett handlingsprogram med klara musikpolitiska prioriteringar. Det bör utgå ifrån en kulturpolitisk helhetssyn och ha som mål att utveckla ett musikliv som fungerar för människor i olika miljöer och med olika levnadsvillkor. Bl. a. av detta skäl bör musikutbudet präglas av bredd och mångfald och ge utrymme också åt den musikaliska repertoar och de musikformer som i dag har svårt att hävda sig inom de etablerade orkesterinstitutionerna. I arbetet bör ingå en inventering av alla de parter eller intressenter som finns inom regionen och som kan spela en roll för musiklivets utveckling. Det gäller politiska organ och beslutsfattare på olika nivåer, musiker på olika områden, både yrkesutövande och fritidsverksamma, andra konstnärligt och pedagogiskt verksamma (tonsättare, musikskapare i övrigt, musiklärare m. fl.) organisatörer, arrangörer, informatörer i skiftande uppgifter, som finns både i samhällsorgan och i organisations- och föreningslivet. En viktig del av arbetet består i att åstadkomma ett samspel eller en fungerande arbetsfördelning mellan olika parter, främst mellan samhällsorgan och frivilliga organisationer, som garanterar de olika parterna självständighet, utnyttjar de krafter som redan finns tillgängliga och bygger vidare på redan etablerade kontakter.

På de flesta håll i landet är redan ett regionalt utvecklingsarbete av detta slag i gång. På några håll har det kommit ganska långt. Det finns alltså material att bygga vidare på i det fortsatta arbetet.

Innehållet i och formerna för samverkan mellan den regionala musikorganisationen och det statliga organ som enligt mitt förslag skall finnas på central nivå bör också behandlas i detta sammanhang. På flera områden, t. ex. det musikpolitiska och konstnärliga utvecklingsarbetet, måste det bli fråga om ett delat ansvar och ett nära samspel mellan den regionala och centrala nivån. Arbetet med att bestämma det centrala organets ansvar och uppgifter kommer att pågå parallellt med diskussionerna om den regionala organisationen. Jag återkommer i det följande till mina förslag om den centrala musikinstitutionen (avsnitt 2.3.1–2.3.3).

I samband med de kontakter som jag har haft med företrädare för landstingen under arbetet med detta förslag har vi uppmärksammat några

av uppgifterna för den nya regionala musikorganisationen. Det gäller för det första musikuppgifterna för försvaret, för det andra situationen för frilansmusikerna och för det tredje arrangörsledet som är det samlingsbegrepp som kulturrådet använder för alla de föreningar, institutioner, grupper eller enskilda organisatörer som tillfälligt eller mer kontinuerligt fungerar som förmedlande länk mellan musiker och publik.

Som redan tidigare framgått föreslår jag efter samråd med chefen för försvarsdepartementet att staten skall ta ett särskilt ansvar för musiken inom försvaret. Häri ingår både ansvaret för att bevara och utveckla de militärmusikaliska traditionerna och de löpande uppgifterna för försvaret i form av ceremonimusik (musik vid statsbesök etc.), högvaktsmusik och tjänstemusik vid försvarets myndigheter. Det musikutbud i övrigt i form av s. k. interna konserter som försvaret också har intresse av, har jag då inte räknat in. Interna konserter inom försvaret är att likställa med vilka andra musikframträdanden som helst i civila sammanhang och bör också kunna göras av vilken regional ensemble som helst.

Mitt förslag beträffande de löpande uppgifterna för försvaret innebär att huvudansvaret för ceremoni- och högvaktsmusik bör ligga på den musikår i Stockholm som enligt vad jag också föreslår skall kvarstå under statligt ansvar. Den återstående uppgiften, dvs. tjänstemusik vid försvarets förband och skolor, bör efter omorganisationen ligga på den statliga musikkåren i Stockholm jämte fem regionala ensembler som i nuvarande organisation är musikavdelningarna i Boden, Östersund, Linköping, Udevalla och Karlskrona. Enligt beräkningar som har gjorts för försvarets räkning behövs tjänstemusik vid sammanlagt 700 speltillfällen, vilket motsvarar ett årligt behov av åtta speltillfällen per förband och ett per skola. Uppgiften bör fördelas mellan Stockholms-kåren och de regionala ensemblerna genom att landet delas in i räjonger. Jag återkommer i det följande till vilka medel som staten bör ställa till förfogande för att kunna utnyttja de berörda ensemblerna för dessa ändamål och hur medlen bör fördelas.

Situationen för frilansmusiker måste uppmärksammas i samband med den omorganisation som förestår. Med frilansmusiker menar jag då alla de yrkesutövande musiker som finns i musiklivet utanför institutionerna, både som sångare och instrumentalister, som solistiskt verksamma eller som ensemblemusiker och som verkar inom de musikaliska genrer och arrangörsgrepp som är kulturpolitiskt intressanta. Det kan finnas en risk för att regionaliseringen missgynnar frilansmusikerna genom att intresset ute i regionerna i första hand dras till de fasta ensemblerna och deras roll och uppgifter. Skillnaderna mellan frilansmusiker och fast anställda musiker när det gäller sysselsättnings- och utkomstmöjligheter, kan fördjupas. Kulturrådet, som undersökt frilansmusikernas situation i det regionala musiklivet, bl. a. genom en enkät, konstaterar att skillnaderna redan nu är stora. Situationen för frilansmusikerna har enligt kulturrådet förvärrats de senaste åren. Antalet arrangemang hotar att stagnera eller minska alltefter-

som arrangörerna får allt större ekonomiska svårigheter. Många engagemang sker till gager under miniminivån i träffade avtal. Musikerna får ofta sköta sitt kontakt- och arrangörsarbete själva.

En av de iakttagelser som kulturrådet gör efter sin genomgång av musiklivet som arbetsmarknad är att det krävs förändringar i arrangörsledet för att sysselsättningsläget och engagemangsmöjligheterna, särskilt för frilansmusikerna, skall kunna bli bättre. Att förstärka och utvidga arrangörsnätet är viktigt inte bara för frilansmusikernas del utan för att det överhuvudtaget skall bli möjligt att komma vidare och lyckas bättre med publikarbetet. Därför är enligt kulturrådet arrangörsverksamheten en nyckelfråga för musikpolitiken under 1980-talet. Jag kan instämma i detta. Det finns behov av fler arrangörer. Men verksamheten kan stödjas även på andra sätt. Jag återkommer i det följande till behovet av att se över systemet för arrangörsavgifter. Det är också viktigt att fördela ansvaret för de olika uppgifter som ingår i arbetet med musikproduktion på ett sätt som stärker arrangörsledet. Kulturrådet beskriver produktionsarbetet som en rad åtgärder i en produktionskedja som börjar med programidén och slutar med genomförande och uppföljning. Jag delar kulturrådets uppfattning att det inte är rimligt att lägga ansvaret för hela produktionskedjan på ett fåtal anställda producenter. Inflytandet över produktionsarbetet och därmed över musikaliska och musikpolitiska prioriteringar av betydelse för hela musiklivet bör spridas. Arrangörsuppgifterna, det sista ledet i produktionskedjan, bör lyftas fram. Möjligheterna att bygga på medverkan från redan tillgängliga krafter inom musiklivet, inom pedagogisk verksamhet och inom föreningslivet bör kunna utnyttjas bättre.

Dessa enligt min mening viktiga frågor bör övervägas i det musikpolitiska planerings- och utvecklingsarbetet jag nyss talat om. De nya huvudmännen får med utgångspunkt från situationen inom sin region avgöra vad som behöver göras. I detta sammanhang kan kulturrådets material och iakttagelser komma till nytta. Jag förordar också att vissa statliga medel skall kunna utgå för åtgärder som förbättrar frilansmusikernas situation och förstärker arrangörsledet. Jag återkommer till detta i avsnittet 2.2.4 Resurser.

En fråga som aktualiserats i detta sammanhang är studieförbundens möjligheter att använda sina statsbidrag till kulturverksamhet för att anlita regionmusiken i interna konserter eller andra amatörkulturella aktiviteter. I prop. 1980/81: 127 om folkbildning m. m. framhöll dåvarande utbildningsministern betydelsen av att en positiv samverkan äger rum mellan amatörkulturella aktiviteter inom studieförbunden å ena sidan och olika kulturinstitutioner å den andra. För detta krävs enligt den nämnda propositionen dels att kulturinstitutionerna ser som sin uppgift att nå de grupper av amatörer som ägnar sig åt kulturellt skapande, dels att studieförbunden använder sig av institutionernas utbud av kulturprogram och aktiviteter. Enligt min mening är det angeläget att utvidga möjligheterna till samarbete

och att undanröja eventuella hinder för detta. Jag avser att återkomma till regeringen i denna fråga.

Jag återkommer i det följande till två andra frågor som kulturrådet tar upp i sammanhanget och som också har att göra med musiklivet som arbetsmarknad, nämligen arbetsförmedlingen på musikområdet och förhållandena när det gäller arbetsgivartillhörighet och arbetsgivarsidans organisation (avsnitt 2.3.1 och 2.2.3).

2.2.3 Verksamhetsform

Mitt förslag: De nya huvudmännen skall själva bedöma vilken verksamhetsform som är lämplig för den nya regionala musikorganisationen och därvid väga samman olika intressen och önskemål.

Utredningsförslaget: Kulturrådet tar upp frågan om ansvar och ansvarsområden i musikpolitiken. Bl. a. diskuteras innebörden i begreppen politiskt ansvar, ekonomiskt ansvar, ansvar för verksamhetens kvalitet och utveckling och ansvar för verkställighet och förvaltning.

En diskussion förs också om begreppet huvudman. Med huvudman menar utredningen det politiska organ som har huvudansvaret för en verksamhet, för dess bestånd och utveckling, t.ex. staten i fråga om regionmusiken och Rikskonserter. Utredningen diskuterar tanken på ett kombinerat statligt/regionalt huvudmannaskap för den nya regionala musikorganisationen men ser få fördelar med detta.

Staten kan enligt kulturrådet inte ställa upp några villkor beträffande valet av verksamhetsform men däremot givetvis diskutera lämpliga verksamhetsformer och framföra önskemål. Ett sådant önskemål är att de nya huvudmännen bör pröva verksamhetsformer som sprider inflytande och initiativ och där också organisationslivet kan utnyttjas. Kulturrådet diskuterar för- och nackdelar med direkt kommunal förvaltning resp. olika indirekta företagsformer som stiftelse, förening etc. Enligt kulturrådet bör en stiftelse eller en förening som drivs av allmänna medel och har kulturpolitiska uppgifter, i princip stå helt öppen för offentlig insyn.

Remissinstanserna: Det är bara ett fåtal remissinstanser som har synpunkter på verksamhetsformen vid en regionalisering. Folkbildningsförbundet, vissa länsbildningsförbund och Kalmar läns landsting framhåller emellertid att de uppgifter som i dag ligger på Rikskonserterns regionkontor borde kunna överföras till länsbildningsförbunden.

Ifråga om huvudmannaskap ansluter sig de flesta av de remissinstanser, som förordar en regionalisering, till kulturrådets uppfattning om odelat regionalt huvudmannaskap. Bl. a. några landsting förordar stiftelseformen som den bästa lösningen.

Skälen för mitt förslag: Självfallet skall de nya huvudmännen själva bedöma vilken verksamhetsform som det är lämpligt att välja för den regionala musikorganisationen. En del av de olika intressen och önskemål som då måste vägas samman har kulturrådet berört i sina rapporter. En del har kommit fram i samband med de kontakter som jag har haft under arbetet med detta förslag. Några har jag redan berört. Behovet av samverkan över länsgränserna har jag behandlat i avsnitt 2.2.1. Omfattningen och formerna för samverkan påverkar valet av verksamhetsform. Den nya organisationens uppgifter har jag behandlat i avsnitt 2.2.2 som också innehåller synpunkter på hur organisationen bör fungera.

De flesta regionala institutioner på kulturområdet som bildats efter 1974 års kulturpolitiska beslut har formen av stiftelser. Även förvaltning direkt inom landsting förekommer i några fall. Direkt förvaltning kan inte väljas som företagsform om flera landsting eller landsting och kommuner gemensamt skall driva verksamhet.

Kulturrådet tar inte ställning för någon bestämd verksamhetsform. I stället för rådet en principiell diskussion om organisationsmodeller och styrformer och gör med ledning av denna diskussion vissa kommentarer om de olika verksamhetsformer som finns att välja mellan. Att sprida inflytande, initiativ och ansvar är enligt rådet särskilt viktigt i en organisation som sysslar med musikpolitik, där så många genrer, intresseriktningar och värderingar är inblandade. Organisationen måste ha styrformer som klart anger vad som ingår i det politiska och ekonomiska ansvaret men också stor frihet att inom det givna uppdraget utforma verksamheten. Kulturrådet anknyter därmed till de allmänna resonemang som brukar föras när det gäller verksamhetsform för institutioner med konstnärlig verksamhet. Samtidigt anser rådet att den nya regionala musikorganisationen bör arbeta öppet på ett annat sätt än många kulturinstitutioner gör, öppet både för offentlig insyn och för inflytande från fältet. Detta gäller särskilt det musikpolitiskt angelägna arrangörsarbetet, den uppsökande verksamheten i föreningsliv och vårdinstitutioner och det aktiva publikarbetet i olika miljöer. Här bör folkbildningsorganisationerna, andra delar av det fria organisationslivet samt grupper och enskilda med funktioner utanför organisationen kunna få självständiga uppgifter och spela en viktig roll.

Enligt min mening bör kulturrådets principiella diskussion liksom kommentarerna i anslutning till denna vara av intresse vid valet av verksamhetsform för den nya regionala musikorganisationen. Diskussionen bör också kunna ge viss vägledning för besluten i denna fråga.

Ett önskemål som jag anser det angeläget att framhålla är att verksamhetsformen för den nya organisationen blir så enhetlig som möjligt. Skälet är att en enhetlig verksamhetsform underlättar samverkan både inom organisationen och med andra kulturinstitutioner.

Ett problem som enligt kulturrådet bör lösas i samband med den förestående regionaliseringen och omorganisationen av regionmusiken och Riks-

konsorter är arbetsgivarsidans organisation på kulturområdet. Den nuvarande ordningen är enligt kulturrådet otillfredställande, inte minst för musikområdet. Att arbetsgivarsidan är splittrad kan enligt rådet försvåra den positiva utveckling som regionaliseringen syftar till. Kulturrådet anser det orimligt att längre låta Teatrarnas riksförbund, som är anslutet till Svenska arbetsgivareföreningen, ha ett förhandlingsansvar för institutioner som finansieras av stat, landsting och kommuner och som styrs av kulturpolitiska mål.

Frågan om arbetsgivartillhörighet för kulturinstitutioner som är statsägda företag har också varit uppe i riksdagen. Jag erinrar om att riksdagen under 1982/83 års riksmöte beslutat att statsägda företag inte skall tillhöra Svenska arbetsgivareföreningen.

Jag delar kulturrådets uppfattning om behovet av en mer samlad arbetsgivarorganisation på kulturområdet än vad vi nu har. Denna fråga bör kunna behandlas bl. a. i samband med överläggningar mellan befintliga arbetsgivareorganisationer inom stat, kommun och landsting.

2.2.4 Resurser

Mitt förslag: Omorganisationen genomförs inom ramen för befintliga statliga resurser. Här anges dessa i belopp som är hämtade från eller relaterade till nivån i regleringsbrevet för budgetåret 1983/84.

Resurserna, totalt 142 milj. kr., fördelas så att 110 milj. kr. skall utgöra det statliga bidraget till den regionala musikorganisationen. I bidraget ingår medel för att täcka kostnaderna för musik i försvaret genom berörda regionala ensembler. Vidare ingår medel för att förstärka resurserna för musikverksamhet i vissa län samt för utjämnings- och stimulansåtgärder inom det fria musiklivet. Den största delen av bidraget motsvarar baskostnaderna för personal, lokaler, resor och traktementen samt produktions- och verksamhetsmedel. Den närmare fördelningen av det statliga bidraget görs i förhandlingar mellan staten och de nya huvudmännen.

Staten skall under övergångsperioden före omorganisationen i vanlig ordning pröva lokalfrågorna.

Det framtida statsbidraget fastställs efter årliga överläggningar mellan staten och Landstingsförbundet. Någon kostnadsövervärtning till landstingssektorn skall inte ske.

Utredningsförslaget: Kulturrådet föreslår att staten och de nya huvudmännen avtalar om en gemensam s. k. basresurs. Den princip som rådet tillämpar vid beräkningen av den statliga andelen av basresursen är att varje ny regional enhet skall tillföras sin del av de nuvarande lönekostnaderna, rese- och traktementskostnaderna, lokalkostnaderna och verksamhets-

medlen. De centrala resurser, framför allt från Rikskonserter, som nu används i den regionala verksamheten, skall fördelas och ingå i basresursen. Kulturrådet föreslår vidare att den regionala parten tillskjuter medel till basresursen att användas för musikpolitiskt utvecklingsarbete. Någon fast procentsats för den regionala partens andel föreslås emellertid inte. Både staten och den regionala parten skall förbinda sig att genom årlig pris- och löneomräkning upprätthålla realvärdet av den gemensamma basresursen.

Remissinstanserna: Många remissinstanser är som redan nämnts positiva till kulturrådets förslag om regionalisering endast om statens bidrag bibehålls på minst nuvarande nivå och om bidragets värdebeständighet garanteras. Malmöhus läns landsting framhåller att även om utredningen inte vill ange en fast procentsats för landstingens andel av basresursen så torde det vara nödvändigt att precisera några olika nivåer i förhandlingsarbetet. Örebro läns landsting vill inte att landstingens insatser skall sättas som villkor för ett regionalt övertagande. Insatserna skall i stället motiveras av de olika landstingens egna musikpolitiska program. Statskontoret anser att idén om en basresurs bör vidareutvecklas till ett mera schabloniserat statsbidragssystem för alla typer av regional och lokal kulturverksamhet.

Skälen för mitt förslag: Anslaget till rikskonsertverksamheten för budgetåret 1983/84, bortsett från det belopp som anvisats i tilläggsbudget II, uppgår till 40 582 000 kr. Härtill kommer arrangörsinkomster som enligt uppgift kan beräknas till 6,0 milj. kr. Arrangörsinkomster i samband med verksamhet, i vilken regionmusiken medverkar, ingår då inte.

Till regionmusiken är för samma budgetår anvisat ett anslag av 89 638 000 kr. Beräknade intäkter för skolkonserter, interna och offentliga konserter är 4 188 000 kr. För musik inom försvaret och vid statsceremonier uppgår intäkterna till 14 672 000 kr. Motsvarande belopp finns budgeterat under fjärde huvudtiteln.

I årets budgetproposition anmälde jag att statens kulturråd på uppdrag av regeringen har utrett regionmusikens och Rikskonserters roll i den regionala musikverksamheten. Jag meddelade också att jag avsåg att under våren 1984 återkomma med förslag i dessa frågor. Med hänsyn härtill är huvudförslaget inte tillämpat vid beräkningen av anslagen för budgetåret 1984/85 till rikskonsertverksamhet och till regionmusiken.

Som jag tidigare har angett beräknar jag det totalbelopp som står till förfogande för omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter till 142 milj. kr., vilket motsvarar de båda nuvarande anslagen jämte 11,8 milj. kr. för musik inom försvaret. Beloppen, även de som jag fortsättningsvis anger, är hämtade från eller relaterade till nivån i regleringsbrevet för budgetåret 1983/84. För kommande budgetår görs en omräkning av beloppen enligt de regler som tillämpas i det statliga budgetarbetet.

I den statliga insatsen för den nya regionala musikorganisationen ingår några olika delbelopp som är avsedda att användas för speciella syften. Ett av dessa är ersättningen av försvarsmedel för uppgifterna för försvaret. I denna fråga har jag samrått med chefen för försvarsdepartementet.

Under perioden fram till det att omorganisationen genomförs bör medel från fjärde huvudtiteln stå till regionmusikens förfogande på samma sätt och i samma omfattning som nu. Detta betyder en årlig insats av i runt tal 14,7 milj. kr.

Försvarets behov av tjänstemusik kommer att minska i omfattning. Därför bör den årliga insatsen från försvarsbudgeten efter omorganisationen också kunna minska. Jag beräknar att behovet av försvarsmedel uppgår till 11,8 milj. kr.

Som jag redan tidigare har förordat bör uppgifterna för försvaret delas mellan regionmusikavdelningen i Stockholm, som förblir en statlig ensemble, och fem regionala ensembler som i nuvarande organisation är musikavdelningarna i Boden, Östersund, Linköping, Uddevalla och Karlskrona. Deras åtaganden gentemot försvaret och medelsfördelningen mellan dem bör regleras genom särskilda avtal, dels med Stockholmsavdelningen, dels med de berörda nya huvudmännen. Därvid bör prövas vilken lösning för Gotlands kommun som är mest praktisk. Sammantaget bör de angivna ensemblerna svara dels för tjänstemusik vid förband och skolor vid ca 500 speltillfällen årligen, dels för musik vid statsceremonier vid ca 200 speltillfällen per år. Fördelningen av dessa speltillfällen fastställs i de särskilda avtalen. Jag räknar med att Stockholmsavdelningen skall svara för huvuddelen av de speltillfällen som avser musik vid statsceremonier och dessutom för ca 25 % av antalet speltillfällen som avser tjänstemusik vid förband och skolor. Av försvarsmedlen beräknar jag att 3,3 milj. kr. skall avdelas för Stockholmsavdelningen. Återstoden, 8,5 milj. kr., bör fördelas mellan de angivna regionala ensemblerna i förhållande till deras åtagande. Om åtagandena förändras bör de särskilda avtalen kunna justeras. Detta kan lämpligen ske i samband med de årliga överläggningar om det statliga bidraget till den regionala musikorganisationen som jag förordar.

De särskilda avtalen om uppgifterna för försvaret bör gälla t. v. med en uppsägningstid om två år. Staten bör dock förbinda sig att den statliga insatsen till de berörda regionala ensemblerna skall vara oförändrad under den första femårsperioden sedan avtalen trätt i kraft.

Ett syfte med den statliga insatsen för den nya regionala musikorganisationen är att uppnå en bättre och rättvisare fördelning mellan olika regioner av det statliga stödet till musikverksamhet än vad vi nu har. Några av de landstingsområden som är underförsörjda vad gäller resurser för musiker och/eller lokaler för musikverksamhet bör få en särskild förstärkning. Gävleborgs och Kalmar län, som inte har någon regionmusikavdelning inom sitt område, bör i första hand få del av denna förstärkning. Det belopp jag beräknar för Gävleborgs län är 1 020 000 kr. och för Kalmar län

1 410 000 kr. I övrigt förordar jag en särskild förstärkning i Värmlands län som har en musikteater utan egna musikerresurser. För detta beräknar jag 780 000 kr. Slutligen anser jag det angeläget att ge ett ytterligare tillskott till musikerresurserna i Norrland. Detta tillskott beräknar jag till 1 540 000 kr. Av denna summa föreslår jag att 1 040 000 kr. går till Norrbottens län och 500 000 kr. till Västernorrlands län. Jag räknar med att dessa förstärkningsar, sammanlagt 4 750 000 kr., gör det möjligt att i de berörda regionerna sammantaget öka antalet musiker med ett 30-tal tjänster.

I övrigt räknar jag inte med någon ökning av antalet musiker. Detta innebär att det är högst 480 musikertjänster, fördelade på 21 musikavdelningar (samtliga avdelningar utom musikavdelningen i Stockholm) som förs över till den nya regionala musikorganisationen. Om det i de kommande förhandlingarna mellan staten och de nya huvudmännen skulle visa sig befogat att göra någon mindre justering av antalet musiker bör detta kunna godtas. Justeringen får då göras inom den medelsram som står till förfogande.

Lokalsituationen för de nuvarande regionmusikavdelningarna ute i landet är ojämn. På flera håll har musikavdelningarna fullgoda, nya lokaler, på andra håll, exempelvis Sollefteå, Västerås, Örebro och Kristianstad, har de kvar provisoriska lokaler eller lokaler i behov av upprustning. På fyra orter är lokalerna statsägda och på de övriga kommunala eller privatägda förhyrningar. Lokalsituationen återspeglas i de hyreskostnader som betalas över anslaget till regionmusiken. Under övergångsperioden före omorganisationen och så länge staten har kvar ansvaret för musikverksamheten ute i landet bör lokalfrågorna prövas på samma sätt som hittills. Strävan bör vara att före förändringen av huvudmannskapet lösa så många som möjligt av lokalproblemen. Detta betyder att staten bl. a. i samband med det årliga statliga budgetarbetet prövar frågan om byggnadsåtgärder och andra lokalförändringar. De hyreshöjningar som föranleds av olika lokalförbättringar följs sedan upp genom en höjning av anslagen för lokalkostnader i den statliga budgeten. Eventuella lokalproblem som finns kvar i samband med att nya huvudmän tar över verksamheten får lösas i de avtal som först skall träffas mellan staten och de nya huvudmännen.

Ett annat syfte med den statliga insatsen för den regionala musikorganisationen är att stimulera de nya huvudmännen att göra insatser till stöd för det fria musiklivet i sitt område. Under avsnittet Uppgifter har jag redan varit inne på detta och då särskilt nämnt behovet av att förbättra frilansmusikernas situation och förstärka arrangörsledet. Enligt uppgifter hämtade ur kulturrådets huvudrapport stöder landstingen f. n. musiklivet med totalt ca 15 milj. kr. Därav går ca 8,5 milj. kr. till studieförbunden och 6,5 milj. kr. till musikverksamhet i övrigt. Jag anser det angeläget att dessa insatser för det fria musiklivet fortsätter. Det är också angeläget att utjämna de skillnader som finns i stödet mellan olika regioner. Därför föreslår jag att ett belopp, beräknat till 2,5 milj. kr., ställs till förfogande för olika stimu-

lans- och utjämningsåtgärder. Beloppet bör fördelas i de kommande förhandlingarna mellan staten och de nya huvudmännen.

Den återstående och största delen av den statliga insatsen för den regionala musikverksamheten, som alltså är det statliga bidraget till baskostnader för personal, lokaler, resor och traktamenten samt produktions- och verksamhetsmedel, beräknar jag till 94 250 000 kr., varav ca 3,4 milj. kr. kan beräknas vara en förstärkning för resor och traktamenten.

Vissa möjligheter bör finnas för enheter inom den regionala musikorganisationen att få stöd för att kunna turnera med en produktion utanför sitt eget område. Jag återkommer till detta i avsnitt 2.3.1.

Mina beräkningar innebär att sammanlagt 110 milj. kr. bör utgå som statligt bidrag till den regionala musikverksamheten. Ett förslag till fördelning av bidraget bör göras i samband med förhandlingarna mellan staten och de nya huvudmännen. Jag förutsätter att de avtal som då kan träffas också innehåller ett förslag om formerna för att anvisa det statliga bidraget.

Beträffande utvecklingen av det framtida statsbidraget förordar jag att bidraget fastställs efter årliga överläggningar mellan staten och Landstingsförbundet. Någon kostnadsövervägning till landstingssektorn skall inte ske, varken vid övertagandet eller därefter. De nya huvudmännen har rätt att anpassa verksamhetens omfattning efter det statliga bidragets reella värde. Eventuella värdeminskningar av det statliga bidraget bör inte ske utan att de nya huvudmännen får skälig tid och reella möjligheter att vidta de åtgärder som då blir nödvändiga.

Utöver det statliga bidraget till verksamheten kan de nya huvudmännen räkna med att verksamheten ger vissa inkomster genom att arrangörerna betalar avgifter. Tillsammans har regionmusiken och Rikskonserter f. n. arrangörsinkomster i storleksordningen 13 milj. kr.

Arrangörerna får vissa subventioner av statsmedel enligt grunder som ursprungligen fastställdes genom 1968 års riksdagsbeslut om rikskonserterverksamheten (prop. 1968: 45, SU 114, rskr 263). I stort innebär det nuvarande stödet till arrangörsledet att regionmusiken och Rikskonserter kan tillämpa fasta arrangörspriser oavsett avstånd. Stödet till arrangörsledet är större vid skolkonserter och s. k. interna konserter, dvs. konserter inom föreningar, vid vårdinrättningar etc., än vid offentliga konserter.

Enligt min mening finns det anledning att under förberedelserna för omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter också göra en översyn av det nuvarande systemet för arrangörsavgifter. En nackdel med det nuvarande systemet, som också kulturrådet tar upp i sin huvudrapport, är att arrangörsavgifterna är alltför beroende av om produktionen är subventionerad eller inte. Detta missgynnar det icke-subventionerade utbudet, bl. a. frilansmusiker och fria musikgrupper med inget eller begränsat samhällsstöd. En översyn av arrangörsavgifterna bör syfta till att skapa en bättre balans mellan stödet till produktionssidan å ena sidan och subventionerna till arrangörsledet å den andra och på så vis minska skillnaderna i

kostnader för den lokala arrangören mellan fast anställda musiker och ensembler och frilansande musiker och grupper. Enligt min mening är det angeläget att få till stånd ett så långt möjligt enhetligt system som går att tillämpa inom hela den nya organisationen och som kan vara vägledande när de nya huvudmännen bestämmer arrangörsavgifterna.

2.3 Den centrala musikinstitutionen

2.3.1 Uppgifter

Mitt förslag: Den centrala musikinstitutionen skall främja utvecklingen av musiklivet i hela landet och inom olika musikaliska uttrycksformer. Uppgifterna skall anpassas efter regionala och lokala behov.

Sammanfattningsvis skall den centrala musikinstitutionen ha följande uppgifter: egen musikproduktion, som också innefattar produktion av fonogram, internationella kontakter, utvecklingsarbete och fortbildning, konsult- och informationsverksamhet, samt administrativ service. Tyngdpunkten i verksamheten bör ligga på ett aktivt, musikpolitiskt och musikpedagogiskt utvecklingsarbete med särskild inriktning på musikverksamhet bland barn och ungdom och i nya publikgrupper.

Utredningsförslaget: Regeringens uppdrag till kulturrådet gällde regionmusikens och Rikskonserters roll i den regionala musikverksamheten. Enligt direktiven behövde kulturrådet inte göra något detaljerat förslag om hur ett centralt organ på musikområdet skulle se ut vid en regionalisering. Denna uppgift skulle i stället överlåtas på en organisationskommitté. I sin rapport Regional musikpolitik begränsar sig kulturrådet till vissa principiella synpunkter.

Kulturrådet anser det självklart att ett centralt organ behövs också i ett läge med en utvecklad regional musikpolitik. Det bör ha som huvuduppgift att utifrån riktlinjerna i den statliga kulturpolitiken stimulera den regionala och lokala musiklivet. De allmänna riktlinjer som gäller för den hittillsvarande rikskonsertverksamheten bör gälla även för det nya organet. Detta innebär krav på bredd och mångfald i fråga om musikrepertoar och former för musikutbudet. Det innebär också att det nya organet, som kulturrådet uttrycker det, skall vara ett stödorgan och inte ett organ som styr musiklivet efter någon egen konstnärlig eller musikpolitisk linje.

Kulturrådet anser att ett mer regionaliserat ansvar för musikverksamheten ute i landet ändrar förutsättningarna för och förväntningarna på det centrala organet. Omfattningen av och uppgifterna för det nya organet bör därför prövas noga. Utgångspunkten bör vara att det nya organet skall byggas upp för att svara mot redovisade behov i den regionala och lokala

musikpolitiken. En jämförelse med Riksutställningar är enligt kulturrådet intressant att göra.

Som första punkt i sin uppräknings av uppgifter för det centrala organet nämner kulturrådet uppgiften att samla erfarenheter från hela landet från dem som sysslar med musik bland barn och ungdom. När det gäller musikproduktion föreslår kulturrådet att det centrala organet skall ha resurser för att kunna erbjuda ett riksutbud, dvs. medverkan av artister och ensembler i turnéer över hela landet eller i varje fall vissa landsdelar. Kulturrådet nämner särskilt artister och ensembler från andra länder. Det nya organet bör alltså ha resurser för att kunna uppehålla de internationella kontakterna. Utvecklingsarbete och försöksverksamhet med social och pedagogisk inriktning, där musikens konstnärliga och kulturpolitiska kvaliteter kontinuerligt diskuteras och pedagogiska grepp prövas och redovisas, bör bli en av det nya organets viktigaste övergripande uppgifter. Fortbildning, bl. a. av musiker, bör vara en central uppgift, nära anknuten till utvecklingsarbetet. När det gäller fonogramproduktionen anser kulturrådet bl. a. att denna till stor del bör bestå i inspelning av musik ute i regionerna. Konsult- och informationsverksamhet bör vara en fortsatt viktig uppgift för det centrala organet. Det kan också enligt kulturrådet vara lämpligt att det nya organet kan ge viss administrativ service.

Kulturrådet tar också upp frågan om namn på det centrala organet men ger inget förslag. Enligt rådet kan det ligga nära till hands att behålla namnet Rikskonserter men det finns också flera skäl för ett namnbyte. Frågan bör övervägas av organisationskommittén.

Remissinstanserna: I allmänhet stöder remissinstanserna kulturrådets principiella synpunkter på det centrala organets roll och uppgifter. Statskontoret anser att beredningen av uppgifter för det nya organet bör samordnas med beredningen av frågan om kulturrådets framtida ställning, uppgifter och organisation. Svenska kommunförbundet förordar att delar av Rikskonserterns huvudkontor omvandlas till ett stödorgan. Fonogramutgivningen bör drivas av ett för ändamålet inrättat statligt bolag. Även andra remissinstanser anser att fonogramverksamheten bör vara fristående. Fleura remissinstanser betonar vikten av att det nya organet kan bedriva utvecklings- och försöksverksamhet med social och pedagogisk inriktning.

Skälen för mitt förslag: Jag har redan uttalat mig om hur jag ser på det fortsatta statliga ansvaret för musikverksamheten och den musikpolitiska utvecklingen i landet. Som ett uttryck för det statliga ansvaret bör det enligt min mening även i fortsättningen finnas en musikinstitution på central nivå.

Den centrala musikinstitutionen blir i vissa bemärkelser en ny institution. Den får en ny roll i musiklivet. Även om uppgifterna liknar dem som i den nuvarande organisationen ligger på central nivå, ändras förutsättning-

arna för institutionens arbete. Jag delar alltså kulturrådets uppfattning att både förutsättningarna för och förväntningarna på en central institution ändras i och med att ansvaret för musiklivet ute i landet flyttas till regional nivå. Därför är det angeläget att den centrala institutionens roll, omfattning och uppgifter nogga prövas och anpassas till de nya förutsättningarna och förväntningarna.

Arbetet med att utforma den centrala institutionen skall ingå som ett led i förberedelserna för omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter. Det bör få ankomma på regeringen att besluta om formerna och riktlinjerna för arbetet med detta. I detta skede är jag beredd att göra endast en mycket översiktlig beskrivning av den nya institutionens uppgifter, arbetsformer och organisatoriska uppbyggnad. Jag kommer bara att ta upp några centrala punkter som ledning för det fortsatta arbetet.

Mitt förslag till uppgifter för den centrala institutionen knyter an till kulturrådets principiella synpunkter i rapporten Regional musikpolitik. Jag tycker också att det kan vara berättigat att jämföra den nya institutionen med Riksutställningar. Den nya institutionen bör kunna verka som centralt stimulans- och utvecklingsorgan på musikområdet på liknande sätt som Riksutställningar gör för utställnings- och konstbildningsverksamheten.

I likhet med kulturrådet anser jag att tyngdpunkten i verksamheten bör ligga på det jag sammanfattningsvis kallar utvecklingsarbete. I ett aktivt och systematiskt utvecklingsarbete ingår många olika slags uppgifter som alla syftar till att påverka utvecklingen av musikverksamhet i olika sammanhang. I uppgifterna ingår bl. a. att främja förnyelse och konstnärlig utveckling inom olika musikgenrer, att initiera verksamhet i nya former, att utarbeta läromedel och annat pedagogiskt material, att praktiskt utnyttja musikvetenskaplig eller annan forskning av kulturpolitiskt intresse, att samla, bearbeta och dokumentera kunskaper och erfarenheter som görs inom musiklivet både på det nationella och internationella planet. Den centrala institutionen bör ha resurser både för att bedriva egen verksamhet, exempelvis i form av försöksprojekt, och för att kunna upprätthålla ett brett kontaktnät med skolan, den kommunala musikskolan, förskolan, musikutbildningen, olika slags lärarutbildning, folkbildning och amatörverksamhet samt med olika grupper av yrkesutövare på musikområdet. Liksom kulturrådet anser jag att det viktigaste inslaget i utvecklingsarbetet bör vara att stimulera och stödja arbetet med musik bland barn och ungdom och att hitta former för att bredda musikverksamheten till nya miljöer och publikgrupper.

Den nya institutionen bör kunna bedriva fortbildning av musiker. Liksom kulturrådet anser jag att fortbildningen bör ses som en del av utvecklingsarbetet.

I jämförelse med den nuvarande centrala verksamheten inom regionmusiken och Rikskonserter är det enligt min mening framförallt på tre områden som den nya institutionens ansvar kan minska, nämligen administration, fonogramverksamhet och samordningen av musikproduktionen.

En väsentlig del av de centrala administrativa uppgifterna både inom regionmusiken och inom Rikskonserter kommer i och med regionaliseringen att försvinna från den centrala nivån. Som kulturrådet föreslår kan det emellertid vara lämpligt att den nya centrala institutionen har kvar vissa administrativa serviceuppgifter.

Sedan början av 1970-talet ingår produktion och distribution av fonogram, bl. a. med märket Caprice, i Rikskonserterns verksamhet. Av anslaget för budgetåret 1983/84 får 4 950 000 kr. disponeras för denna del av verksamheten. Medlen avser kostnaderna för den basorganisation inom Rikskonserter som svarar för produktion och distribution av fonogrammen. Utöver det egna anslaget kan Rikskonserter söka produktionsbidrag för sin fonogramutgivning från statens kulturråd som disponerar medel för sådana ändamål under anslaget Stöd till fonogramverksamhet. Under innevarande budgetår har Rikskonserter fått bidrag från kulturrådet med 1 750 000 kr. Rikskonserter har dessutom intäkter från sin fonogramutgivning som nu är beräknade till 1,8 milj. kr. Den sammanlagda medelsramen för fonogramverksamheten uppgår således innevarande budgetår till 8,5 milj. kr. Inom denna ram planerar Rikskonserter en årsutgivning om 24 fonogram.

I den senaste budgetpropositionen anmälde jag att jag under våren 1984 avsåg att återkomma till regeringen med synpunkter på Rikskonserterns fonogramutgivning.

Beredningen av förslagen i rapporten (Ds U 1983: 19) Fonogramdistributionen i Sverige, som också nämndes i budgetpropositionen, är ännu inte avslutad. Resultatet av beredningsarbetet kan påverka Rikskonserterns fonogramverksamhet.

Enligt olika beslut av regering och riksdag, det senaste från våren 1982 (prop. 1981/82: 128, KrU 30, rskr 360) skall Rikskonserterns fonogramproduktion inriktas på att komplettera den musikrepertoar som finns på fonogram, huvudsakligen med svensk musik och/eller svenska artister vars konstnärsskap är otillräckligt dokumenterat. Statsmakterna har även uttalat att det är en fördel om Rikskonserter kan integrera fonogramproduktionen med sin övriga musikverksamhet. Rikskonserter har fr. o. m. budgetåret 1982/83 till uppgift att också ge konsult hjälp åt tillfälliga fonogramproducenter.

Rikskonserter intog länge en särställning genom sin omfattande utgivning av kvalitetsfonogram inom sådana genrer som jazzmusik, svensk konstmusik och folkmusik. Under senare år har emellertid allt fler andra producenter börjat ägna sig åt sådan utgivning. Kulturrådet har numera särskilda medel att fördela till producenter av fonogram som håller god kvalitet. Musikaliska akademien ger med hjälp av särskilda statsbidrag ut en svensk skivantologi.

Med hänsyn till dessa båda insatser och med tanke på de förhållandevis höga kostnaderna för Rikskonserterns fonogramverksamhet finns det enligt

min mening anledning att se över och på nytt precisera Rikskonserters uppdrag på fonogramområdet.

Jag anser därför att Rikskonsserter bör få i uppdrag att göra en särskild utredning om sin fonogramverksamhet och därvid samråda med statens kulturråd. Jag avser att återkomma till regeringen med ett förslag till ett sådant uppdrag. Syftet med utredningen bör vara att begränsa kostnaderna för fonogramutgivningen och anknyta den närmare till den verksamhet som Rikskonsserter svarar för i övrigt. Rikskonsserter bör utreda och avge förslag om vilken fonogramutgivning som är möjlig inom en kostnadsram som är minskad till 2/3 av den nuvarande kostnaden, dvs. med i runt tal 3 milj. kr. Rikskonsserter bör i sin utredning ta hänsyn till vad som händer i det beredningsarbete på distributionsområdet, som jag tidigare nämnde. Utredningen bör vara klar i sådan tid att förslaget kan ingå i Rikskonserters anslagsframställning för budgetåret 1986/87.

I den nya organisationen kommer en större del av musikproduktionen att kunna skötas regionalt. Trots detta är det angeläget att den centrala institutionen har resurser för egen musikproduktion. Jag anser alltså att det behövs ett riksutbud av produktioner med nationell och internationell prägel som kan komplettera och berika det regionala och lokala musiklivet. Jag anser också att den centrala institutionen bör ha medel för att stödja turnéer över hela eller delar av landet med regionala produktioner.

I sitt eget musikutbud bör den nya institutionen arbeta med sådana produktioner som av olika skäl inte kan tillkomma på regionalt initiativ. Det kan gälla produktioner med solister eller ensembler från andra länder, med svenska symfoniorkestrar, musikteaterproduktioner eller sådana komplexa produktioner som av ekonomiska, konstnärliga eller tekniska skäl inte kan ingå i det regionala utbudet.

Den nya institutionen får också svara för produktion med en egen musikerensemble, nämligen regionmusikens nuvarande musikavdelning i Stockholm som bör knytas till den nya institutionen. Denna ensemble får både nationella uppgifter och uppgifter på det regionala och lokala planet. I uppgifterna på det nationella planet ingår främst ansvaret för ceremoni- och högvaktsmusik för försvarets räkning. Avdelningen kan få nationell betydelse genom att den också kan verka som symfonisk blåsorkester. Uppgifterna för Stockholmsavdelningen i det regionala musiklivet blir desamma som för de regionala ensemblerna ute i landet.

Något ekonomiskt utrymme för att knyta ytterligare fasta musikerresurser till den nya institutionen finns inte. Att tillmötesgå önskemål om ensembler för nutida eller tidig musik är således inte möjligt. Vad som givetvis är möjligt är att undersöka i vilken mån det går att utnyttja den musikaliska kapacitet som finns hos regionmusikavdelningen för uppgifter som ligger utanför avdelningens egentliga ansvarsområde.

De uppgifter i övrigt som jag räknat upp i min sammanfattning, dvs. internationella kontakter och konsult- och informationsverksamhet, kom-

mer jag inte att närmare kommentera mer än på en punkt. Det gäller ett förslag om en försöksverksamhet med internationell artistförmedling, som Rikskonserter lagt fram efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen, statens kulturråd, Teatrarnas riksförbund, Svenska musikerförbundet och Musikcentrum. Förslaget går ut på att under en försöksperiod på tre år etablera en särskild enhet inom Rikskonserter, som skall ha till uppgift dels att förmedla utländska artister till svenska arrangörer, dels att placera svenska artister och ensembler hos utländska arrangörer.

Regeringen har den 15 december 1983 överlämnat förslaget till utredningen (A 1981: 02) om arbetsmarknadsverkets ansvarsområde och organisation. Ett förslag från utredningen väntas inom kort.

2.3.2 Verksamhetsform

Mitt förslag: Den nya centrala musikinstitutionen bör ha samma verksamhetsform som Rikskonserter f. n. har och således vara organiserad som en statlig stiftelse. Stiftelsen bör ledas av en styrelse med stort regionalt inflytande och en direktör.

Personalen hos stiftelsen bör ha statligt reglerade tjänster. Verksamheten vid den nuvarande regionmusikavdelningen i Stockholm och rikskonsertverksamheten i Stockholms län bör på lämpligt sätt anknytas till den nya institutionen.

Regeringen bör under övergångsperioden före omorganisationen få besluta om förändringar i fråga om sammansättning och mandattider för styrelserna för regionmusiken och Rikskonserter.

Utredningsförslaget: Kulturrådet diskuterar fördelarna med ett kombinerat statligt/regionalt huvudmannaskap för det centrala organet. Detta skulle innebära att stat och landsting delar ansvaret. På så sätt skulle de regionala intressena få direkt inflytande över det organ som i första hand skall stödja den regionala och lokala musikverksamheten och stimulera samverkan mellan de nya regionala institutionerna. Kulturrådet tar ingen bestämd ställning i frågan. Om ett kombinerat huvudmannaskap inte kan genomföras anser rådet att de regionala intressena i varje fall bör få ett stort inflytande i det centrala organets styrelse, förslagsvis genom att hälften av styrelseledamöterna består av representanter för regionala och lokala musikpolitiska organ.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig i frågan räknar med ett stort regionalt inflytande i den nya centrala institutionen.

Skälen för mitt förslag: Som framgår av vad jag redan har sagt i föregående avsnitt anser jag inte att det i nuvarande skede finns anledning att binda

den organisatoriska uppbyggnaden av den nya institutionen annat än på några centrala punkter.

För det första anser jag att den nya institutionen bör fortsätta i samma form som Rikskonserter f.n. har, dvs. som stiftelse.

För det andra förordar jag att vissa ändringar genomförs i nu gällande regelsystem för Rikskonserter. Stiftelsen bör ledas av en styrelse som bör ha ett starkt inslag av ledamöter som företräder de nya huvudmännen för den regionala musikorganisationen. För den direkta ledningen bör liksom nu finnas en direktör. Löne- och anställningsvillkor för personalen bör fastställas med statlig medverkan på samma sätt som gäller för Riksställningars personal, dvs. statens arbetsgivarverk bör få befogenhet att förhandla och medverka vid fastställandet av sådana löne- och anställningsvillkor som skall bestämmas genom avtal.

F. n. gäller olika regler för sammansättning av styrelserna för regionmusiken och Rikskonserter. I båda styrelserna är direktören självskriven. I övrigt utses regionmusikens styrelse i sin helhet av regeringen. I styrelsen för Rikskonserter utser regeringen tre ledamöter. Av de övriga fem ledamöterna utses en av skolöverstyrelsen, en av Svenska kommunförbundet, en av Landstingsförbundet, en av Folkbildningsförbundet och en av Svenska musikerförbundet. Mandattiden för de båda styrelserna är tre år. För de nuvarande ledamöterna går mandattiden ut den 30 juni 1985.

Under övergångstiden före den omorganisation som jag här behandlar, kan det finnas anledning för regeringen att anpassa valet av ledamöter, mandattid etc. till tidsplanen för omorganisationen. Jag föreslår därför att regeringen begär riksdagens medgivande att vidta de förändringar i fråga om sammansättning och mandattider som omorganisationen föranleder. Lämpligen kan detta ske när de nuvarande mandattiderna löper ut.

Enligt vad jag tidigare har förordat bör regionmusikavdelningen i Stockholm och rikskonsertverksamheten i Stockholms län inte överföras till regional huvudman. De bör förbli statliga och inordnas i den centrala musikinstitutionen. Det är angeläget att de båda enheterna kan samordnas.

2.3.3 Resurser

Mitt förslag: Resurserna för omorganisationen, som i detta sammanhang anges i belopp hämtade från eller relaterade till nivån i regleringsbrevet för budgetåret 1983/84, fördelas så att 20 250 000 kr. beräknas stå till förfogande för den centrala musikinstitutionen.

För regionmusikavdelningen i Stockholm beräknas kostnaderna till drygt 11 milj. kr. och för rikskonsertverksamheten i Stockholms län till ca 750 000 kr. Av kostnaderna för regionmusikavdelningen utgör 3,3 milj. kr. ersättning för uppgifterna inom försvaret.

En överenskommelse bör träffas med Stockholms läns landsting om landstingets bidrag till kostnaderna för musikverksamheten i länet.

Utredningsförslaget: Kulturrådet har inget konkret förslag i fråga om resurser för det centrala organet.

Remissinstanserna: Inga synpunkter.

Skälen för mitt förslag: Utöver de allmänna riktlinjer för arbetet med att utforma den centrala musikinstitutionen, som jag redan varit inne på i föregående avsnitt, räknar jag här med att det nya organet bör kunna budgetera sin verksamhet inom en kostnadsram av 20 250 000 kr. Beloppet, som är relaterat till nivån i regleringsbrevet för budgetåret 1983/84 exklusive tilläggsbudget, omräknas för kommande budgetår enligt de regler som tillämpas i det statliga budgetarbetet.

Liksom det nuvarande anslaget Rikskonsertverksamhet bör det statliga anslaget till den nya institutionen delas in i anslagsposter eller program för olika verksamhetsgrenar.

Vad beträffar arrangörsinkomsterna erinrar jag om den översyn av det nuvarande systemet för arrangörsavgifter som jag behandlat i avsnittet 2.2.4 om resurser för den nya regionala organisationen.

De medel som jag beräknar för regionmusikavdelningen i Stockholm och för rikskonsertverksamheten i Stockholms län är oförändrade i förhållande till nuläget. Ersättningen av försvarsmedel har jag också behandlat i avsnitt 2.2.4. Regionmusikavdelningen avses under år 1985 flytta in i ombyggda lokaler i Kungl. myntet i centrala Stockholm.

I avsnittet 2.2.1 Grunder för regional indelning har jag redogjort för förslaget om en särskild överenskommelse med Stockholms läns landsting.

2.4 Genomförande

I den tidsplan som jag föreslagit för omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter räknar jag med att det återstående förberedelse- och

förhandlingsarbetet kommer att bli tidskrävande. Startpunkten för arbetet är det principbeslut av riksdagen som jag här föreslår. Sedan principbeslutet är fattat avser jag att återkomma till regeringen med förslag om att ge statens förhandlingsnämnd i uppdrag att träffa avtal med landstingen om villkoren och formerna för deras övertagande av ansvaret för den regionala delen av musikverksamheten. Avtalen bör träffas under förutsättning av regeringens godkännande. Jag räknar med att det skall vara möjligt att behandla frågan på nytt i riksdagen under våren 1986 och att det sedan skall finnas tid för att genomföra de omställningsåtgärder och detaljutredningar som behövs för att den nya organisationen skall kunna börja sin verksamhet. Rikt punkten för arbetet bör vara att den nya organisationen skall kunna börja verksamheten den 1 januari 1988.

Under övergångsperioden före omorganisationen finns det anledning att på olika sätt förstärka det samråd som redan förekommer mellan den nuvarande organisationen på regional nivå och landstingen, i förekommande fall även kommunerna i regionen.

När principbeslutet är fattat vidtar också arbetet med en annan del av omorganisationen, nämligen att utforma förslag till en ny central musikinstitution. Det bör få ankomma på regeringen att besluta om hur detta arbete skall bedrivas. Jag kommer att föreslå regeringen att en organisationskommitté tillkallas för att lägga fram förslag i frågan. Förslagen bör kunna föreläggas riksdagen under våren 1986.

Arbetet med den centrala och den regionala organisationen behöver samordnas. Den organisationskommitté som jag kommer att föreslå regeringen att tillkalla, bör ha detta samordningsansvar. Av detta följer att organisationskommittén bör få i uppdrag att förse statens förhandlingsnämnd med det underlag och de utredningar som behövs för att förhandlingarna med landstingen skall kunna fullföljas.

Omorganisationen kommer inte bara att bli tidskrävande. Den kommer också att innebära en avsevärd och säkerligen också en svår omställning för den nuvarande organisationen och dess personal. Jag är angelägen om att omställningen kan planeras väl och genomföras på ett för alla parter godtagbart sätt. Att personalens och personalorganisationernas intressen blir väl tillgodosedda betyder mycket för resultatet av omorganisationen. Ansvaret för att planera och genomföra omställningen till den nya organisationen bör åvila den centrala organisationskommittén i nära samråd med regionmusiken och Rikskonserter.

Jag vill också i detta sammanhang kort beröra en allmän fråga om regionmusikens roll och musikernas uppgifter. Som framgår av regionmusikens instruktion skall regionmusiken framföra musik inom det allmänna musiklivet och försvaret samt utföra musik i statsceremoniella sammanhang. Det är naturligt att verksamheten i första hand är inriktad på den levande musiken. Kulturrådet framhåller också med rätta de stora konstnärliga, kommunikativa och sociala värden som ligger i den levande kontakten mellan människor och musiken.

Samtidigt är det emellertid naturligt och viktigt att regionmusiken skall medverka till att musik kan föras ut till människorna också på andra sätt. Medietekniken öppnar sådana möjligheter i många olika avseenden. Jag tänker på radio och TV och skiv- och bandinspelning. Det bör självfallet vara en skyldighet för dem som arbetar inom regionmusiken att tillvarata de möjligheter som denna teknik erbjuder så att verksamheten kan drivas rationellt och musiken spridas med hjälp av bl. a. etermedia och fonogram. Jag förutsätter att det skall gå att skapa avtalsenliga förutsättningar för detta.

3 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

dels att godkänna vad jag har föreslagit

1. beträffande omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter,
2. beträffande den regionala musikorganisationen,
3. beträffande den centrala musikinstitutionen,

dels att medge att regeringen får besluta om de förändringar av sammansättning och mandattider för styrelserna för regionmusiken och Rikskonserter som föranleds av omorganisationen.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

Sammanfattning av statens kulturråds rapport (1981: 6) Regional musikpolitik

Uppdrag och metod (kap. 1–2)

En särskild arbetsgrupp utsedd av kulturrådet har sammanställt rapporterna. Den har arbetat brett och öppet med referensgrupper, medverkan vid konferenser etc och avlyssnat reaktionerna på sina idéskisser i olika grenar av musiklivet. Utredningen har sökt åstadkomma en aktiv regional planering redan under utredningstiden i landstingsområden genom att sända ut problemsammanställningen "Regionalt samspel" augusti 1979. I oktober 1980 anhöll rådet om regeringens uppdrag att medverka vid förhandlingar om länsprojekt för ökat regionalt ansvar. Sådan verksamhet påbörjas bl a i Norrbotten.

Tillkomsten av IRK och RM (kap. 3)

Betänkandet inleds med en redogörelse för bakgrunden till konsertbyråutredningen (KBU) och dess försöksverksamhet i fyra län 1963–1968. KBU:s ursprungliga uppdrag — en alternativ konsertbyrå för tonkonstnärsförmedling (ett f ö ännu olöst problem) — kom snart i bakgrunden för visionen att skapa ett vittsyftande organ för utveckling av hela musiklivet. Idén om levande konserter (20 000) i alla sociala miljöer över hela landet, bl a 15 000 för alla skolelever, förde i sin tur med sig omvandlingen av militärmusiken till en civil musikresurs på 22 orter. IRK startades i en anda av bildningsidealism men med företagsekonomisk terminologi: "Distribution och konsumtion av god musik".

Samtidigt pågick 1965–1970 en omorientering i hela den kulturpolitiska debatten. Musiken som medel för gemenskap kom mer i centrum än dess egenkvalitet, allas musik betonades mer än det konstnärligt professionella.

Kulturrådets betänkande 1972 och prop. 1974:28 med dess samhällsinriktade kulturpolitiska mål angav i något oklara ordalag IRK:s och RM:s viktiga roller i en musikpolitisk decentrali-

seringsprocess. Propositionen talar om en ny typ av regionala musikinstitutioner med bredare ansvar för olika genrer och om IRK:s statliga regionkontor som provisorier.

I kap. 3 refereras också utredningar av *orkester- och musikteaterfrågorna* som ledde till åtgärder 1974, liksom *Riksdagsrevisorerens granskningspromemoria 1978*, vilken bl a förordar sammanslagning av IRK och RM.

Landstingsförbundets underlag för regional kulturpolitik (kap. 4)

Vid kongressen 1976 enades Landstingsförbundet om ett underlag för landstingens kulturpolitik, där bl a ett aktivt engagemang i musikfrågor och ett huvudmannansvar för RM ställdes i utsikt. Utredningen visar läget 1981 i en tablå över utredningar och beslut i olika landstingsområden. Bilden är högst varierande — vissa län är avvaktande, andra har tagit långtgående initiativ.

Decentralisering — profilering — regionalisering (kap. 5)

Utredningen beskriver Statens försöksverksamhet med Rikskonserter och IRK:s och RM:s verksamhet under 70-talet med concentration på institutionernas regionala roll och förankring i det lokala musiklivet. Stort utrymme ges åt uttalanden i decentraliseringsfrågor från IRK:s och RM:s personal och institutionernas egna utvärderingar, men utredningen tillfogar egna iakttagelser och kommentarer. Inledningsvis citeras försöksledaren och förste IRK-chefen Nils L Wallins återblick på Rikskonserteridéns framväxt under 60-talet, där decentraliseringstemat framtonar allt tydligare — bort från distributionstänkandet och turnékulturen till ett nätverk av regionala produktionscentra med entusiastiska förväntningar på RM:s möjligheter. En uppsats av Henrik Karlsson kritiserar IRK-reformen för dess ensidiga satsning på endast *ett* musikpolitiskt alternativ med tyngdpunkten i producentsektorn mer än hos artisterna och mottagarsidan.

Decentraliseringssträvanden 1968 — 1980 belyses med utgångspunkter i IRK:s stadgar och styrelsens målbeskrivning 1971. KBU ville skapa "en kraftig planeringsenhet i central instans". Under försökstiden ökade antalet tjänster från 6 till 33. Då IRK fr o m 1968 fick ett totalt riksansvar, konstruerades en organisationsmodell som alltjämt gäller med gemensam ledning för programproduktioner och utlokaliserade regionala enheter med viss självständighet att agera. Huvudkontoret byggdes ut från 43 tjänster 1968 till 78 tjänster 1971. År 1981 har det ca 80 tjänster, medan de nu 9 regionkontoren har tillsammans ca 50 tjänster (intendenter, producenter, redaktörer och assistenter).

De 17 IRK-intendenter som KBU föreslog — i princip 1 per

avdelning — prutades ned till 3 i IRK-propositionen. IRK hemställde år efter år att få utöka antalet men regeringen gav undvikande svar. Utbyggnaden av de nio regionkontoren har skett utan regeringsbeslut genom omprioritering inom givna ram-ar. Endast ett kontor (Falun/Gävle 1981) har tillkommit på landstingsinitiativ.

Verksamhetsberättelserna hela 70-talet har decentralisering som genomgående tema. Allt större andel av produktionsmedel förs över till regionkontorens ansvar. År 1979/80 betonas särskilt positiva effekter av ökad samverkan med vissa landsting.

Uttalanden från IRK-ledningen under olika skeden refereras. I debatten om kulturrådsutredningen 1972 lägger IRK vikt vid centralorganets expert- och konsultuppgift: det gäller att förhindra att decentralisering slutar i provinsialism. De regionala organen måste vara mogna för uppgiften. U Rosenblad betonar 1975 att IRK får akta sig att bli maktfaktor. 1979/80 framhåller H Sjögren att man inte åstadkommer en kulturpolitisk decentralisering på centrala auktoriteters villkor. I anslagsframställningen för 1982/83 framhäver den nye VD, M Enhörning, de konstnärliga värderingarna.

En detaljerad analys av IRK:s nyckelbegrepp "producent" och "projekt" utgår från den s k producentkedjans 14 länkar. Här berörs också försöksverksamheten med social och pedagogisk inriktning, bl a musik i förskola och "musik i närmiljön". Utredningen ifrågasätter principen att fast anställda producenter skall ta ansvar för hela produktionskedjan, i varje fall att en regional musikorganisation skulle bygga på enstaka tjänstemän med så dominanta roller. Det konstnärliga och pedagogiska ansvaret bör kunna överlätas mer på musiker, lärare och andra kulturskapare. Projekt bör redovisas mer än hittills för en vidare krets för att stimulera lokala initiativ.

Utredningen analyserar IRK:s förankringsmetoder inom olika budgetprogram. IRK:s mest omfattande uppdrag "musikaktiviteter i förskola och skola" övergår alltmer från podiekonserter för stora grupper till besök klass för klass och återkommande besök. Förskolans musikmiljö blir allt mer betydelsefull. Barnens första möten med musiken bestämmer grundläggande attityder. IRK har gjort en pionjärinsats i skolorna tillsammans med RM, men det direkta samarbetet med skolornas egna lärare och med den kommunala musikskolan bör utvecklas ytterligare.

IRK har också betytt mycket för utvecklingen av nya okonventionella konsertformer: musikveckor under sommaren, samvardagar, "verkstäder", musikcaféer, karneval 80, men också nya distributionsmetoder: musikpaket och s k riksproduktioner.

Av särskilt musikpolitiskt intresse har mer övergripande projekt varit som gällt t ex hela kommuner. De s k *interna konserter-*

na — uppsökande verksamhet i institutioner, föreningsliv o s v är ett problematiskt arbetsfält för IRK, men av största vikt i strävan att nå ny publik. Det statliga stödet sedan 1974 till "Kulturprogrammen i föreningslivet", där medlen utnyttjats direkt av studieförbund och länsbildningsförbund, har medfört minskat IRK-engagemang i uppsökande verksamheter, allrahelst som också RM själv alltmer producerar sina interna konserter. Överhuvud synes det ömsesidiga utbytet av idéer och erfarenhet mellan studieförbunden och IRK inte ha blivit vad bildningsentusiaster under 60-talet tänkte sig. Utredningen refererar debatter och antyder tänkbara orsakssammanhang. Folkbildningsförbundet uttalade sig 1979 för att länsbildningsförbunden borde få överta uppgifter som nu görs av IRK:s regionkontor. Folkbildningspropositionen med dess nya bidrag fr o m 1981/82 till "kulturverksamhet" med stöd till både program och amatörensemble medför ett nytt ovisst utgångsläge.

RM får i avsnitt 5.6 en utförlig genomlysning. Här behandlas profileringssträvanden, den nya rollen som regionmusiker, ledningsfunktionen regionalt, profileringsgruppens arbete och dess resultat 1975, de regionala råden, avtalen med institutioner och amatörorganisationer o s v och slutligen RM:s brydsamma ekonomiska situation 1981.

I sina kommentarer pekar utredningen på en rad svårigheter för RM. Det är problematiskt att basera konstnärlig verksamhet på en fast musikerresurs anställd efter tjänstemannaavtal inom en statlig myndighet. Kammarensembler växer fram ur gemensam konstnärlig strävan, inte genom anställning vid vakanser en för en. Det är svårt för en kapellmästare att hålla samman ett antal självständiga ensembler. Utgår man från en orkesterprofil för att därur göra ensembler, hamnar man å andra sidan lätt i en låsning vid symfonimusikens modeller. Ensemblebindningen förefaller inte sällan ha försvårat angelägna insatser för amatörmusiken. Rollen som kapellmästare, d v s konstnärlig ledare, har inte funnit sin form ännu. Här liksom i fråga om den nya utåtriktade musikertyp som behövs för uppsökande konserter, saknas ännu lämplig utbildning. RM:s ekonomi illustrerar den negativa konsekvensen av att anslagen alltmer binds upp av löner, medan marginalresurserna för produktioner, resor o s v krymper. Till slut kan ensemblerna knappast lämna stationeringsorten.

I 5.7 behandlas de oklara relationerna mellan IRK och RM. "IRK behöver inte längre ha övergripande konstnärligt ansvar för RM när det regionala utvecklingsarbetet är avslutat", heter det i prop. 1974:28. När har den tidpunkten nåtts? IRK gör allt mindre insatser för RM:s vidareutbildning, och enligt RM har IRK:s producentmedverkan minskat långt under den andel som förutsätts i regleringsbrev. Enligt IRK har man där inte resurser

att göra de speciella producentinsatser som krävs för de fasta ensemblerna.

Till sist redogörs i kap. 5 för regionaliseringssträvanden som 1981 pågår i olika landstingsområden: Västerbottensprojektet (sedan 1977 landsting — Norrlandsoperan — IRK — RM i samverkan), Stiftelsen Västsvensk musikverksamhet (sedan 1979 stiftad av Göteborgs kommun, landstingen i Göteborgs och Bohus län och Skaraborgs län med Älvsborgs län som bidragsgivare), det 9:e regionkontoret i Falun/Gävle (med IRK i gemensam ledningsgrupp: 4 landstingsrepresentanter av 6), Uppsala läns musikråd (IRK-initiativ sedan 1977 med början i kommunprojekt), regional musikplanering i Örebro län, Musik i Norrbotten (landstinget vill ta ansvar för IRK/RM) samt initiativ från Jämtlands och Kalmar län.

Enkätundersökningar (kap. 6)

Tre omfattande enkäter har genomförts 1979/80: till IRK:s och RM:s regionala personal, till frilansmusiker och till länsbildningsförbund och studieförbund.

Några iakttagelser ur det rikhaltiga materialet:

- IRK:s regionkontor avvisar helt tanken på sammanslagning med RM men önskar bevara statligt huvudmannaskap.
- RM-personalen har delade meningar om sammanslagning med IRK och överföring till regional huvudman.
- IRK:s svar är musikpolitiskt medvetna och samstämda. RM uppvisar stor variation i svaren som är mindre inriktade på musikpolitiska problem.
- Flertalet av de 53 frilansmusiker i olika genrer som besvarat enkäten är besvikna på IRK:s insatser för dem, liksom på förmedlingsorganisationen överhuvud. De är starkt kritiska mot RM som konkurrent om arbetstillfällen.
- Studieförbundens samarbete med IRK och RM förekommer ganska sparsamt och sporadiskt. RM svarar för högst 8 % av studieförbundens konsertutbud, IRK medverkar vid ca 5 % av arrangemangen.

Musiklivet som arbetsmarknad (kap. 7)

Arrangörsledet och förmedlingssituationen beskrivs ingående, liksom personal- och intresseorganisationer i utredningsfältet

samt avtals- och sysselsättningsläget. Situationen är komplicerad och problematisk. Samhället bör omgående förbättra förmedlingsorganisationen och stärka arrangörsledet för att inte de fria musikernas och tonsättarnas situation skall bli ytterligare försämrade.

Det ekonomiska underlaget för en regional musikpolitik (kap. 8)

En detaljerad redogörelse ges för samhällets nuvarande stödformer både på produktionssidan och till amatörverksamhet, arrangörsled o s v. Utredningen presenterar — delvis efter egna enkäter — ett material som visar anslagen länsvis från stat, landsting och kommuner till musiklivet 1979/80 och en särskild tabell där IRK:s och RM:s ekonomiska insats redovisas län för län samt satsningarna uträknade per invånare i respektive län.

Stora variationer mellan landstingsområdena kan konstateras såväl när det gäller stödets storlek som dess inriktning.

Utgångspunkter för utredningens förslag (kap. 9)

Inledningsvis (9.1) sammanfattar utredningen sina bedömningar av IRK:s och RM:s roll i den regionala musikverksamheten under 70-talet. Avsnittet innehåller många nyanser och detaljvärderingar, här återges endast ett urval särskilt framträdande synpunkter.

- *1960-talets vision* var 20 000 konserter/år — god levande musik åt alla. Greppen att skapa ett statligt institut för konsertspridning över hela landet och än mer att "civilisera" militärmusiken för att få regionala produktionscentra var djärva försök att förnya ett stagnerande musikliv. I reformpropositionerna 1968 och 1970 betonades att de nya institutionerna själva skulle ompröva organisation och metoder under utvecklingens gång.
- *Oklarhet om regionalt samband.* Konsertbyråutredningen (KBU) hade utifrån försöksverksamhetens erfarenheter lagt en serie förslag om IRK:s och RM:s regionala förankring (bl a 17 intendenter och förstärkta länsbildningsförbund) och om stegvis utbyggnad län för län, först sedan förmedlings- och mottagarled organiserats regionalt. IRK-propositionen gav dock IRK totalt riksansvar och begränsade antalet intendenter till 3. Hur det regionala sambandet skulle byggas upp förblev under hela 70-talet en öppen fråga. IRK började redan 1970 utlokalisera sin medarbetarstab till egna regionkontor.
- *Kärvt ekonomiskt klimat på 70-talet.* IRK fick sina ekonomiska lyft i början. Sedan har satsningen snarast stagnerat. IRK har

förstärkts för specialuppgifter (fonogram, barnverksamhet, internationella kontakter). RM:s fasta kostnader och rörliga produktionsmedel har kommit i otakt. Fr o m 1981/82 är en 1975 beslutad profilering utifrån 590 musiker på 22 orter inte en realistisk möjlighet, snarare riskerar vi en minskning av nuvarande musikerantal.

- *Oklart partsförhållande IRK – RM. RM:s roll förändrad.* Statsmakterna har aldrig med klar markering av resurser och personal preciserat IRK:s förväntade insats för RM. F n utnyttjar inte IRK 45 % av RM:s kapacitet. RM hänvisas att själv producera och informera.

År 1967 sågs RM som välkommen utväg att genomföra visionen 20 000 konserter, eftersom antalet frilansmusiker inte skulle räcka till. År 1981 ser undersysselsatta frilansmusiker RM som svår konkurrent med förmånlig statssubvention.

- *IRK och RM som instrument för ny musikpolitik.* Väsentliga musikpolitiska syften för IRK och RM efter 1974:

- att nå ny publik med levande musik
- att stimulera alltfler till eget musicerande i ensembler och körer
- att initiera det nya och vitala i musiklivet i alla genrer och stilar
- att inspirera regionala och lokala organ till självständig satsning

Utredningen ser positivt på IRK:s och RM:s utveckling av konsertmetodik i förskola och skola, medan kommunala musikskolan och dess anknytning till amatörmusiken ännu är ganska oprövat område. IRK har betytt mycket för nya former av offentliga konserter. Den uppsökande verksamheten i bl a föreningslivet är ett svårarbetat men ytterst angeläget fält, liksom kontakten med invandrarnas musikkulturer. Producentrollen är problematisk. Fler producenter borde engageras på frilansbas, gärna med nära anknytning till de miljöer och grupper man vill nå.

- *IRK:s regionkontor och regionaliseringen.* Regionindelningen har tillkommit på centralt initiativ efter administrativa bedömningar. Utredningen ser som en risk att ett statligt IRK formar ett slutet system, som kan fungera effektivt inom sig, men som får alltmer permanent karaktär och inte är det provisorium i väntan på en regionalt baserad organisation som 1974 års kulturpolitik förutsätter.

- *RM:s regionala förankring.* RM såsom statlig myndighet har besvärats av en tungrodd organisation och har haft alltför

knappa resurser att administrera den. Ensembleindelningen verkar delvis stereotyp och bindande. Större andel frilansresurser i proportion till fasta tjänster skulle ge mera rörlighet. Det är kulturpolitiskt angeläget att regionmusiker kan engageras mera inom tjänsten för att utveckla amatörmusicerandet.

Utredningen gör den allmänna bedömningen att ett direkt regionalt ansvar för IRK- och RM-resurser skulle smidigare lösa åtminstone en del av de nuvarande problemen, framför allt föra med sig större engagemang från landsting, kommuner och fria organisationer i musikpolitiska frågor.

I 9.2 görs ett försök till positionsbestämning av *musikens situation i samhället 1981* som bakgrund till 80-talets musikpolitik.

- Datateknik och elektronik vidgar ständigt gränserna för människors möjligheter att lyssna till perfekt ljudåtergivning och att skapa ny musik. Samtidigt ökar lyssnandet via tekniska media – med risk för att allt fler får ett ytligt konsumentförhållande till musik. Ständig bakgrundsmusik i hem och offentliga miljöer verkar i samma riktning.
- Kommersiella styrkrafter förstärks, centraliserade i multinationella företag, som t ex dominerar fonogramindustrin.
- Olika etniska musikkulturer konfronteras direkt med varandra. Invandrarnas musik har dock hittills föga påverkat musiken i det svenska samhället.
- Det kulturpolitiska programmet 1974 med dess markerade vilja till reell yttrandefrihet och kulturdemokrati antogs enhälligt av alla partier, men har av den aktuella debatten att döma börjat ifrågasättas i ett trängt ekonomiskt läge.
- De spontana proteströrelserna från 70-talets början med bl a musiken som vapen och uttrycksmedel tycks ha mattats av mot decenniets slut.
- Mot 70-talets slut har musikens sociala funktion tonats ner något till förmån för en ny professionalism där rent konstnärliga kvaliteter framhålls mer än kulturpolitiska.
- Frilansmusikernas och tonsättarnas situation har förvärrats.
- Vi har fått ökad insikt om musikens betydelse i barnens värld samtidigt som vi blivit medvetna om barnens och ungdomens kulturella identitetskris i det moderna industrisamhället.

Utredningens slutsats av översikten – dess grundläggande tes i betänkandet – är att vi under 80-talet måste med alla metoder söka ge levande musik bärkraft att bestå och utvecklas som kulturupplevelse för kommande generationer.

Utredningen definierar i 9.3 vissa musikpolitiska begrepp och anger därmed också förslagets grundlinjer. Med "decentralisering" betecknas en process, där politiskt ansvar – initiativ, beslut, verkställighet – mer och mer förs över till regional/lokal nivå. Med "regionalisering" avses den specifika decentralisering som gäller överföring av politiskt ansvar till landstingsnivån. Utredningen betonar vikten av att både politiska och konstnärliga beslutsfattare beaktar det flerdimensionella i kvalitetsbegreppet.

De mångtydiga termerna "professionell" och "amatör" diskuteras, liksom begreppen "administratör" eller "byråkrat" som kan missbrukas som slagträn i en förenklad debatt. En särskild analys görs av ansvarsbegreppet och huvudmannaskapets innebörd. Utredningen betonar att ett politiskt ansvarstagande inte behöver betyda att verkställigheten måste ske inom landstingets egen förvaltning. Många musikpolitiska uppgifter kan med fördel delegeras till fria organisationer, om de vill åta sig dem. Fördelar och nackdelar med olika förvaltningsformer diskuteras. Offentlighetsprincipen bör gälla även i föreningar, bolag och stiftelser som drivs av kommuner.

Utredningens överväganden och förslag (kap. 10)

Utredningens förutsättningar har ändrats under arbetets gång genom att både IRK och RM liksom de tänkta huvudmännen tvingas till största ekonomiska återhållsamhet. Utredningen utgår dock för sin del från att sträng hushållning snarast framtvingar regionalt planerad musikpolitik.

Utredningen väger mot varandra argument *emot* och *för* en regionalisering av RM och IRK. Utredningen driver två huvudteser:

- 1) förutsättningar måste skapas för en samlad regional musikpolitik
- 2) nuvarande oklara partsförhållande mellan RM och IRK måste upplösas regionalt och centralt.

Regionalisering framstår långsiktigt som ett rimligare alternativ än sammanslagning till en stor helstatlig institution för regional musik. Permanentning av ett system med staten som huvudman för RM skulle betyda ett avsteg från decentraliseringen som princip och avbryta den utveckling som påbörjats.

RM-ensemblerna måste liksom IRK:s regionala resurser vid prioriteringar kunna behandlas som organiskt ingående inslag i en regional/lokal musikpolitik som landsting och kommuner i samspel ansvarar för och som berör hela fältet: musikundervisning, folkbildning, amatörstöd, frilansmusiker, arrangörsled, egna orkesterinstitutioner etc. De nackdelar som anförs med regionala institutioner, t ex risken för provinsiell isolering eller sämre personalrörlighet än i en riksorganisation, kan motverkas bl a genom ett gemensamt utvecklings- och stödorgan på central nivå.

Utredningen föreslår

- att* principbeslut fattas i riksdagen om att RM successivt avvecklas som statlig myndighet;
- att* landsting (eventuellt även primärkommuner eller grupper av landsting) erbjuds överta huvudmannskapet för RM-avdelningar eller grupper av RM-avdelningar;
- att* landsting (eventuellt primärkommuner etc) erbjuds att få disponera över de resurser som nu tillförs respektive landstingsområde för IRK-funktioner i form av personal och produktionsmedel. Varje landsting får självt efter samråd med angränsande landsting avgöra om det vill utnyttja resurser i samverkan med andra eller separat länsvis;
- att* ett centralt stödorgan utvecklas genom en sammanläggning av IRK:s nuvarande huvudkontor och RM:s nuvarande centrala kansli. Ett regionalt inflytande garanteras över detta organ.

I det följande berör utredningen organisatoriska problem vid en regionalisering och söker anvisa lösningar. Eftersom musikpolitik är ett frivilligt åtagande kan en regionalisering inte åläggas alla landsting. Avtal måste slutas med varje landsting för sig. Det kan alltså bli ett övergångsläge där t ex vissa RM-avdelningar är regionaliserade, andra statliga. Det medför svårigheter, men vid en permanentning av helstatligt RM och IRK kommer vi också att få mycket varierande relationer med olika landsting, separata avtal med teatrar och orkestrar etc men då utan riktmarke, eftersom decentraliseringsprincipen är satt ur spel.

Utredningen förordar ett helt regionalt huvudmannskap för enskilda avdelningar och avvisar alternativet stat — landsting i kombination.

Som förhandlingsunderlag arbetar utredningen med begreppet *basresurs*, d v s en ekonomisk grundval för självständig regional musikpolitik. En basresurs skapas genom avtal om solidariska åtaganden från statens respektive landstings (eventuellt vissa primärkommuners) sida och skall garanteras pris- och löneomräkning. Statens åtagande i fråga om RM skall innefatta dess totala

anslag till avdelningens regionala verksamhet, inklusive hyra för lokalerna. I fråga om IRK beräknas statens åtagande dels som andel av regionkontorets kostnader, dels som produktionsmedel. I fråga om RM måste Gävleborgs och Kalmar län bedömas i särskild ordning, eftersom de saknar RM-avdelning. Den regionala parten tillskjuter medel till basresursen med hänsyn till den plan för musikpolitisk utveckling som man redovisar som underlag för avtalsförhandlingen. Basresurserna kan senare utökas på två sätt: genom generella landsomfattande höjningar eller genom att basresursen tillförs grundbelopp (motsvarande) med kombination av statsmedel och regionala medel.

Utredningen ger principiella synpunkter på arbetsuppgifterna i *det nya centrala utvecklings- och stödorganet*. Omfattningen av dess personal bör prövas med hänsyn till uppdraget. Omdisponering från central nivå till regionala resurser kan visa sig lämplig. Det bör främst upprätthålla internationella kontakter, svara för ett riksutbud av nationella och internationella artister, samordna vidareutbildning av konstnärlig personal i de regionala ensemblerna, medverka till repertoarförnyelse, driva försöksprojekt av allmänt intresse t ex inom skolan eller kommunerna. Organet bör inte fördela bidrag utan tyngdpunkten skall ligga på konsultation och information.

Utredningens förslag lämnar fritt spelrum för *variationer i den regionala organisationen*. I ett ekonomiskt pressat läge måste man bygga på befintliga resurser och mönster som redan fungerar. Det väsentliga är att man vid den musikpolitiska planeringen i respektive landstingsområde klargör en arbetsfördelning, undviker dubbelorganisation, men samtidigt sprider initiativ och ansvar inte minst till fria och frivilliga krafter i organisationslivet.

Utredningen framhåller att den nuvarande organisationen för *arbetsgivarparterna* på musikområdet bör ses över. Förhandlingsansvaret för institutioner som finansieras nästan helt med offentliga medel bör rimligen inte åvila det privata näringslivets organisationer. Det vållar också ständiga komplikationer att organisera kultur efter statstjänstemannaavtal som sker f n inom RM.

Regionaliseringen bör ses som en fortlöpande process, som redan pågår som en konsekvens av 1974 års kulturpolitiska program. I skrivelse till regeringen oktober 1980 önskar kulturrådet få medverka till en försöksverksamhet med ökat regionalt ansvar för IRK:s och RM:s verksamhet bl a i Norrbottens län. Regering och riksdag har tillstyrkt förslaget. Flera landsting (Örebro, Kalmar och landstingen i Stiftelsen för västsvensk musikverksamhet) önskar driva liknande projekt. Ett projekt i Västerbotten pågår redan. Musikpolitiskt utvecklingsarbete av denna typ fungerar som ett naturligt led i förberedelsen för en regionaliseringsreform enligt utredningens förslag.

Statens ekonomiska stöd till regional musikpolitik — några principer för fortsatt utveckling (kap. 11)

Utredningen knyter samman sitt förslag om det gemensamma skapandet av en basresurs vid regionaliseringen av IRK och RM med det statliga stödet i övrigt till musiklivet och anger vilka allmänna stödprinciper som bör tillämpas i konsekvenser med 1974 års kulturpolitik.

Utredningen anser den nuvarande principen med grundbe-
lopp till regionala institutioner vara riktig, men föreslår att samma princip bör kunna tillämpas även i fråga om andra mottagare än institutioner, t ex vid utbyggnad av basresursen.

Som en förutsättning för mångfald, yttrandefrihet och förnyelse bör man i 80-talets musikpolitik förutom den föreslagna regionaliseringen prioritera ett stöd till de fria musikerna riktat till arrangörsledet, speciellt de sk arrangerande musikföreningarna. Hit räknas bl a kammarmusikföreningar, musikforum, jazzklubbar, men också vissa SOR-orkestrar, körer, blåsorkestrar osv som bedriver permanent offentlig konsertverksamhet. Folkparker och folkets hus kan också tänkas utveckla sin verksamhet i denna riktning. Särskilda reformförslag läggs här direkt av kulturet i anslagsframställningen för 1982/83.

Åtgärdsprogrammet (kap 12)

IRK och RM förutsätts få direktiv för sin medverkan i regionaliseringsprocessen. Personalorganisationerna skall fortlöpande delta i reformarbetet.

Kulturet kommer kontinuerligt att lägga konkreta detaljförslag, allt eftersom utvecklingen fortskrider.

Ett riksdagsbeslut i principfrågorna bör leda till förhandlingar mellan staten, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet om en gemensam stomme för de separata avtalsförhandlingarna. En organisationskommitté bör tillsättas för att beräkna basresurserna, steg för steg utveckla det nya centrala organet och i övrigt förbereda de statliga åtagandena i anslutning till regionaliseringsprocessen. Det ligger i allas intresse, inte minst musiklivets att relativt snabbt genomföra förberedelser och förhandlingar. Enligt utredningens bedömning torde en pressad ekonomisk situation snarare påskynda än fördröja regionaliseringen.

Sammanfattning av statens kulturråds rapport (1981: 5) Musik i försvaret

1 Inledning

I regeringens uppdrag till statens kulturråd år 1978 ingick också att utreda försvarets behov av musik och regionmusikens relationer till försvaret.

Rapporten Musik i försvaret innehåller en kartläggning av försvarets behov av musik under 1980-talet och en bedömning av olika möjligheter att täcka detta behov genom regionmusiken och insatser från andra håll. Vissa av rapportens förslag kan genomföras oberoende av framtida förändringar i den regionala musikverksamheten.

2 Utgångspunkter för förslagen

Till utgångspunkt för rapportens överväganden och förslag ligger promemorian Musik utom försvarsmakten och i statsceremoniella sammanhang, sammanställd av en referensgrupp inom försvaret. Gruppen har lämnat detaljerade uppgifter om försvarets beräknade behov av musikmedverkan. Med genomsnittligt speltillfällen per förband och en medverkan på skola i form av s. k. tjänstemusik skulle det totala årsbehovet omkring år 1985 uppgå till högst ca 1 250 konserter, fördelade enligt följande:

statsceremonier	25
högvakter	235
tjänstemusik vid militära förband	640
interna konserter, inte direkt försvarsinriktade	350

Om antalet förband reduceras under 1980-talet minskar behovet i motsvarande grad.

Vidare har kulturrådet gjort ett antal enkäter som visar ett klart intresse bland värnpliktiga och försvarets personal för levande musik, men en kritisk inställning bland regionmusikerna till slentrianmässig medverkan i militära ceremonier. Särskilt framträder i enkätsvaren behovet av direkt dialog om innehåll och kvalitet mellan beställare och musiker.

I rapporten konstateras att regionmusiken utnyttjas allt mindre för medverkan i försvaret. Sålunda upptog försvaret budgetåret 1975/76 ca 35 % men budgetåret 1979/80 endast ca 20 % av det totala antalet produktions-timmar inom regionmusikens olika avdelningar.

3 Rapportens förslag

Rapportens bedömningar och förslag kan sammanfattas i följande punkter

– Musiken i försvaret skall ses som *en del av musikkivet* på samma sätt som musik anpassad till andra traditioner och miljöer. Kulturpolitiska och försvarspolitiska intressen sammanfaller härvidlag i allt väsentligt.

– Musikuppgifterna i försvaret bör därför kunna lösas *inom ramen för en regionaliserad organisation* med garantier i avtal att ensembler kan utföra viss tjänstemusik vid militära förband, vid statsceremonier och högvakter. Försvarets behov av tjänstemusik kommer inte att vara så omfattande att ensidig hänsyn till denna musikform får hindra en positiv utveckling av regionalt musikliv i övrigt.

– *Stockholmsavdelningen* bör specialiseras så att samtliga ca 50 musiker bildar en blåsorkester som kan fungera i statsceremonier, vid högvakt och i tjänstemusik.

Dessa uppgifter beräknas dock fylla högst 40–50 % av avdelningens tjänstgöringstid. I övrigt kan avdelningen göra civila insatser i regionen och bör ingå i samma regionaliserade system som övriga avdelningar inom regionmusiken. Den beridna avdelningens uppgifter föreslås på sikt i större utsträckning lösas med hjälp av frivilliga musiker.

– *Ansvar för musik i försvaret* måste alltså ligga hos alla nuvarande avdelningar inom regionmusiken som kan medverka, bl. a. av personal- och kvalitetsskäl och med hänsyn till planering och resekostnader. Vissa ensembler bör t. v. behålla sin profil som blåsorkestrar, också av allmänt musikpolitiska skäl (svensk blåsartradition), och sluta avtal om medverkan vid militära förband, högvakter osv. Ansvaret för utbildning och utveckling i militär musiktradition kan inte åvila Stockholmsavdelningen ensam utan alla de "traditionsbärare" som finns utspridda i nuvarande avdelningar inom regionmusiken. Ca 400 regionmusiker har tidigare varit anställda i militärmusiken.

– Som led i en långsiktig utveckling bör inte minst av kulturpolitiska skäl eftersträvas att *värnpliktiga, hemvärnsmusikkårer och andra amatörer* övertar en del av regionmusiken nuvarande insatser i försvaret. Härigenom blir regionensemblernas stämbesättningar mindre uppbundna för militärmusikaliska syften.

Det finns ett stort intresse för blåsmusik i orkester bland ungdom (bl. a. inom RSAO och Riksförbundet Unga musikanter). Hemvärnsmusikkåren har sedan år 1972 ökat i antal från 7 till 36. Försvaret bör självt ta ansvar för utbildning i militärmusikaliska traditioner och anknyta till detta breda intresse. Här förväntas en avgörande insats från regionmusiken "traditionsbärare". Försöket med de värnpliktiga musikplutoner som påbörjar sin utbildning år 1972 kommer att få stor betydelse.

– Det finns f. n. inom försvaret ett *stigande engagemang för förnyelse av*

musik och ceremonier. Andra musikformer än blåsorkester kan alltmer komma i fråga t. ex. vid "Krigsmans erinran".

– Försvaret bör genom t. ex. en egen *musiknämnd* i samverkan med nuvarande regionmusiken och rikskonserter, hemvärnet, RSAO etc. ta ansvar för utvecklingen av musiken i försvaret. Det är angeläget att skapa en levande dialog mellan musiker och beställare för att motverka att tradition blir slentrian.

– *Försvarets fasta "abonnemang"* på musik inom regionmusiken med f. n. ca 12 milj. kr. inom anslagen via försvarsbudgeten *bör upphöra*. Försvaret får – liksom övriga musikarrangörer – köpa sina konserter till avtalat arrangörpris. Särskilda medel för ca 1 250 konserter avdelas för ändamålet. Omställningen får självfallet inte påverka regionmusikens grundresurs.

Sammanfattning av den av direktörerna för Rikskonserter och regionmusiken gemensamt upprättade promemorian Regionmusikens och Rikskonserter roll i det regionala musikkivet

I promemorian Regionmusikens och Rikskonserter roll i det regionala musikkivet återges kort erfarenheter från regionmusikens och Rikskonserter hittillsvarande verksamhet. Vidare föreslås en ny musikorganisation som samordnar de två organisationernas nuvarande resurser i syfte att effektivisera verksamheten och vidareutveckla den konstnärligt. Samtidigt bör en ökning av det regionala/lokala ansvarstagandet ske.

Den nya riksomfattande musikorganisationen som föreslås bör ha ett sammanhållet statligt huvudmannaskap. Vid bildandet bör hänsyn tas till den verksamhet som kan utövas av befintliga regionala musikinstitutioner. Större andel än f. n. inom regionmusiken föreslås avsättas för resor och frilansmedverkan.

Organisationen föreslås verka genom regionala enheter fördelade på ett lämpligt antal regioner bestående av ett eller flera län. Ett tiotal regioner föreslås. För de regionala enheterna bör inrättas särskilda ledningsorgan. En central enhet bör finnas för vissa gemensamma konstnärliga och administrativa uppgifter. För hela den sammanslagna organisationen bör finnas en styrelse med företrädare för bl. a. staten, landstingen, kommunerna och folkrörelserna samt personer med kvalificerat konstnärligt kunnande. Inom varje region bör finnas ett regionkontor med en regional chef, producent, redaktör, handläggare för ekonomi och administration m. fl. Musikerresurserna föreslås fördelas på dels fasta tjänster och dels tillfälliga tjänster bl. a. för frilansanställningar.

I varje region förutsätts att ett ledningsorgan inrättas vars sammansättning möjliggör dels den regionala enhetens förankring i regionens musikkiv, dels delaktighet i en riksomfattande musikplanering. Ledningsorganen skall bl. a. dra upp riktlinjerna för användningen av den statliga musikresursen, göra anslagsframställningar, ha hand om personalrekrytering m. m. I ledningsorganen bör finnas företrädare för lokalarrangörerna.

Huvudområden för den centrala enheten föreslås vara *dels* produktion som inte bedrivs från regionala enheter t. ex. utlandsverksamhet, *dels* att stödja och samordna den regionala verksamhetens t. ex. planering av riksomfattande turnéer, främjande av konstnärligt och pedagogiskt utvecklingsarbete och *dels* intern administration för organisationen som helhet.

Totalt för den centrala enheten beräknas ca 70 årsverken. Dessutom tillkommer Rikskonserter fonogramverksamhet.

När det gäller statsceremonimusik och musik för försvaret anförs att de specialprofilerade resurserna utnyttjas i minskande omfattning. En om-

prövning måste därför ske och andra vägar prövas för att effektivt utnyttja tillgängliga resurser. De för blåsmusik speciellt profilerade enheterna bör kompletteras genom att utnyttja andra ensembler med likartad besättning, frivilliga musikkårer och värnpliktig musikpluton.

En omprofilering av regionmusiken föreslås som ytterligare skall bredda dess användningsmöjligheter. Utgångspunkter för omprofileringen bör vara att dels behålla nuvarande fördelar med lätt rörlighet och anpassningsförmåga, dels breddad repertoar och dels större variation i besättningstyper och breddning av det geografiska avsättningsområdet. Ett ökat utrymme för frilansmusiker och tillfälliga anställningar bör ges. Vidare bör antalet stråkmusiker ökas. Några sinfoniettor med 12 musiker och några kammarorkestrar bör bildas. För sådana småorkestrar behövs också konstnärliga ledare. Vid en ny organisationsprofilering bör hänsyn tas till befintliga regionala musikinstitutioner. Den förordade resursen för tillfälliga tjänster bör användas för i huvudsak följande områden:

- a) förstärkning för fasta ensembler.
- b) musiktraditioner som inte är företrädda genom de fasta ensemblerna.
- c) särskilda behov t. ex. musikteaterproduktion, dansprojekt och pedagogiska projekt.

Den nya statliga organisationen föreslås få formen av en stiftelse till huvuddelen finansierad genom statligt anslag.

Genomförandet av förslaget bör göras vid ett tillfälle den 1 juli 1988 dvs. efter förberedelser m. m. under fem år. Efter principbeslut i riksdagen våren 1983 föreslås en organisationskommitté tillsättas.

I förslaget förutsätts regionmusiken efter bl. a. naturlig avgång ha kvar 300 fast anställda musiker år 1988.

Förteckning över remissinstanser och sammanställning av remissyttranden

Remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över statens kulturråds rapporter Musik i försvaret (1981:5) och Regional musikpolitik (1981:6) samt över den av direktörerna för Rikskonserter och regionmusiken gemensamt upprättade promemorian Regionmusikens och Rikskonserter roll i det regionala musikkivet, avgetts av statskontoret, statens arbetsgivarverk, överbefälhavaren (ÖB), chefen för armén, arbetsmarknadsstyrelsen (AMS), regionmusiken, Institutet för rikskonserter, Landstingsförbundet, landstingskommunerna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens samt Norrbottens län, Malmö kommunstyrelse, som bifogat yttrande från Malmö skolstyrelse, Stiftelsen Malmö konserthus och Föreningen Malmö Stadsteater, Göteborgs kommunstyrelse, som bifogat yttrande från Göteborgs stadskontor, Svenska kommunförbundet, Kungl. Musikaliska akademien, Stiftelsen Västsvensk musikverksamhet, Landsorganisationen i Sverige (LO), Svenska Musikerförbundet, Tjänstemännens centralorganisation (TCO), som bifogat yttranden från Statstjänstemannaförbundet, Officerarnas Riksförbund och Regionmusikernas Riksförening, Centralorganisationen SACO/SR, som bifogat yttrande från DIK-förbundet, Teatrarnas riksförbund, Folkbildningsförbundet, Kronobergs, Stockholms, Örebro, Kalmar och Jönköpings läns bildningsförbund, Länsbildningsförbundet i Västerbotten, Dalarnas bildningsförbund, Sveriges orkesterföreningars riksförbud (SOR), Samarbetsrådet för Sveriges körer (KÖRSAM), Riksförbundet Sveriges Amatörorkestrar (RSAO), Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS), Svenska jazzriksförbundet, som bifogat yttrande från Föreningen Sveriges Jazzmusiker, Folkparkernas Centralorganisation, Folkets Husföreningarnas Riksorganisation, Stiftelsen Riksskådebanan, Musikcentrum, Stockholms konserthusstiftelse, Göteborgs teater- och konsert AB, Stiftelsen Malmö konserthus, Norrköpings orkesterförening, Helsingborgs konsertförening, Stiftelsen Gävleborgs symfoniorkester, Västerås Musiksällskap, Upplands Musikstiftelse, Kalmar läns kammarorkester och Örebro orkesterstiftelse.

Dessutom har skrivelser kommit in från bl. a. Föreningen Svenska Populärauktörer, Föreningen Svenska Tonsättare, Sollefteå kommun, Svenska Teaterförbundet, Militärmusiksamfundet, HTF-klubben vid Rikskon-

serter, Gävle kommuns kulturnämnd, Gotlands kommunstyrelse, Studieförbundet Vuxenskolan, Statens kulturråd, Jönköpings kommun, Södra Hälsinglands orkesterförening, Kalmar, Stockholms och Örebro läns bildningsförbund, Dalarnas bildningsförbund och Gösta Lundberg.

I följande sammanställning återges yttranden över rapporterna och memorian var för sig.

1 Regional musikpolitik

1.1 Synpunkter i stort

Flertalet remissinstanser är allmänt mycket positiva till kulturrådets rapport och de analyser som har gjorts.

Landstingsförbundet ställer sig bakom principerna om decentralisering av kulturverksamheten och förstärkt regionalt inflytande över denna. Kulturrådets syn på ett vidgat och fördjupat landstingskommunalt inflytande och ansvar ligger i linje med tidigare uttalanden från förbundet. I ett läge då regionaliseringen eventuellt skall genomföras är det nödvändigt att anslagen till Rikskonserter och regionmusiken inte minskar. 1976 års profileringsbeslut bör enligt förbundet ses som långsiktigt mål för statens åtaganden. Kraven på flexibilitet och rörlighet i resursutnyttjandet bör vara vägledande. Strävan bör vara att få till stånd en organisation med ett reellt regionalt ansvar för stöd och stimulans till musiklivet. Landstingsförbundets synpunkt delas av flertalet landsting.

Flera landsting bl. a. de i *Malmöhus, Västmanlands och Norrbottens län* anser att rapporten utgör en i alla delar riktig grund för en regional musikpolitik i enlighet med den kulturpolitik som formulerades i den första kulturpropositionen (prop. 1974: 28).

Örebro läns landsting anser att utredningens förslag om decentralisering och samordning av regionmusikens och Rikskonserters verksamhet stämmer överens med de principer som redovisats tidigare i såväl kulturrådets utredning Ny kulturpolitik som i landstingsförbundets kulturpolitiska principprogram "Landstingen och kulturen". Det är angeläget att dessa två principer om samordning och stabilt regionalt inflytande samstämmigt slås fast.

Norrbottens läns landsting vill särskilt understryka att det statliga stödet till skilda kulturinstitutioner är en grundläggande förutsättning för att vidmakthålla och på sikt förstärka en decentraliserad kulturpolitik. I linje med vad som skett vid uppbyggnaden av regionala teatrar, länsmuséer och änsbibliotek gäller detta även på musikens område.

Bl. a. *Malmöhus läns landsting* framhåller att den viktigaste kulturpolitiska reformen under 1980-talet inte får leda till att landstingen bara övertar den verksamhet som staten hittills ensam svarat för. Den regionala musik-

politiken måste ses som en utveckling av de kulturpolitiska insatserna, inte som en avveckling av ett statligt engagemang.

Västerbottens läns landsting påpekar att frågan om Norrlandsoperans finansiering måste tas upp till behandling och lösas inom ramen för det kommande beredningsarbetet.

Utredningsuppdraget borde enligt *Gävleborgs läns landsting* ha omfattat även landets symfoniorkestrar. Det kan inte vara rimligt att enskilda landsting och kommuner tvingas avsätta huvuddelen av sina bidragsresurser till dessa specialiserade och resurskrävande institutioner. Statsbidrag bör i stället utgå på samma nivå till symfoniorkestrarna som utredningen föreslagit till regionmusiken.

Svenska kommunförbundet konstaterar att grunden för det svenska musiklivet är en brett förankrad verksamhet ute i kommunerna, där inte minst de kommunala musikskolorna, alla amatöresembler samt föreningslivet har en avgörande betydelse. Förbundet delar kulturrådets uppfattning att statliga resurser måste kvarstå, fördelade över regioner, för att en meningsfull musikpolitik skall kunna föras regionalt. Likaså att en långsiktig musikpolitik med minst nuvarande statliga ambitionsnivå är nödvändig.

LO delar utredningens förslag om en regionalisering av regionmusiken och Rikskonserter. Staten bör emellertid ta ett fortsatt betydande ansvar. Vidare påpekar *LO* att en regionalisering inte får medföra sämre fackliga villkor än f. n. Enligt *LO* saknas ett förslag till ett aktivt publikarbete. Skådebanan föreslås ges möjlighet att delta i det fortsatta reformarbetet.

Svenska musikerförbundet framhåller att den regionala och riksomfattande musikpolitiken måste grundas på en helhetssyn där såväl kulturarbetarnas som mottagarnas intressen beaktas oavsett hur samhällets ansvar för musiklivet som helhet utformas och praktiskt organiseras. Förbundet konstaterar att kulturrådet i sin utredning har utgått från en sådan helhetsyn.

Några remissinstanser framför även kritiska synpunkter på rapporten.

Trots att *regionmusiken* och *Rikskonserter* tillstyrker en ökad decentralisering av beslut och verksamhet inom sina ansvarsområden kan de inte helt acceptera de förslag som statens kulturråd lägger fram. Kulturrådet har enligt dessa remissinstanser inte tillräckligt motiverat fördelarna med ett förändrat huvudmannaskap utan endast gjort en snäv tolkning av 1974 års kulturproposition vad avser regionmusiken och Rikskonserter. Kulturrådet har i sina organisationsförslag inte heller tillgodosett de krav som måste ställas för att garantera kvalitet i konstnärlig verksamhet. Med utgångspunkt från det innehållsrika utredningsmaterial som föreligger finns det enligt regionmusiken och Rikskonserter emellertid möjligheter att konstruera ett genomförbart alternativ som står i bättre samklang med kulturpolitikens mål och med musiklivets behov. Det är möjligt att åstadkomma en betydligt ökad regionalisering av den verksamhet som Rikskonserter och regionmusiken i dag bedriver till en relativt låg kostnad och på

ett sätt som ger goda förutsättningar för fortsatt konstnärlig utveckling. Därigenom skulle det också bli möjligt med en vidareutveckling mot regionalt huvudmannaskap om förutsättningar härför kommer att föreligga i framtiden.

Regionmusiken och Rikskonserter avstyrker alltså kulturrådets förslag till förändringar av huvudmannaskap och organisation och presenterar egna alternativ.

Statstjänstemannaförbundet framhåller att rapportens utgångspunkt är att decentraliseringen bl. a. skulle skapa förutsättningar för nya regionala ekonomiska satsningar. En realistisk bedömning i dag bör utesluta sådana tankar. Däremot finns både nu och på sikt en stor risk att musikpolitiken kommer att bibehålla en låg status vid regionala, ekonomiska prioriteringar.

SOR konstaterar att titeln Regional musikpolitik inte motsvaras av innehållet i så måtto att utredningen visserligen behandlar användningen av regionsmusikens och Rikskonserterns resurser, men inte anger totallösningar för ett regionalt musikliv.

1.2 Synpunkter på olika förslag

Kulturrådet föreslår i sin rapport en regionalisering av regionmusiken och Rikskonserter. Regionmusiken bör successivt avvecklas som statlig myndighet och landsting eller primärkommuner erbjudas överta huvudmannaskapet över enstaka avdelningar eller grupper av avdelningar. Regionmusikens centrala kansli sammanförs med Rikskonserterns huvudkontor till ett centralt utvecklings- och stödorgan.

Kulturrådets förslag tillstyrks av drygt hälften av remissinstanserna, bl. a. av *statskontoret*, *flertalet landsting*, *LO*, *Folkbildningsförbundet*, *Västsvensk musikverksamhet*, *RSAO*, *KLYS*, *Riksskådebanan*, *Musikcentrum* och *Västerås Musiksällskap*. Ett 20-tal av dessa remissinstanser, bl. a. *flertalet landsting*, *Malmö* och *Göteborgs kommunstyrelser*, *KÖRSAM* och *Upplands Musikstiftelse* biträder dock förslaget enbart under förutsättning att statens bidrag till verksamheten bibehålls på minst nuvarande nivå och att bidragets värdebeständighet garanteras.

Landstingsförbundet anser att förslaget ger en god grund för fortsatta överläggningar om den regionala musikpolitiken men påpekar även att en självklar förutsättning för landstingens engagemang är att statens ekonomiska insatser för den regionala musikpolitiken förblir på minst nuvarande nivå. Förhandlingar bör därför tas upp mellan staten och Landstingsförbundet om förutsättningarna för ett överförande av huvudmannaskapet. Under detta förhandlingsarbete skulle nedskärningar av regionmusikens resurser försvåra och eventuell nedläggning av musikavdelningar rycka undan grunden för konstruktiva diskussioner. I en reservation anmäler tre ledamöter av landstingsförbundets styrelse avvikande mening. De förordrar

ett fortsatt statligt huvudmannaskap, med motiveringen bl. a. att det skulle säkerställa kommunikationen mellan de regionala enheterna och ge utrymme för musikaliskt nytänkande utveckling.

Flera landsting bl. a. *Kopparbergs läns landsting* framhåller att de senaste årens förändringar i statsbidragsregler på olika områden kraftigt har drabbat landstingens ekonomi. Ett överförande av de regionala statliga musikinsatserna till landstingens ansvarsområde kan därför övervägas bara om de ekonomiska effekterna härav kan inplaceras i ett långsiktigt ekonomiskt utvecklingsperspektiv. De regler som kan tillkomma för den statliga bidragsgivningen måste därför vara så långsiktiga, att landstingen inte behöver frukta för en kraftig statlig bantning av anslagsgivningen i det ögonblick som ansvaret övergår på dem.

Västerbottens läns landsting m. fl. framhåller betydelsen av att regional musikplanering och verksamhet vid regionala musikinstitutioner samverkar med amatörutövare, musikskolor, folkrörelser, studieorganisationer m. fl. Ett direkt inflytande i länet över verksamhet och resurser grundad på en sådan samverkan är en garanti såväl för kvalitet som för mångfald. En förutsättning för att ett gott resultat ska kunna uppnås är dessutom att tillräckliga resurser tillkommer, t. ex. producenter.

Landstinget i Västernorrlands län anser att ett ökat regionalt inflytande är nödvändigt för det fortsatta musikpolitiska arbetet i länet. Det behövs enligt landstingets mening en större integrering av regionmusiken i länets övriga musikliv. Genom att regionmusikerna utför större delen av sitt arbete inom ett begränsat geografiskt område är det angeläget att man följer modellen ett landsting – en musikavdelning.

Även *Örebro läns landsting* finner det orimligt, att två statliga organ som regionmusiken och Rikskonserter på musikområdet fortsätter att arbeta parallellt på regional nivå. Regionmusikensemblerna bör i alla prioriteringsöverväganden kunna ingå som ett led i en integrerad regional musikpolitik.

Regionerna måste göras tillräckligt stora, för att resurserna inte skall bli för små och leda till att verksamheten slutar i provinsuell isolering, konstaterar *Helsingborgs konsertförening*.

RSAO poängterar att ett eventuellt överförande av huvudmannaskapet för IRK och RM inte får vara ett mål i sig utan måste bli en konsekvens av en utvecklad regional musikpolitik. Politiska ansvariga organ bör ge besked om viljan och beredskapen för att en regional musikpolitik finns.

KLYS påpekar att praktiska svårigheter med genomförandet av regionaliseringen av regionmusiken kan göra att ett bibehållet statligt huvudmannaskap är nödvändigt till dess att en samlad lösning kan åstadkommas.

Kulturrådet har inte fört fram någon helhetssyn beträffande länsmusikplaneringen anser *SOR*. Det centrala för ett regionalt musikliv är att stärka förutsättningarna för en läns-symfoniorkester eller läns-symfoniorkesterorganisation. Ur denna kan man i perioder få gruppaktiviteter av olika slag.

Även om man väljer att ha en regionmusikavdelning kvar som en egen gruppering i länet, bör detta emellertid ske med sikte på att ensemblerna successivt och så snart som möjligt skall bli en integrerad del av ett länsbaserat musikliv.

KÖRSAM tillstyrker kulturrådets förslag om regionalisering av större delen av nuvarande regionmusikens och Rikskonserters resurser. I första hand bör landstingen erbjudas att få disponera dessa resurser men även andra regionala huvudmän bör kunna komma i fråga, t. ex. länsbildningsförbund, länsavdelningar av kommunförbundet eller särskilda stiftelser.

Nära en tredjedel av remissinstanserna, bl. a. *regionmusiken*, *Rikskonserter*, *Stockholms läns landsting*, *Älvsborgs läns landsting*, *Gotlands kommun*, *Militärmusiksamfundet* och *Föreningen Svenska Populärauktorer* är tveksamma till kulturrådets förslag att samordna och regionalisera regionmusiken och Rikskonserter och de förordar i stället ett fortsatt statligt huvudmannaskap för antingen båda organisationerna eller för någon av dem. Flera av dessa remissinstanser framhåller att udda genrer har svårt att göra sig gällande redan på riksplanet. Med regionen som bas torde dessa svårigheter bli större. Liknande farhågor finns även beträffande förnyelse och utveckling av den musikaliska repertoaren och fortlöpande beställningar av kompositioner och arrangemang.

Staten har ett ansvar på musikområdet, konstaterar *regionmusiken* och *Rikskonserter*, och staten bör även i fortsättningen ha huvudansvaret för att de resurser som ställs till musiklivets förfogande är av hög kvalitet och kommer alla landsdelar till godo.

Regionmusiken förordar att regionala musiknämnder och en central förvaltningsmyndighet för regionmusiken, med styrelse utsedd av regeringen, inrättas. Vid den centrala myndighetens kansli bibehålls de stödfunktioner som behövs för att administrera de regionala musiknämndernas verksamhet. Kansliets funktioner skulle i stort sett överensstämma med dem som nu finns vid regionmusikens centrala kansli och förestås av en direktör. Länsmusiknämnderna skall fungera både som styrelse för länets musikavdelning och som planeringsorgan för länets musikliv. Till länsmusiknämnden knyts ett kansli som byggs upp genom en sammanslagning av regionmusikens regionkanslier och Rikskonserters regionkontor. Rikskonserter utvecklas i stället till ett centralt serviceorgan för hela landets musikliv med de funktioner som kulturrådet föreslagit för det centrala organet.

Rikskonserter förordar däremot en fullständig sammanslagning av regionmusiken och Rikskonserter med ett bibehållet statligt huvudmannaskap. Det regionala och lokala inflytandet över verksamheten bör säkerställas genom styrelser eller nämnder, där regionala intressen har majoritet. Rikskonserters och regionmusikens nuvarande regionala enheter sammanslås till en gemensam organisation, för att därmed säkerställa en gemensam planering vilket ger stora fördelar åt samtliga regionala enheter.

Som ny ledningsfunktion på regional nivå föreslås att musiknämnder inrättas. Musiknämnden skall fungera som styrelse för de statliga resurser som finns inom regionen. Detta gäller bl. a. fast anställda musiker, och annan personal, samt medel för produktioner och projekt som inte utförs av den fast anställda musikpersonalen. Ett centralt organ bildas genom en sammanslagning av Rikskonserters och regionmusikens nuvarande centrala enheter och har till uppgift att sköta vissa administrativa funktioner gentemot de regionala enheterna och att vara produktions- och stödorgan. Dess styrelse skall utses av regeringen. Liknande åsikter framförs av *Stockholms läns landsting* och *Stockholms läns bildningsförbund*, vilka även konstaterar att det gynnsamma musikutbudet i Stockholm gör att regionmusikavdelningen i Stockholm även i fortsättningen bör behålla sin blåsorkesterprofil.

Förändringar av huvudmannaskap från stat till landsting har alltid inneburit ökade kostnader för landstinget framhåller *Blekinge läns landsting*. När nu landstingen skär ner på sin verksamhet, skall man inte överta huvudmannaskapet för ytterligare verksamhet.

Svenska kommunförbundet anser att Rikskonserters verksamhet bör regionaliseras och resurserna överföras till länsvisa stiftelser. Dessa stiftelser skall förstärka det i dag utvecklade arrangörsledet. En del av Rikskonserters bör dock finnas kvar centralt som ett stödorgan. Däremot avvisar kommunförbundet kulturrådets förslag att regionalisera regionmusiken. Risken för en successiv övervältring av kostnaderna på de nya huvudmännen är alltför stor. Vid regionala förhandlingar kan det bli aktuellt att kräva utfästelser från primärkommunerna, som då tvingas låsa resurser avsedda för det lokala musiklivet. Man bör överväga att låta orkesterinstitutioner och musikteatrar få överta en del regionmusiktjänster i form av grundbelopp. Resterande del av den i utredningen skisserade basresursen tillförs det regionaliserade organet Rikskonserters.

Musikaliska akademien förordar en sammanhållen organisationsform för Rikskonserters och regionmusiken. Enligt akademien markerar den promemoria som har utarbetats av direktörerna för Rikskonserters och regionmusiken tydligare än kulturrådets rapport en konstnärligt motiverad ambitionsnivå. Akademien föreslår att den tilltänkta organisationskommittén skall beakta möjligheterna att samordna förslagen i kulturrådets rapport med dem i promemorian. Något principbeslut att avveckla regionmusiken bör ej fattas nu. Organisationskommittén bör ange former och tidsplaner för detta. Det fortsatta regionala ansvarstagandet bör ske etappvis och i form av försöksverksamheter.

Länsbildningsförbunden har länge fungerat som samråds- och informationscentral inom musikområdet, påpekar *Folkbildningsförbundet*. Det är därför lämpligt att till dem överföra de likartade uppgifter, som i dag ligger på Rikskonserters regionkontor. Därigenom skulle länsbildningsförbunden få en resursförstärkning, så att de bättre fyller denna funktion. De närmare

villkoren för övertagandet bör kunna regleras i ett avtal mellan staten och Folkbildningsförbundet på motsvarande sätt som det tänkta avtalet mellan staten och Landstingsförbundet. Liknande åsikter framförs även av *länsbildningsförbunden i Kronobergs, Örebro, Jönköpings och Kalmar län* samt *Kalmar läns landsting*.

Svenska Musikerförbundet förordar ett statligt huvudmannaskap för regionmusiken, där avdelningarna bör vara de regionala organisationsdelarna. Regionkontoren slopas och resurserna överförs till avdelningarna. Alla avdelningar behöver en administrativ chef, med framför allt producerande och säljande uppgifter. Centrala kansliet blir en mindre serviceenhet, med vissa samordnande funktioner. Beträffande Rikskonserter förordar Musikerförbundet att ett centralt utvecklings- och stödorgan inrättas.

Rikskonserters regionkontor bör enligt förbundet däremot överföras till resp. region tillsammans med övriga statliga resurser i form av en genom avtal värdebeständig minimibasresurs till resp. region. Liknande åsikter framförs även av *Stockholms konserthusstiftelse*.

TCO, Officerarnas Riksförbund och Regionmusikernas Riksförening anser att staten även i fortsättningen måste ta ansvar för den riksomfattande musikpolitiken och förordar ett fortsatt statligt huvudmannaskap i myndighetsform. Någon sammanslagning av regionmusiken och Rikskonserter bör inte ske. Däremot bör vissa personella och ekonomiska resurser överföras från Rikskonserter till regionmusiken. Ett centralt ledningsorgan för regionmusiken bör skapas med i stort sett samma uppgifter som det nuvarande kansliet och en styrelsesammansättning liknande nuvarande styrelse. Vissa frågor, t. ex. profileringsfrågor, skulle dock kunna delegeras till de regionala organen. Inom varje region bör en musiknämnd inrättas. I nämndens uppgifter bör ingå att behandla övergripande frågor som rör verksamhetens inriktning och planering i stort, samt ekonomi och budget.

DIK-förbundet förespråkar en sammanslagning av regionmusiken och Rikskonserter under statligt huvudmannaskap bl. a. av ekonomiska skäl. Utvecklingsmöjligheter och flexibilitet torde bli betydligt större i en sammanslagen organisation samt arbetsmöjligheterna för frilansartister öka. Den nya organisationen bör ledas av en styrelse som till sitt förfogande har ett centralt kansli. I styrelsen skall regionala intressen tillförsäkras ett starkt inflytande. Liknande åsikter framförs av *Statstjänstemannaförbundet*.

HTF-klubben vid Rikskonserter anser att utredningens förslag medför uppenbara risker för att personalens anställningsförhållanden försämrats jämfört med ett bibehållet statligt huvudmannaskap. Rikskonserters regionala organisation bör i stället hållas samlad enligt ungefär nuvarande mönster och även i framtiden finnas under statligt huvudmannaskap. Eventuellt krav på insyn och deltagande från landstingens sida borde även med denna organisation kunna regleras tillfredsställande.

Enligt *Musikcentrum* bör regionmusikens och Rikskonserters centrala

funktioner kunna slås samman under statligt huvudmannaskap när det gäller vissa administrativa moment. För regionmusikavdelningarna och rikskonserters regionkontor är det lämpligt med regionalt huvudmannaskap. Skolmusikproduktionen bör dock ha ett kombinerat statligt-regionalt huvudmannaskap.

Föreningen Svenska Tonsättare framhåller att en regionalisering av musikresurserna skulle medföra en regional isolering och förordar i stället det förslag till en riksomfattande musikorganisation med sammanhållet statligt huvudmannaskap, som lagts fram av direktörerna för Rikskonsorter och Regionmusiken. Därigenom kan en riksomfattande spridning av nyskriven musik främjas.

Även *Sollefteå kommun* ansluter sig till förslagen i direktörernas PM. Ett statligt huvudmannaskap för främst regionmusiken är en garanti för att verksamheten bedrivs vid en professionellt hög nivå.

Svenska Teaterförbundet förordar att Rikskonsorter och regionmusiken förändras mindre drastiskt än vad utredningen föreslår. Förbundet anser att en central ledning bör bibehållas samt att regionala institutioner bör byggas upp.

Kulturrådet föreslår en successiv överföring av huvudmannaskapet för regionmusiken och Rikskonsorter genom förhandlingar mellan staten och varje enskilt landsting. Ett 10-tal remissinstanser, däribland *Jönköpings och Kalmar läns landsting*, *Stockholms läns bildningsförbund*, *Upplands Musikstiftelse* och *Musikcentrum* stöder detta förslag.

Stockholms läns bildningsförbund anser att organisationsförändringarna måste ske successivt med tanke på varje regions speciella förutsättningar. Av hänsyn till personalen vid regionmusiken och Rikskonsorter är det viktigt att arbetet skyndsamt kommer i gång och att realistiska tidsplaner fastställs.

Det är angeläget med en snabb omvandlingsprocedur anser *Musikcentrum*. Arbetet därmed bör kunna avslutas inom tre år.

Cirka en tredjedel av remissinstanserna bl. a. *Landstingsförbundet*, ett 10-tal landsting samt *Malmö* och *Gotlands kommuner* avvisar kulturrådets förslag till successiv överföring och förordar i stället att ett centralt principavtal först träffas mellan Landstingsförbundet och staten. Några av dessa remissinstanser, bl. a. *Örebro läns landsting*, *Folkbildningsförbundet* och *Gotlands kommunstyrelse* anser att omorganisationen sedan skall vara gemensam för samtliga landsting och ske vid ett tillfälle, så att landstingen inte kan spelas ut mot varandra medan *Landstingsförbundet*, *Skaraborgs läns landsting*, *Helsingborgs konsertförening m.fl.* påpekar att efter det att principavtalet har slutits bör regionaliseringen ske under en övergångsperiod, som bestäms genom vidare förhandlingar.

Hallands läns landsting m. fl. framhåller att genom ett centralt avtal med Landstingsförbundet kan man undvika att de regionala skillnaderna inom musikområdet konserveras eller förstärks.

Flera remissinstanser, bl. a. *Södermanlands* och *Västerbottens läns landsting*, *Stiftelsen Västsvensk musikverksamhet*, *Dalarnas bildningsförbund* och *länsbildningsförbundet i Västerbotten* delar kulturrådets uppfattning att övergången till regionalt huvudmannaskap skall förberedas av en organisationskommitté i vilken representanter från Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, folkrorelserna och personalorganisationerna skall ingå.

Norbottens läns landsting föreslår att ett beredningsorgan tillsätts centralt med representanter för berörda parter för att precisera de statliga insatserna. Staten och landstingen medverkar sedan i ett praktiskt utvecklingsarbete i enlighet med kulturrådets förslag, under en femårsperiod, i samtliga län. Inom regionmusiken och Rikskonserter inleds ett arbete med att finna former för det centrala utvecklings- och stödorganet. Liknande åsikter framförs av *Kungl. Musikaliska akademien* och *Malmöhus läns landsting*, som poängterar att inga oåterkalleliga beslut om organisationsförändringar därigenom kan försvåra regionaliseringen.

Stiftelsen Västsvensk musikverksamhet framhåller att organisationkommitténs arbete bör leda till ett ramavtal där statens ekonomiska åtaganden, fördelning av grundresurserna, landstingens motprestation och frågan om stiftelsernas huvudmän preciseras.

Organisationskommitténs arbete bör syfta till att i största möjliga utsträckning garantera varje region jämförbara villkor i sitt musikpolitiska arbete, poängterar flera remissinstanser, bl. a. *Örebro läns landsting*. Kan inte en jämn fördelning av den statliga resursen åstadkommas vid överföringen av huvudmannaskapet, bör staten i en långsiktig plan redovisa hur de länsvisa skillnaderna i det statliga stödet på längre sikt kan utjämnas.

Västerås Musiksällskap framhåller att ett samrådsorgan mellan kommuner och landsting bör skapas, dels för att alla intressenter inom regionen bör få komma till tals, och dels för att kommunerna i dag har en betydligt större erfarenhet av musikpolitiskt arbete än landstingen.

Några remissinstanser, bl. a. *Malmö* och *Värmlands läns landsting* avvisar kulturrådets förslag om löpande avtal, vilka kan sägas upp på tolv månader. Det skulle inte ge erforderliga garantier för en sådan värdesäkring av det statliga bidraget att ett landsting kan överta arbetsgivaransvaret. En annan viktig invändning är, att risken ökar för att de regionala orättvisorna förvärras, eller kvarstår oförändrade.

I avvaktan på ett centralt avtal anser *Landstingsförbundet* och *landstingen i Västerbottens, Skaraborgs* och *Hallands län* att de påbörjade musikprojekten i olika län bör bedrivas som försöksverksamhet, genom vilken riktlinjerna för den regionala musikpolitiken kan arbetas fram.

SOR föreslår att kulturrådet får i uppdrag att starta en försöksverksamhet med en länsorkesterorganisation i form av musikinstitutioner som garanterar regionmusiker och övriga musiker kategorier kontakter och trygghet för arbetsplanering.

Vad gäller frågan om huvudmannaskap ansluter sig övervägande delen av de remissinstanser, som förordar en regionalisering, till kulturrådets ståndpunkter, vilket innebär odelat regionalt huvudmannaskap för regionala institutioner och kombinerat statligt/regionalt huvudmannaskap för det centrala stödorganet. Bland de remissinstanser som har denna uppfattning kan nämnas *statskontoret*, flertalet *landsting* och *bildningsförbund*, *KÖRSAM*, *Folkparkernas Centralorganisation* samt *Folkets Husföreningarnas Riksorganisation*. Man menar att ett odelat regionalt huvudmannaskap ger den bästa garantin för en varierad och till regionala förhållanden anpassad musikverksamhet. En förutsättning för en musikverksamhet uppbyggd på de regionala behoven är dock möjligheten att flexibelt och fritt kunna disponera de resurser som staten och landstingen kan komma att ställa till förfogande.

Västmanlands, Hallands och Jönköpings läns landsting samt *Studieförbundet Vuxenskolan* förordar stiftelseformen som den bästa formen för att utöva regionalt huvudmannaskap. Den möjliggör självständigt agerande och en friare ställning gentemot den politiska huvudmannen.

Älvsborgs läns landsting anser att frågan om politiskt inflytande över verksamhetens utformning inte nödvändigtvis behöver sammankopplas med frågan om ändrat huvudmannaskap. Angeläget i sammanhanget är att det skapas reella förutsättningar för politiskt inflytande över verksamhetens inriktning och omfattning, eftersom de musikpolitiska insatserna bör återspegla de politiska partiernas ideologi och ambition på området.

I rapporten föreslås att en ekonomisk uppgörelse om en gemensam s. k. basresurs träffas mellan stat och landsting. Denna basresurs skall omfatta lönekostnader för personal, rese- och traktamentskostnader, hyra för lokaler samt en viss summa produktionsmedel att utnyttja i det musikpolitiska utvecklingsarbetet. Den regionala parten skall också tillskjuta medel till basresursen. Denna resurs skall garanteras oförändrat realvärde.

Flertalet *landsting* och *länsbildningsförbund*, *Folkbildningsförbundet*, *RSAO*, *KLYS*, *Folkparkernas Centralorganisation*, *Musikcentrum* och *Helsingborgs konsertförening* instämmer i kulturrådets förslag och betonar särskilt vikten av att basresursernas realvärde består.

Kopparbergs läns landsting anser dock att regionmusikens ekonomiska ursprungsstandard bör återupprättas innan ett övertagande kan ske.

Örebro läns landsting framhåller att landstingens insatser för att förstärka basresursen inte får sättas som villkor för regionalt övertagande. Dessa insatser skall i stället motiveras av de olika landstingens egna musikpolitiska program.

Malmöhus läns landsting anser att metoderna för uträkning av basresurserna i och för sig är acceptabla. Men även om utredningen inte anser sig kunna ange en fast procentsats, torde det vara nödvändigt att precisera ett par olika nivåer, annars blir förhandlingsarbetet orimligt komplicerat. Man är vidare tveksam inför förslaget om utökning av basresurserna vilket

innebär att den regionala huvudmannen tillförs grundbelopp eller motsvarande efter ansökan hos statens kulturråd. Man menar att ett sådant förslag torde innebära stora svårigheter att upprätthålla överenskommelsen om basresurs.

Statskontoret finner förslagen till teknisk konstruktion av en basresurs vara behäftad med åtskilliga svagheter, som i dagens samhällsekonomiska och statsfinansiella situation gör denna modell mer eller mindre omöjlig som grundval för en långsiktig överenskommelse mellan stat och landsting. Statskontoret anser dock själva idén om en basresurs värd att vidareutveckla till ett mera schabloniserat statsbidragssystem för alla typer av regionala och lokala kulturverksamheter, t. ex. regionala orkestrar och teatrar, läns museer och länsbibliotek.

Kulturrådet föreslår i sin rapport att Rikskonserters nuvarande huvudkontor och regionmusikens centrala kansli sammanförs till ett centralt utvecklings- och stödorgan, över vilket ett regionalt inflytande garanteras.

Statskontoret anser att de uppgifter som bör läggas på ett sådant organ sammanhänger med den framtida utformningen av eventuella förändringar inom den statliga kulturadministrationen. Statskontoret fäster stor vikt vid att administrativa samordningsproblem och därmed sammanhängande gränsdragningsfrågor uppmärksammas i den fortsatta beredningen av detta ärende och samordnas med den departementala beredningen av frågan om kulturrådets framtida ställning, uppgifter och organisation.

Samtliga *landsting* som kommenterat frågan samt *KLYS* stöder kulturrådets förslag angående stödorganet och dess arbetsuppgifter. Enligt *KLYS* bör detta organ även tillförsäkras medel till egna konsertproduktioner.

Örebro läns landsting m. fl. framhåller att ett centralt organ kan komma att utgöra en väsentlig resurs för en väl utvecklad regional musikpolitik. Det bör vara möjligt att omvandla en del av de nuvarande centralt placerade administrativa funktionerna till en resursförstärkning på regional nivå. Genom det centrala organet främjas en rörlighet bland personalen på avdelningarna på ett friare sätt än med nuvarande hierarki med regionala mellanhänder. Därmed minimeras också risken för de olika avdelningarnas isolering. Ett regionalt inflytande över detta centrala organ måste dock garanteras.

Svenska kommunförbundet tillstyrker förslaget om inrättande av ett centralt organ men det bör enligt förbundet inte ske genom en sammanslagning av regionmusikens och Rikskonserters centrala funktioner utan genom att delar av Rikskonserters huvudkontor omvandlas till ett stödorgan. Ett sådant organ bör främst ha förmedlingsuppgifter och konsultverksamhet men även försöks- och utvecklingsverksamhet. Det bör finansieras med statsmedel. Fonogramproduktionen bör drivas av ett för ändamålet inrättat statligt bolag, där verksamheten delvis kan finansieras genom de s. k. kassettavgifterna.

SOR anser att en angelägen uppgift för det centrala organet bör vara att svara för tonkonstnärsförmedling. Dit kunde också knytas en subventionseringsmöjlighet för att göra frilansartisterna lika tillgängliga överallt.

Svenska Jazzriksförbundet anser att det centrala stödorganet bör få till uppgift att ge service och hjälp till fria grupper när det gäller produktion av affischer, foldrar, pressmaterial etc.

Folkparkernas Centralorganisation framhåller att ett centralt stödorgan bör beakta de regionala organens integritet och utöva tillsyn med stort ansvar. Vad beträffar arbetsuppgifterna för det centrala stödorganet biträder man kulturrådets förslag och vill samtidigt betona vikten av försöksverksamhet med social och pedagogisk inriktning och den så försummade musikvetenskapliga forskningen.

Musikcentrum förordar en sammanslagning av regionmusikens och Rikskonserters centrala funktioner såvitt gäller vissa administrativa moment samt informationsverksamheten.

Beträffande återstående centrala funktioner bör var och en kunna organiseras som fristående institutioner (fonogram- och skolmusikproduktion samt förmedlingsorganisation).

Helsingborgs konsertförening framhåller betydelsen av stark samverkan mellan det centrala stödorganet och de olika regionala organen då dessa organ på egen hand och på fullgott sätt kan ha svårt att leva upp till de musikpolitiska och ekonomiska krav som ställs.

De remissinstanser som kommenterat kulturrådets synpunkter på statens ekonomiska stöd till regional musikverksamhet instämmer i vad som anförs om lokala och regionala initiativ, enkelhet i administrationen, spridning av beslut och verkställighetsansvar, rättvisa i mångfalden, premiering av kvalitetsambitioner samt nationellt och internationellt utbyte. Remissinstanserna, bl. a. *flera landsting*, *Folkbildningsförbundet*, *Svenska Musikerförbundet*, *SOR*, *KÖRSAM*, *KLYS*, *Musikcentrum* och *Västerås Musiksällskap*, betonar speciellt behovet av stöd till arrangörsledet.

Örebro läns landsting framhåller vikten av att stöd i olika former till SOR-orkestrarna allvarligt beaktas i arbetet med den regionala musikplaneringen. Liknande åsikter framförs även av *Svenska Musikerförbundet*, *Dalarnas bildningsförbund* och *SOR*.

Landstingsförbundet och *Folkparkernas Centralorganisation* anser att det arrangörsstöd som diskuteras i rapporten bör ses som ett nödvändigt komplement till rapportens övriga förslag. Kulturrådets förslag om en permanentning av vissa resurser från arbetsmarknadsverket till stöd för köpare av professionell musik är väl motiverat.

Hallands läns landsting framhåller att ett utvecklat arrangörsstöd måste kombineras med ett produktionsstöd. De rationaliseringsvinster som uppstår vid en sammanslagning av Rikskonsert och regionmusiken bör innebära att administrativa resurser kan överföras till regionerna utan att nya ekonomiska tillskott av större omfattning behövs för detta.

Folkbildningsförbundet föreslår en utbyggnad av statsbidraget till kulturverksamhet i folkbildningen och av producentresurser i form av rörliga medel, som studieförbund, skolor, musikorganisationer, regionala musikstiftelser och andra organisationer kan söka hos samverkansorganen för visst program eller viss produktion.

Svenska Musikerförbundet och *KLYS* anser att arrangörsledet har en avgörande betydelse för en utövande musikers möjlighet att överhuvudtaget bedriva en yrkesmässig konstnärlig yrkesutövning. En förutsättning för att samhälleliga resurser skall anslås för arrangerande musikverksamhet måste vara att ifrågavarande arrangör på alla sätt uppfyller de förpliktelser som vilar på arbetsgivaren i övrigt, som anlitande av legalt förmedlingsorgan, avtalsenliga gager och arbetsvillkor samt korrekt skatteredovisning. Nuvarande regionala och lokala musikinstitutioner och musikteaterinstitutioner bör också uppmanas att ta visst ansvar även för frilansande musiker inom sådana genrer som ligger inom institutionens repertoarområde eller intressesfär. Detta förutsätter dock att specialdestinerade medel ställs till berörda institutioners förfogande.

Åtgärder i syfte att inom körverksamheten utbilda arrangörer och stödja samarbetet mellan amatörer och yrkesverksamma musiker ser *KÖRSAM* som en viktig angelägenhet inom dagens musikliv.

Folkets Husföreningarnas Riksorganisation förordar en bred folkrörelsesatsning på musiklivet, genom vilken man kan skapa ett starkt lokalt arrangörsansvar.

Stockholms läns landsting och *Stockholms läns bildningsförbund m.fl.* påpekar att en viktig principiell fråga som utredningen inte tillräckligt starkt tar upp är att merparten av de ekonomiska resurserna som avser kostnader för själva konserttillfället bör ligga hos de arrangerande organisationerna. Nu erbjuds arrangörsledet konsertproduktioner till starkt subventionerade priser, t. ex. frilansarbetande musiker, som har stöd genom bidragen till fria grupper. För utövarna innebär det konkurrens om arbetstillfällen på ojämlika villkor. För arrangörerna/mottagarna innebär det att man på grund av otillräckliga ekonomiska resurser frestas välja det billigare alternativet i stället för gruppen eller produktionen som inte kan erbjuda sina tjänster med en på förhand lämnad subvention.

Ett tjugotal remissinstanser, däribland *statskontoret*, *regionmusiken*, *Rikskonserter*, *flertalet landsting*, *Svenska kommunförbundet*, *LO* och *Svenska Musikerförbundet* tillstyrker kulturrådets förslag om en översyn av arbetsgivarorganisationen inom kulturområdet. Många understryker i likhet med utredarna det orimliga i att en arbetsgivarorganisation, som är ansluten till SAF (Teatrarnas Riksförbund), har ett förhandlingsansvar för samhällsfinansierade institutioner för vilka kulturpolitiska mål skall vara styrande.

Teatrarnas Riksförbund delar däremot inte den åsikten utan anser att eftersom kulturinstitutionerna inte skall vara offentliga förvaltningar utan

aktiebolag, stiftelser eller föreningar och facket är anslutet till LO måste det vara logiskt att arbetsgivarsidan samarbetar fackligt med organisationer i samma juridiska utgångsläge. Teatrarnas Riksförbund delar emellertid kulturrådets uppfattning att ett odelat arbetsgivaransvar bör föreligga på hela musikområdet. Detta ansvar bör föras över på Teatrarnas Riksförbund.

Flera remissinstanser, bl. a. *Värmlands* och *Västerbottens läns landsting* och *Örebro orkesterstiftelse* framhåller vikten av att varje län får utveckla och profilera sitt musikliv och att det sker på länsnivå under medverkan av länets egna företrädare.

Rikskonserter anser det vara nödvändigt att regionmusiken omprofileras bl. a. mot bakgrund av att de militära beställningarna av ren ceremonimusik sjunker och regionernas nuvarande resurser är så likartade. Man bör eftersträva att behålla regionmusikens lättrorlighet och dess unika kontaktskapande funktioner, skapa förutsättningar för en breddad repertoar, samt bredda varje ensembles geografiska avsättningsområde. Man bör vidare eftersträva ett riksperspektiv på profileringen som innebär att ett antal olika ensembletyper sprids över landet. Skall repertoaren breddas måste stråkmusiker in i bilden. Ett riksperspektiv utesluter inte regionalt ansvar, inflytande och intresse. Det är även mycket viktigt att diskutera dels det militära behovet av besättningstyper, volym och lokaliseringsorter, dels utifrån detta vad som behövs för att ta tillvara och utveckla blåsmusiktraditionen. Rikskonserter tillstyrker vidare de utgångspunkter för en profileringsöversyn som direktörerna för regionmusiken och Rikskonserter presenterar i sin skrivelse.

Även *Svenska kommunförbundet* framhåller vikten av att blåsorkestrarna får tillräckligt många tjänster för att föra blåsartraditionerna vidare.

Regionmusikens nuvarande profilering är till stora delar alltför ensidig för att motsvara regionernas behov påpekar *Hallands läns landsting*. Profileringen av avdelningen i Halmstad bör särskilt uppmärksammas i den nya musikorganisationen. Behovet av yrkesverksamma stråkmusiker i länet är stort, vilket redan påtalats av landstingets kulturutredning. Detta gäller inte minst den pedagogiska sidan.

Västerbottens läns landsting framhåller att Västerbottensprojektet bekräftar flera av de problem som redovisas i kulturrådets rapport beträffande profileringssträvanden. Men det har också varit möjligt att i planeringsarbetet finna flexibla lösningar i sammansättning av ensembler, vid önskemål om kammarmusik och när det gäller symfonisk orkesterverksamhet under vissa tidsperioder. Det är möjligt att i en regional musikorganisation förena många syften utan låsningar i ensembleformer och genrer.

Officerarnas riksförbund påpekar att regionmusiken är inriktad på blåsmusik, vilket gör att man kan spela både utomhus och inomhus med gott resultat. Svårigheten att sälja blåsarensembler har inte berott på ensembles art utan på bristande resurser i fråga om ekonomi och marknadsfö-

ring. Med ökade resurser för frilansproduktioner skulle utbudet också lätt kunna göras större. Blåsmusiken är en musikform som är stadd i ständig utveckling.

RSAO delar utredningens uppfattning att profileringsbeslutet 1975 innebar stereotyp bundna ensembleprofiler, vilket förhindrat utförande av musik med andra kombinationer. Det är minst lika viktigt att diskutera musikerns roll, uppgifter och förankring som instrumentsammansättningen. En omprofilering, t. ex. från blås- till stråkensemble kan eventuellt rycka undan grunden för den ungdomsverksamhet och de pedagogiska insatser som lagts för amatörblåsarna förutom att stödet till hemvärnsorkestrarna försvinner.

Enligt *Stockholms konserthusstiftelse* finns det inom regionmusiken en betydande överkapacitet inom vissa repertoarområden t. ex. blåskvintett, brassensemble, medan möjligheterna att tillvarata och utveckla den värdefulla svenska blåsorkestertraditionen är för små. Utvecklingen på stråkmusiksidan går mycket långsamt. Grundtanken inom regionmusiken att varje avdelning skall bestå av mindre ensembler, vilka tillfälligt kan sättas ihop till en orkester, har medfört att dessa kvalificerade musiker endast i liten omfattning kan ägna sig åt orkestermusiken.

Militärmusiksamfundet framhåller det önskvärda i att musik utförd på blåsinstrument bedöms i princip stå i paritet med musik utförd på andra instrument såväl beträffande konstnärliga uttrycksmöjligheter som musiksocial och kulturell status. För att den blåsmusikaliska traditionen skall kunna leva kvar och förkovras, krävs en institution för utbildning av blåsinstrumentalister såväl för musik i försvaret som för civilt ceremoniellt bruk.

I fråga om musikalivet som arbetsmarknad konstaterar flera remissinstanser, bl. a. *Kalmar läns landsting*, att de subventionerade arrangörsavgifterna har skapat en konkurrenssituation som försämrat frilansmusikernas och amatörmusikernas ställning. Man måste få ett rättvist och enhetligt system för gager. Även AMS måste gå in med statliga medel.

AMS framhåller att den föreslagna förstärkningen av arrangörsledet kan komma att vidga marknaden för de professionella frilansmusikerna. Konsekvenserna för den offentliga arbetsförmedlingen och vissa organisationsförmedlingar har dock inte blivit utredd i rapporten. En annan viktig fråga är den internationella förmedlingsverksamheten. Dessa frågor bör utredas i samband med att organisationen av förmedlingsverksamheten inom kultursektorn ses över inom arbetsmarknadsdepartementet.

Ett framtida centralt stödorgan skall ha programförmedlande uppgifter anser *Svenska Musikerförbundet*. Däremot kan ej detta arrangerande och producerande organ, som tillika förfogar över vissa subventionsinstrument, samtidigt vara "arbetsförmedlande" organ, eftersom man står som arbetsgivare gentemot anställda musiker/kulturarbetare. Medel för intresseskapande informations- och stimulansverksamhet bör kanaliseras över

såväl arrangerande som programproducerande, programförmedlande och arbetsförmedlande organ liksom publikorganisationer. Förmedlingen måste vara riksomfattande och avgiftsfri. Därför måste statsbidrag via arbetsmarknadsbudgeten utgå till det arbetsförmedlande organet. Förmedlingen är en av de vitalaste funktionerna i ett framtida regionaliserat musikliv. Musikerförbundet bedriver själva en rikstäckande organisationsförmedling. Förbundet är berett att diskutera problemen och lösningar angående arbetsförmedlingsbehoven. Förbundet samt *KLYS* och *Svenska Teaterförbundet* hänvisar till Musikcentrums "Förslag till ett nytt förmedlingsorgan för det samhällsstödda konsert- och musiklivet i Sverige, samt för internationell förmedling av musiker och sceniska artister till och från Sverige" och föreslår att detta förslag beaktas och tas upp till behandling i det vidare arbetet.

Folkparkernas Centralorganisation framhåller att Folkparkernas Artistförmedling skall betraktas som en folkrörelseförmedling och inte som en renodlad arbetsgivarförmedling. Centralorganisationen delar kulturrådets uppfattning att förändringar i sysselsättningsläget inte kan uppnås utan förändringar i bl. a. arrangörsledet. Organisationen avvisar synpunkten att den huvudsakliga förmedlingen inom musikområdet måste skötas av antingen arbetstagarpartens egen organisationsförmedling eller en helt fristående förmedling, där arbetstagarparten har det dominerade inflytandet. Inte något annat fackförbund än Musikerförbundet bedriver som sådant någon förmedlingsverksamhet i dag. Uttalandet skulle också innebära att inte heller den offentliga arbetsförmedlingen skulle vara tillfredsställande, då den ju inte har ett dominerande inflytande av arbetstagarparten. Centralorganisationen delar dock kulturrådets syn på av satsningen av s. k. AMS-medel inom musiksektorn, och instämmer i att sådant stöd bör ersättas av permanenta resurser till arbetstillfällen, som bör fördelas av lokala och regionalpolitiska organ.

Rikskonserter framhåller att det är av avgörande betydelse att den nya organisationen har ett väsentligt utrymme för engagemang av frilansmusiker. Detta är nödvändigt för den nya organisationens kulturpolitiska och konstnärliga utveckling, för att förstärka mångfalden i verksamheten och för att tillföra den konstnärliga uttrycksformer, som inte täcks in genom de fasta tjänsterna. Även om den dominerande delen av resursen för tillfälliga anställningar kommer att utnyttjas för engagemang av musiker, bör den också kunna användas för engagemang av producenter, pedagoger och animatörer som kan bidra till att utveckla, förändra och även ifrågasätta organisationens verksamhetsformer.

Även *Svenska Musikerförbundet* instämmer helt i förslaget om ökade resurser för frilansmedverkan men framhåller att dessa resurser inte får tillskapas genom minskning av antalet fast anställda utan genom tillskott av medel för verksamheten.

I sammanhang där direkt konkurrens kan uppstå med frilansande musi-

ker bör regionmusikens och Rikskonserters arrangörsavgifter nivåmässigt sammanfalla med avtalsenliga gager för frilansare. Nyproduktion, genremässig och innehållsmässig förnyelse är angelägen. En ökad geografisk spridning av en viss produktion eller grupp, kan stimuleras genom specialdestinerad subvention av rese-, transport- och traktamentskostnader.

Kalmar läns landsting konstaterar att frilansmusikernas situation i dag är ännu sämre än vid Rikskonserters tillkomst. Ett förmedlingsorgan måste tillskapas för att kunna förbättra situationen.

Bildningsförbunden i Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län anser att en förmedling av artister enbart via AMS inte kan lösa problemen med artisternas arbetsmöjligheter. En ökad satsning på kulturverksamhet i studieförbunden och länsbildningsförbunden inom respektive län är en väg som bör utnyttjas bättre än vad som nu görs.

2 Musik i försvaret

Kulturrådet anser att musiken i försvaret skall ses som en del av musiklivet på samma sätt som musik anpassad till andra traditioner och miljöer. Kulturpolitiska och försvarspolitiska intressen sammanfaller härvidlag i allt väsentligt. Till denna ståndpunkt ansluter sig knappt hälften av de 20-tal remissinstanser som yttrat sig över rapporten. Kulturrådet föreslår att försvarets musikuppgifter bör lösas inom ramen för en regional organisation av musiklivet där landsting/kommuner får större ansvar och inflytande över de regionala musikavdelningarna. Vid ett regionalt huvudmannaskap måste garantier lämnas genom avtal så att tjänstemusik kan utföras vid högvakter, statsceremonier och vid militära förband och skolor. Detta stöds av *Örebro, Södermanlands och Jönköpings läns landsting* samt av *Örebro orkesterstiftelse*.

Inte heller ÖB har något att erinra mot förslaget under förutsättning att förslagen om en särskild större musikavdelning i Stockholm samt vidgande av amatörorkestrar kan genomföras. ÖB anser dock att den eventuella Stockholmsavdelningen bör förbli under statligt huvudmannaskap.

Rikskonserter och *regionmusiken* avstyrker förslaget om regionalt huvudmannaskap men anser att inom ramen för en övergripande riksplan för profilering bör särskilda överenskommelser rörande användningen av musikresurserna i varje län kunna träffas mellan regionala musiknämnder och respektive militärbefälhavare. Man anser även i detta sammanhang att medel för tjänstemusiken bör beviljas och redovisas i särskild ordning.

Jämtlands läns landsting anser att försvarets musikbehov knappast tillgodoses bättre genom ett regionalt huvudmannaskap och hänvisar till det låga utnyttjandet av regionmusikens tjänster i försvaret.

Svenska Musikerförbundet, RSAO och *Militärmusiksamfundet* förordar statligt huvudmannaskap för regionmusiken. RSAO betonar i detta sam-

manhang ett statligt sammanhållande ansvar i syfte att bevara blåsmusiktraditionen.

ÖB, regionmusiken, Rikskonserter, SOR och RSAO stöder kulturrådets förslag om att Stockholmsavdelningen bör få ett instrumentarium som gör det möjligt att ta ett betydande ansvar för den statsceremoniella musiken. *ÖB* förordar, som tidigare nämnts, statligt huvudmannaskap för denna Stockholmsavdelning samt påpekar det önskvärda i att denna musikkår organiseras på två musikavdelningar. Även *Uppsala läns landsting* förordar statligt huvudmannaskap för Stockholmsavdelningen. Regionmusiken och rikskonserter anser att denna specialiserade musikkår även kunde ansvara för framföranden av symfonisk blåsmusik över hela landet.

Statskontoret anser att förslaget om en Stockholmsavdelning är verklighetsfrämmande. Regionmusiken möter redan i dag – som civil statsmyndighet – åtskillig kritik vad beträffar denna del av verksamheten, vilket framgår av dokumentationen i kulturrådets rapport.

I kulturrådets rapport föreslås att utbildning och utveckling i den militärmusikaliska traditionen handhas av särskilt utsedda militärmusikaliskt utbildade och intresserade regionmusiker. Sådana "traditionsbärare" bör finnas inom alla regionala musikavdelningar som "stödfunktioner". I utbildning av värnpliktiga och hemvärnsmusiker bör dessa regionmusiker medverka som instruktörer och stämledare i blåsorkestrarna.

Endast ett fåtal remissinstanser har uttalat sig i denna fråga.

Örebro läns landsting anser att militärmusiktraditionen har ett visst värde som historisk tradition, men pekar på behovet av förnyelse. Denna förnyelse åstadkommes bäst i samspel med länens musikliv.

Statstjänstemannaförbundet stöder helt kulturrådets ståndpunkt.

RSAO stöder förslaget under förutsättning att dessa musiker får en verklig stödfunktion inom amatörmusiklivet.

Kulturrådet föreslår att i ett utgångsläge ett tiotal regionala musikavdelningar profileras som hela blåskårer men att det på längre sikt sker en friare anpassning till det regionala musiklivets behov. Ett fåtal remissinstanser har lämnat synpunkter på detta förslag.

Landstingsförbundet och *Hallands läns landsting* menar att försvarets behov av musik ej är av den omfattningen att musikavdelningarnas profil skall låsas för att tillgodose den militära efterfrågan.

Södermanlands läns landsting tillstyrker förslaget om militärmusikaliska stämbesättningar endast om särskilda resurser härför tillkommer från staten.

Statstjänstemannaförbundet delar kulturrådets uppfattning i frågan.

Kulturrådets förslag om att värnpliktiga musikplutoner, hemvärnsmusikkårer och andra frivilliga musikkårer på sikt bör överta en ganska stor del av de regionala musikavdelningarnas uppgifter inom försvaret stöds av ett flertal *landsting*, *Svenska kommunför-*

bundet, Statstjänstemannaförbundet, SOR och Helsingborgs konsertförening.

Norrbottnens läns landsting vill dessutom poängtera värdet av eventuellt samarbete med musikhögskolorna i detta sammanhang. *Västmanlands, Södermanlands och Jönköpings läns landsting* anser att värnpliktiga musikplutoner snarast bör få en permanent organisation för att tillsammans med hemvärns- och frivilliga musikkårer sköta försvarets behov av musik.

ÖB stöder förslaget med tillägget att dessa musikplutoner samt hemvärns- och amatörmusikkårerna främst bör tjänstgöra under sommarmånaderna i högvaktstjänsten.

Tveksamhet mot förslaget råder hos *regionmusiken, Rikskonserter, Regionmusikernas riksförening* samt *Militärmusiksamfundet*. *Regionmusiken* och *Rikskonserter* hävdar att försvarets musikbehov bör tillgodoses av fasta ensembler och frilansartister på samma villkor som gäller för det allmänna musiklivet även om man givetvis bör beakta det utbud från musikplutoner och hemvärnsmusikkårer som finns. *Regionmusikernas riksförening* anser att försvarets musikbehov måste tillgodoses av professionella blåsorkestrar. *Militärmusiksamfundet* pekar på de problem som uppstår om man anlitar frivilliga musikkårer eftersom de har ordinarie arbeten som skall skötas.

Vad beträffar utbildning och rekrytering föreslår kulturrådet att försvaret medvetet skall satsa på utbildning i militärmusikaliska traditioner och anknyta till det breda intresset bland ungdom för blåsmusik, t. ex. inom hemvärnets organisation. Denna idé stöds av *Statstjänstemannaförbundet*. *RSAO* betonar att förslaget måste konkretiseras i form av utbildningsplaner. *Militärmusiksamfundet* går ännu längre genom att kräva en utbildningsinstitution för blåsinstrumentalister.

I rapporten föreslås att en särskild musiknämnd inom försvaret inrättas som i samverkan med regionmusiken, Rikskonserter, hemvärdet och *RSAO/RUM* skall ansvara för utvecklingen av musiken inom försvarsmakten. *ÖB, regionmusiken, Rikskonserter* samt *Regionmusikernas Riksförening* avstyrker förslaget och hävdar att försvaret i stället bör vara representerat i de beslutsorgan som inrättas inom ramen för en ny organisation. *Värmlands läns landsting, Statstjänstemannaförbundet, RSAO* och *Militärmusiksamfundet* tillstyrker förslaget.

ÖB instämmer i förslaget om att försvaret inom sin budget bör disponera särskilda resurser för att beställa musik. Hur stort belopp som erfordras för musiktjänster bör däremot avgöras efter genomfört budgetarbete. *ÖB* tillstyrker förslaget att nuvarande finansiering av musik för försvarsmakten i statsceremoniella sammanhang via en fast summa över försvarsbudgeten till regionmusiken upphör. Försvarsmakten bör i princip (utom vad beträffar högvaktsmusik) behandlas på samma sätt som andra beställare samt att det bör stå varje militär enhet fritt att köpa den musik den önskar inom ramen för tillgängliga medel.

Liknande synpunkter framförs av *Jämtlands, Västmanlands och Västerterbottens läns landsting* samt av *Svenska kommunförbundet*.

Vad rapporten har att säga om resursfördelning och resekostnader har *ÖB* en rad synpunkter på. Om statsmakterna av kulturpolitiska skäl genom anslag över utbildningshuvudtiteln vill underlätta spridningen av levande musik till medborgarna föreligger enligt *ÖB* inga sakliga skäl för att pålägga enbart försvarsmakten rese- och traktamentskostnader för regionmusikavdelningarnas medverkan.

Vidare anför *ÖB* vad beträffar samma konsertpris för yrkesmusiker och amatörer att musiklivet synes kunna skadas av en sådan föreskrift. Förslaget kan icke godtas av *ÖB*. Valfriheten bör icke få begränsas genom en sådan ekonomisk styrning.

Slutligen anser *ÖB* när det gäller oförändrad grundresurs till regionmusiken att det minskade utnyttjandet av regionmusiken i riksledningen och försvarsmakten givetvis måste påverka eventuell överföring av medel från försvarsdepartementet. Om en statlig Stockholmsavdelning kommer att bibehållas och försvarsmaktens behov av levande musik i allt större omfattning kommer att tillgodoses genom hemvärnsmusikkårer m. fl. försvarsanknutna enheter vid sidan av regionmusiken torde ingen överföring av medel från försvars- till utbildningshuvudtiteln kunna bli aktuell.

3 Promemorian Regionmusikens och Rikskonserters roll i det regionala musiklivet

Direktörerna vid regionmusiken och Rikskonsorter har i promemorian Regionmusikens och Rikskonserters roll i det regionala musiklivet framlagt ett alternativt förslag till omorganisation i vilken en ny riksomfattande musikorganisation under statligt huvudmannaskap föreslås inrättas. Skrivelsen kommenteras av ett 20-tal remissinstanser. Några av dessa bl. a. *Rikskonsorter* anser att promemorian bör kunna vara en utgångspunkt för en vidareutveckling av regionmusikens och Rikskonserters verksamhet och av formerna för ett ökat regionalt inflytande.

Musikcentrum, Stockholms konserthusstiftelse och *Föreningen Svenska Tonsättare* delar direktörernas uppfattning beträffande fördelarna med att utveckla sinfoniettor i länen.

Stockholms konserthusstiftelse påpekar vidare att kulturrådets rapport har betydande brister i fråga om de rent musikaliska och konstnärliga bedömningarna och anser att det därför är angeläget att man beaktar de synpunkter som framförs i promemorian. Liknande åsikter framförs av *Musikaliska akademien* och *Helsingborgs konsertförening*.

Några av remissinstanserna, bl. a. *Statens kulturråd, Kalmar* och *Malmöhus läns landsting, Folkbildningsförbundet* och *Svenska Musiker-*

förbundet anser dock att förslagen i promemorian saknar en samlad kulturpolitisk helhetssyn och inte heller tar hänsyn till kraven på ett decentraliserat musikliv.

Svenska kommunförbundet anser det inte vara angeläget att omvandla regionmusiken till sinfoniettor. Enligt förbundet är det viktigare att stödja små ideella symfoniorkestrar.

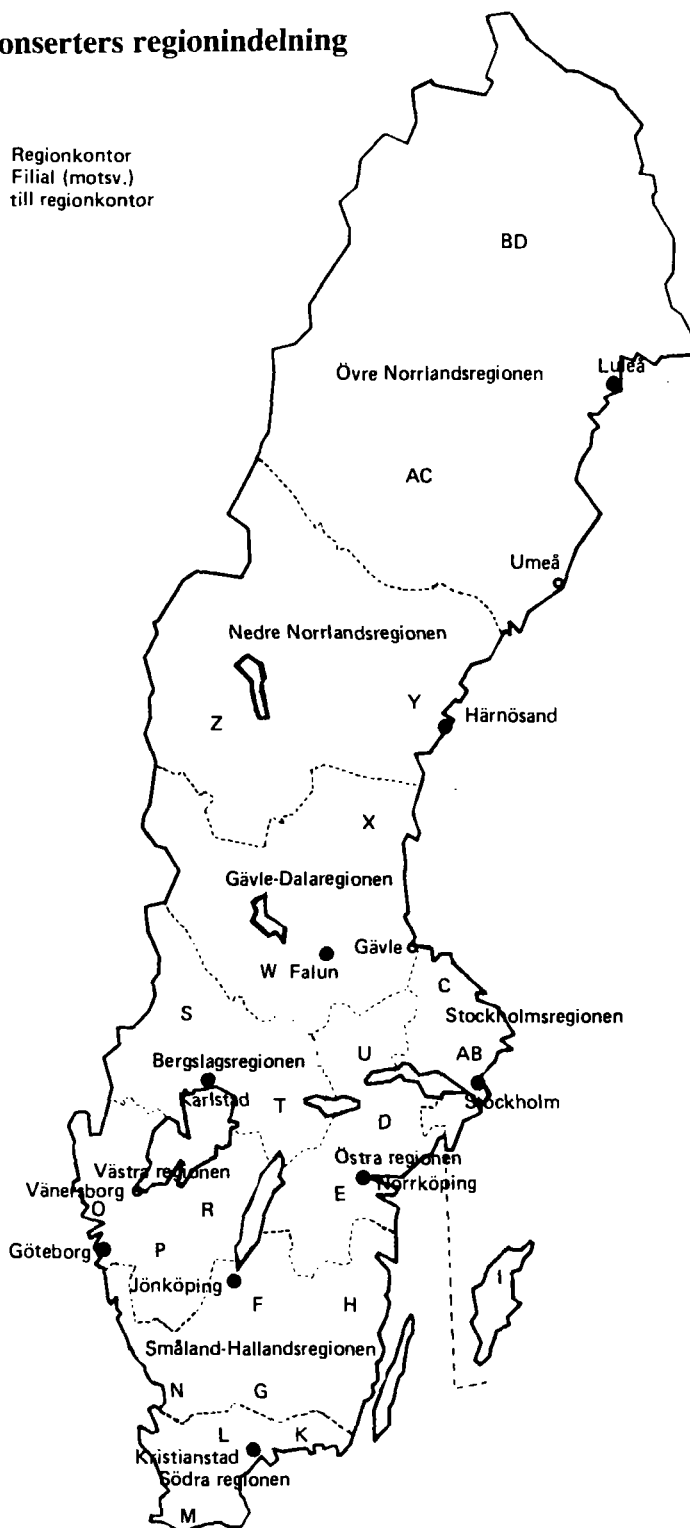
Promemorians förslag är lagt enbart ur institutionernas synvinkel och innehåller som sådant vissa konstnärliga ambitioner, framhåller *RSAO*, men amatörmusiklivets behov har inte beaktats.

Jazzmusiken är marginellt och oinitierat behandlad i skrivelsen, påpekar *Föreningen Sveriges Jazzmusiker*.

Flera landsting samt *Örebro läns bildningsförbund m. fl.* betraktar skrivelsen som ett inlägg i den musikpolitiska debatten och avstår från att yttra sig över den.

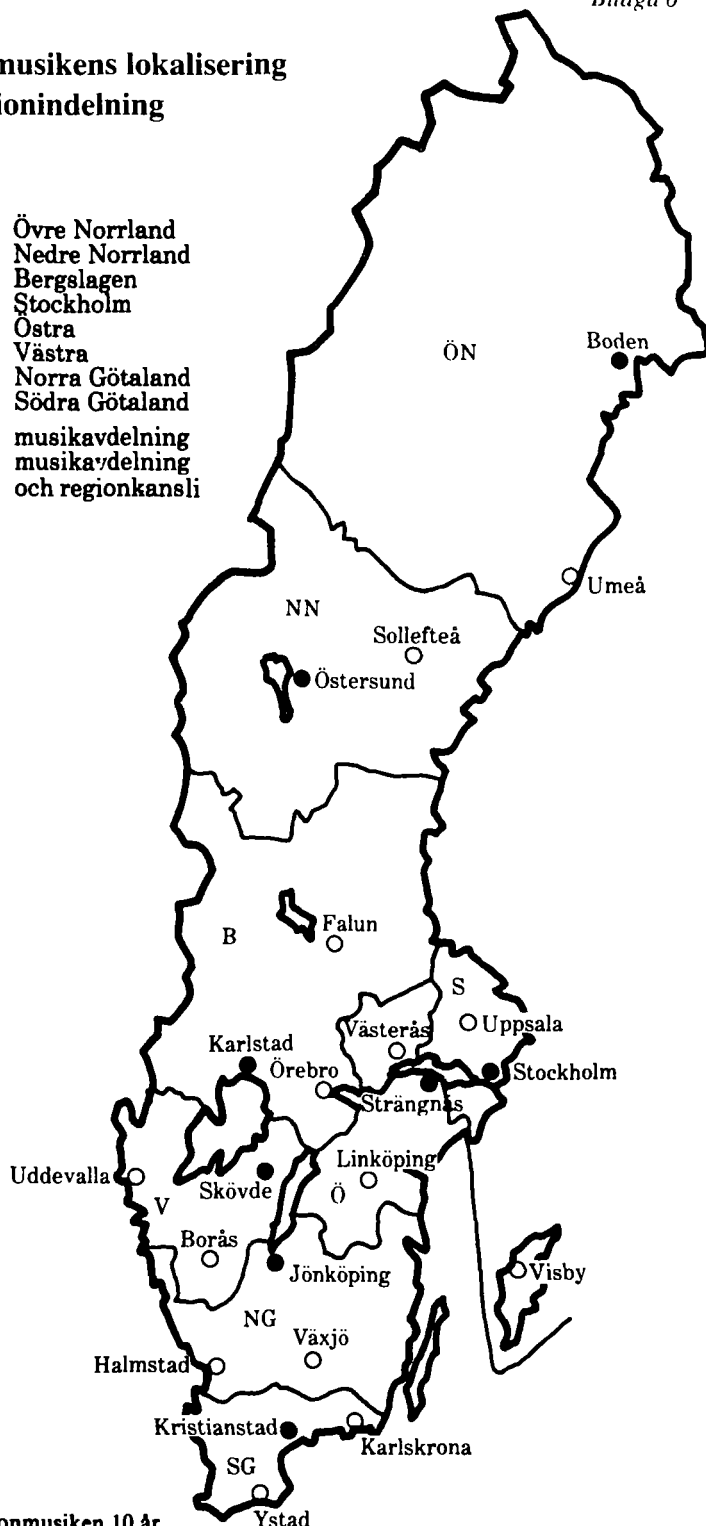
Rikskonserters regionindelning

- = Regionkontor
- = Filial (motsv.) till regionkontor

Regionmusikens lokalisering och regionindelning

- ÖN = Övre Norrland
- NN = Nedre Norrland
- B = Bergslagen
- S = Stockholm
- O = Östra
- V = Västra
- NG = Norra Götaland
- SG = Södra Götaland
- = musikavdelning
- = musikavdelning
och regionkansli

Innehåll

Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 juni 1984	3
1 Inledning	3
2 Föredragandens överväganden	4
2.1 Musiklivet, regionmusiken och Rikskonserter. Bakgrund och allmänna slutsatser	4
2.1.1 Det musikpolitiska utgångsläget	4
2.1.2 Bättre regional/lokal förankring	7
2.1.3 Det statliga ansvaret	10
2.1.4 Principbeslut	12
2.2 Den regionala musikorganisationen	14
2.2.1 Grunder för regional indelning	14
2.2.2 Uppgifter	18
2.2.3 Verksamhetsform	23
2.2.4 Resurser	25
2.3 Den centrala musikinstitutionen	30
2.3.1 Uppgifter	30
2.3.2 Verksamhetsform	35
2.3.3 Resurser	37
2.4 Genomförande	37
3 Hemställan	39
4 Beslut	39
Bilaga 1 Sammanfattning av statens kulturråds rapport (1981:6) Re- gional musikpolitik	40
Bilaga 2 Sammanfattning av statens kulturråds rapport (1981:5) Mu- sik i försvaret	52
Bilaga 3 Sammanfattning av den av direktörerna för Rikskonserter och regionmusiken gemensamt upprättade promemorian Regionmusikens och Rikskonserterens roll i det regionala mu- siklivet	55
Bilaga 4 Förteckning över remissinstanser och sammanställning av remissyttranden	57
Bilaga 5 Rikskonserterens regionindelning (figur)	79
Bilaga 6 Regionmusikens lokalisering och regionindelning (figur) ..	80

